POVEŞTI POPORALE
DIN BĂNAT

CULESE DIN GURA POPORULUI

DE

GEORGE CĂTANĂ
ÎNVĂŢĂTOR.

PARTEA II.

LIBRĂ

m ± *1*

POVEŞTI POPORALE

Î

DIN BĂNAT

CULESE DIN GURA POPORULUI

JUMI+
EDITURA
LIBRĂRIEI CIURCU *Î* BRAŞOV

IW**- **a***

I Tiparul TIpografiel C IU R C U & Comp., Brassó.

I
iFuadatta
-¡fm,
Inv
¹ *Çota*

._____.

....

I

1. Povestea unui vrăjitor.

A fost odată oameni buni în lumea lui D-zeu un păpucar sărac, sărac, ştiţi cum îs şi acum bieţii de ei.
Că nu avea bietul păpucar alta, decât sculele sale, puţine
şi acelea, să le iai într'o mână; dar dacă n'avea alta bietul om, apoi avea o droane*) de copii, opt la număr şi toţi micuţi ca ulcuţele. Că şti cum e la omul sărac, ori are alta, ori n'are, dar copii să şti că are. îi dă şi
'ui D-zeu bogăţie, dar în copii. Şi e bine şi aşa, ce să
faci, darul lui D-zeu frate şi trebuie să-l primeşti cu a- mândouă mânile.

Şi bietul nostru păpucar de ar fi avut baremi casă, calea valea, dar n'avea, ci şedea într'un colţ de uliţă sub o şatră acoperită cu rogojină şi acolo lucra toată ziua la cârpituri vechi. Cârpia păpuci, cizme, opinci, hamuri vechi, muierea lui iar nu mai sta, cârpia saci rupţi, spăla cămeşile şi podurile pela cei bogaţi, dar înzădar, că patru mâni cum puteau, ţine zece guri. Că de câştigau una, lipsia ceealaltă, când era făină nu era slănină şi când era slănină nu era făină şi aşa două bune nu se mai sgogiau†) la casa bietului om.

Şi bietul nostru păpucar ar fi dus-o mai bine, dacă ar fi făcut şi lucruri noi, dar la el pentru lucruri noi nime nu se ducea, că vezi Doamne cine o da să-i facă păpuci noi un amărît de cârpaci? Dar cine avea de cârpit ceva, numai la el se ducea, că alţi păpucari nu primiau

---

* **droane = droaie.**
†♦*) **sgogiau = nu se întâlneau, nu se potriveau.**

să facă cârpituri şi aşa toată lumea îl ştia şi-l cunoştea pe „Cârpaciul Vulpiţă".

Acum că de ce-i zicea lumea cârpaci înţeleg, pen- trucă făcea cârpituri, dar că de ce-i ziceau Vulpiţă nu ştiu, poate pentru minciunile şi vicleniile lui, că era tare meşter în d'al de astea.

Destul că lumea îi zicea cârpaciul Vulpiţă şi el era fălos de numele acesta.

Mult îşi bătea el capul ziua noaptea cu muierea lui, cum să facă, ce să lucre, ca să-scape din astă sărăcie, dar cum dau bieţii oameni nu sgogiau, nu ieşiau în cale. De multe ori îl băteau gândurile să meargă la curtea împăratulni – că acolo şedea şi împăratul – şi să-l roage de vr'un ajutor, dar cine o să-l primească pe el un biet cârpaci, un biet zdrănţos.

Destul că s'a întâmplat odată, că împăratul ş'a pierdut inelul de pe deget, inelul cel cu pecetea împărătească şi era în ţara aceea aşa sorocit, că'dacă împăratul pierde inelul împărătesc şi nu-l găseşte până în cincizeci de zile, pierde împărăţia. De aceea împăratul era tare îngrijit şi dete de ştire cu doba din sat în sat, că acela care-i va aduce inelul, va primi dela el trei pungi de galbini.

Cum auzi cârpaciul nostru doba, ieşi în uşa bărăcii sale să audă ce veste nouă le spune şi aflând despre ce-i vorba, zise într'un noroc. Eu am aflat inelul. Muierea însă îi zise: – »Eşti un smintit, ce inel ai aflat tu nă- rodule? nu-ţi cauţi de „capta" ta, numa te faci de râsul lumii; nu ştii că poţi plăti cu capul minciunile tale? Nu-l credeţi oameni buni, e un mincinos!"

Ei, dar slujitorii împărăteşti cum îl auziră vorbind aşa, nu-i mai deteră răgaz, ci-l luară cu ei şi-l duseră la împăratul. Asta voia şi cârpaciul nostru, iar muierea lui se luă după ei plângând şi zicând: nu-l credeţi oameni buni, e un smintit la minte, nu a aflat nici un inel, lăsaţi-l în pace să-şi caute de lucru, că ne mor copiii de foame!"

Dar slujitorii nu-i purtau de grije şi mai mult îndemnau pe cârpaci, să păşască înainte.

Ajungând slujitorii cu el la curtea împărătească şi văzându-l împăratul aşa zdrenţos şi mânjit îi zise: – „Noa! tu ai aflat inelul meu?"

— „înălţate împărate" – răspunse cârpaciul, „eu nu am găsit inelul ce-i drept, dar eu sunt vrăjitor, văl- vaş, caut în păscălia mea şi-ţi pot spune, că unde e, dar să-mi dai răgaz treizeci de zile, ţinându-mă cu bere şi mâncare şi în toată ziua pe deasupra un „ciurcan" fript, rumenit. Să mi se aducă la băraca mea de oamenii măriei tale. La treizeci de zile mă prind să-ţi dau inelul."

împăratul se uită la cârpaci şi parcă nu-i venea a crede, dar zise:

— „Bine! îţi fac pe voie, dar să şti, că de nu vei gâci, te duci cu păscălie cu tot, iar de vei gâcî, la mare cinste te voiu ridica."

Şi ieşi cârpaciul dela împăratul şi se duse acasă vesel colea, că a vorbit cu împăratul şi nu gândia la alta decât la „ciurcanul" rumenit, că auzise el dela tată-său că cică aşa-s de buni ciurcanii rumeniţi şi apoi treizeci de ciurcani, gândeşte frate, că bine i-or cădea.

Dar ajungând acasă, muierea cum îl văzu, se puse pe el cu sfadă şi ocară: „Ce făcuşi tu prostule? Ce-ţi trecu mă rog prin minte să minţi tu, că ai aflat inelul împăratului. Dar ce inel nărodule ? nu şti că-i plăti cu vieaţa ta aste minciuni şi apoi las, că de tine nu mi-i, cum ţ'ai aşternut, aşa vei dormi, dar mi-i după copilaşii ăştia, că uite îs mici şi necrescuţi, ce-oiu face cu ei?"

Şi se puse muierea pe plâns şi plângea de i se scutura cămaşa în cârcă. Văzându-o copilaşii plângând, începură şi ei a zbiera de răsuna şatra parcă ar fi mort.

Âtunci cârpaciul îi grăî: „Nu plânge draga mea, că

vei trăi boiereşte. Că am trăit eu până acum ca vai de mine treizeci de ani, dar baremi 30 de zile să trăiesc boiereşte cu friptură de ciurcan, cu vin şi bere şi apoi atunci fie ce-o fi, că decât să trăieşti cu amar, mai bine mort, că tot trebuie să mor odată.

Şi mai şti, 30 de zile e mult, dar de s'o schimba vremea până atunci, nu şti norocul *1"* – Las nu mai vorbi de noroc, că norocul nostru e scurt, nici nu mai visa la friptură de ciurcan, că ala nu-i de nasul tău; mai bine vezi-ţi de lucru, că vine prânzul şi tu n'ai câştigat nici un criţar!" – De mâncare nu mă vaiet eu, că acuş vine şi nici nu sfârşi bine vorba când şi veniră dela curtea împărătească nişte slujbaşi aducând mâncări alese, apoi rachie, vin, bere şi pe deasupra un ciurcan mare fript, cu furculiţa şi cuţitul în spate numai să taie şi să mânce din el.

Cum îl văzu cârpaciul Vulpiţă, strigă la muiere : „Asta e Nr. unu, din cei 30 mai rămân 29 'napoi!"

El înţelese adecă curcanii.

Cel din urmă o fi cel mai mare.

Apoi slujbaşii lăsând lucrurile aduse, plecară şi ajun- gâng spuseră ghinărarului cum zisese vrăjitorul: că ăsta e Nr. unu din cei 30 şi cel din urmă va fi cel. mai mare. Şi ghinâraru tremura de frică, că se ştia cu musca pe căciulă, că la el era inelul.

Iar vrăjitorul se puse cu copilaşii la masă, îşi chemă şi „fufuioanca", dar ea era mânioasă, bufnia pe nas şi se uita cu coada ochiului la ciurcanul rumenit şi-i lăsa gura apă, că era şi flămândă ca vai de ea, dar dacă zisese odată că nu mănâncă, îi era acum ruşine să mintă.

Ei! dar bărbatul ei poate şi în ciudă îmbuca ca o hală din mâncările alese şi pe urmă se puse frate pe ciurcanul rumenit şi îmbuca de gândeai, că se bat lupii la gura lui. Muierea lui răbdă cât râbdă, dar dela o vreme se lăsă şi de ruşine şi de toate şi se puse şi ea la masă şi mancară amândoi cu copilaşii,

lor din mâncările împărăteşti şi le tigni aşa de bine şi se îndopară atâta, de puteai omorî purecele pe burta lor. De când erau ei nu mâncaseră asemenea bucate. Şi avură de ajuns cu acele mâncări până mânezii iar la amiaz.

Când fu a doua zi la amiaz, iar veniră slujitorii împăratului la baraca cârpaciului şi cum îi văzu iar zise muierii:

Asta e Nr. 2., din 30 mai rămân 28. Ăl din urmă îi ăl mai mare.

Şi slujitorii iar spuseră ghinărarului cum zisese vrăjitorul, că toţi ei erau vinovaţi şi erau tocmai 30, cari ştiau de lucrul acela, dar ăl mai mare dintre ei, adecă ghinărarul le astupase gura la ceilalţi cu bani ca să tacă şi să rămână inelul la el.

Dar acum când auzi ghinărarul cum zisese şi a doua oară vrăjitorul, tremura de frică, căci îşi zicea.: „vrăjitorul acela vezi batăl crucea, că ştie tot şi de ne spune împăratului, toţi suntem pierduţi, dar mă voiu duce şi-i voiu astupa şi lui gura cu bani şi atunci va fi bine. Poate îmi va ajuta D-zeu să ajung eu împărat!”

A treia zi ghinărarul nu mai putu răbda, ci merse şi el cu slujitorii, cari duceau prânzul şi cum îi văzîi cârpaciul vulpiţă, i se păru că ciurcanul adus e mai mare ca cel de ieri şi zise muierii: „Asta e Nr. 3, din 30 rămân 27, dar ăsta e mai mare ca cel de ieri, ochii mei nu înşală.

Şi ghinărarul credea, că de ei e vorba şi rămânând numai el cu cârpaciul, faţa i se îngâlbini ca turta de ciară, inima începu ai bate în pept ca cu un ciocan şi zise cu glas tremurător: – Mărite vrăjitor! văd că şti toate şi nu mai am ce ascunde! „

— Cârpaciul, vulpe vicleană, pricepu unde bate ceasul şi de ce venise tocmai cel mai mare la el şi-i tăia vorba zicând:

— „Cum să nu, ştiu toate, mă mir numai că cel ce a găsit inelul de ce întârzie atâta de nu-l aduce, mă face să-l arăt eu cu degetul; dar las

că mai este vreme
îl va aduce el, dacă nu de voie – de nevoie, dar atunci va fi mai rău de el! „

Atunci ghinărarul căzu în genunchi înaintea vrăjitorului cârpaci şi dându-i inelul îi zise: Ai milă de mine

Inelul l-au găsit slujitorii meişi mil-au dat mie; eu vream să-l ţin pentru mine, ca să ajung împărat, dar văd că mi s'a împuţit brânza, fi bun cere dela mine ce vreai, dar să nu mă dai afară, că-mi pierd cinstea şi vieaţa!" Atunci vrăjitorul zise: Nu te teme, că doară om, sunt şi eu şi mâne şi eu pâne nu pietrii, ţine inelul la tine până vine sorocul. Eu sunt îndestulit dacă până atunci în toată ziua îmi vei trimite o pungă de galbeni şi când va fi ziua de pe urmă să vi iară la mine.

Şi ieşi ghinărarul mai uşurat cu inima, că făcuse bună ispravă, iar cârpaciul nostru nu mai putea de bucurie, că s'a întors roata norocului şi câtră el.

Nime în lume nu era fericit ca el, mânca bine, bea bine, îşi îmbrăcă muierea şi copilaşii şi pe sine ca boierii ăi mari şi pe lângă asta avea şi bani berechet, că ghe- rarul îi trimitea în toată ziua câte o pungă cu galbeni pe lângă mâncări tot mai bune; şi aşa 30 de zile mâncând ce-i poftea inima, se îngrăşase şi se schimbase de nu-l mai cunoştea nime.

Când fu ziua din urmă, veni ghinărarul iar la vrăjitor, iar acesta îi zise: „Prietene! ia spune-mi cu ce îşi petrece împăratul mai mult, ce are el mai drag, aşa vr'o pasăre ori vr'un animal?" Şi ghinărarul îi zise: mai drag are împăratul o mâţă mare pistriţă, cu ea se joacă toată ziua, iar seara la cină mâţa şade în mijlocul mesei până mănâncă împăratul şi ţine cu labele' sale sfeşnicile cu lumini. Aşa e învăţată. împăratul o iubeşte mult şi n'ar da-o pentru mare lucru ! „

— „Ascultă dară" – zise vrăjitorul.

Să te duci acasă şi mâne de dimineaţă să prinzi mâţa, dar nime să nu te vadă şi-i vâră inelul pe grumaz. Când vin eu acolo să-mi faci semn şi încolo las grija mea.

Şi se duse ghinăraru şi făcu aşa cum zisese vrăjitorul. Şi mâne-zi de dimineaţă fiind sorocul, se duse cârpaciul la curţile împăratului şi cum îl văzu împăratul îi zise:

— „Ai venit vrâjitorule?"

— Am venit măria Ta!

— Spune-mi dară unde e inelul meu?

— Ghinărarul îi făcu semn.

— Unde să fie ,— zise vrăjitorul, iacă aici în soba
asta.

— Că bine că aici prin soba asta, dar arată-mi-l şi dă-mi-l cum te-ai făgăduit.

Atunci vrăjitorul îi zise: Păscâlia mea îmi arată, că trebuie să fie în mâţa aia, ce şade colo pe masă.

împăratul necrezând aşa ceva, îi zise : „ măi! glumeşti tu, ori vreai să mă batjocureşti, dar mâncă mâţa inele?"

Eu nu ştiu mâncă ori nu mâncă, dar inelul măriei tale e în foaie la ea, taie-o şi scoate-l.

Şi împăratul se scărpină în ceafă, că-i părea rău după mâţă şi-i zise: „Ia sama bine omule, mâţa mea asta plăteşte cât un colţ de ţară şi de mă faci să o tai şi nu aflu inelul, nici cap la tine nu mai rămâne!"

— Aici e capul meu – zise vrăjitorul.

Şi împăratul puse de tăia mâţa şi află inelul în pântecele ei.

Şi se minună jjnult împăratul de ştiinţa vrăjitorului şi-l încărcă cu daruri făcându-i şi o casă în piaţa mare, o casă ca şi cele împărăteşti; şi astfel bietul cârpaci a- junse din sărac omul cel mai bogat şi mai de cinste în

Vezi cum poate ridica norocul pe om când norocul umblă după om şi nu omul după noroc.

Vestea despre cele întâmplate se lăţi peste toată ţara ba şi în ţările vecine şi astfel toţi vorbeau de ştiinţa vrăjitorului şi împăratul încă era fălos, că are în ţara sa un astfel de om iscusit.

Şi ar crede poate cineva, că vrăjitorul ar fi acum omul cel mai fericit în lume, dar nu, el era tocmai acum cel mai nemulţumit om şi şedea tot cu frica în sân te- mându-se că cine ştie ce-i va trece împăratului prin gând să-l mai întrebe şi apoi el neştiind să-i gâcească să i se descopere toată viclenia.

Ei! dar acum se aruncase în joc şi trebuia să joace, ce o trage o trage şi ce o fi o mai vedea, se lăsă dară în grija sorţii, dar se gândia şi la aceea, cum să se scape de darul vrăjitoriei.

La câtăva vreme îl pune dracu – Doamne iartămă, că mai bine nu i-oiu vorbi – pe împăratul vecin de trimite un om cu o carte la împăratul nostru, că pe atunci nu era poştă şi-i scria în carte, că cică a auzit el din lume şi ţară, că ar fi în împărăţia acestuia un vrăjitor iscusit, care ar şti spune toate cele neştiute şi ascunse.

Că lui, adecă împăratului vecin, i s'a furat o cruciuliţă de pe pieptul său foarte scumpă de aur şi cu pietrii de diamant, se roagă să-i trimită dară pe vrăjitorul său, ca să-i descopere pe hoţ, că mari daruri va primi.

împăratul nostru cum ceti cartea, chemă deloc pe vrăjitor şi-i spuse ce-i scria împăratul vecin şi-i zise să meargă, că acel împărat e un prietin al său şi va primi multe daruri dela el.

Totodată îi spuse, să se poarte aşa, ca să-i facă cinste acolo.

Vrăjitorul n'avu încotro, trebui să meargă, deşi el singur nu ştia ce să înceapă şi de ce să s'apuce.

Pleca dară cu omul împăratului şi pe drum de ce se apropia de oraşul acela, de ce-l descoasea, îl „civisea" pe Domnul acela din fir în păr. Omul împăratului era tare îngrijat şi vrăjitorul îl bănuia pe

acesta, că ar fi hoţul şi abătea vorba aşa, ca şi când el ar şti toate şi băga trica în omul împăratului.

Pe drum îi mai apucă şi o ploaie mare, care-i udă până la piele.

Vrăjitorul zise aşa despre sine :

Vai sărac cârpace Ce
păţişi sărace,
Că tu n'avuşi pace!

Atunci omul împăratului ce însoţia pe vrăjitor, crezü că baş despre el vorbeşte vrăjitorul, că şi pe el îl chema „Cârpaci", stătu în loc, i se îndoirâ picioarele şi nu mai putu merge mai departe, ci căzând în genunchi înaintea vrăjitorului, îi zise: „Iartâ-mă om bun, eşti om ca mine şi crezi celui ce se pocăieşte. Eu sunt păcătosul, m'a împins potca să far cruciuliţa împăratului şi acum cunosc că nu-i bine de mine. Fi bun iartă-mă, iată îţi dau cruciuliţa şi zece pungi de galbeni, dar să nu mă dai de gol înaintea împăratului dacă mă împinse naiba să fac aceea, ce nu se cade! „

— Atunci vrăjitorul asupra căruia parcă străluci soarele, zise plin de mândrie.

„De când te-am văzut, am cunoscut că tu eşti omul cu musca pe căciulă, dar ţ'am dat pácé. Acuma fiindcă mi-ai spus de bună voie te iert, numai tu să asculţi de mine!"

— Că ascult mărite vrăjitor, porunceşte numai.

Şi vrăjitorul îl întrebă:

— Să-mi spui, ce are împăratul la curtea sa mai drag, aşa vr'un animal, vr'o pasăre ceva?

— Are – zise omul împăratului un căţăluş cu părul creţ, ce stă totdeauna în două labe şi sărută mâna îm- paratului. Pe acesta îl are împăratul aşa de drag, că nu l-ar da pe mare lucru.

— Bine – zise vrăjitorul, când va fi ziua din urmă a terminului, că eu îi voiu da termin împăratului pentru gâcire, tu să bagi cruciuliţa aceea pe gară, ca s'o înghită căţâlul şi să-mi faci

semn, încolo las că-i grija mea.

1
2. Ajungând la curtea împărătească vrăjitorul fu primit cu mare cinste şi împăratul îi spuse cum un hoţ i-a furat crucea lui cea scumpă şi-l roagă sâ-i descopere pe hoţ, că mare plată va căpăta.

Vrăjitorul îi zise: înălţate împărate să-mi dai termin de 5 zile şi până atunci ţi-l voiu arăta.

Şi împăratul îl băgă într'o casă mare şi porunci la slugile sale să-i aducă ce-i doreşte şi poftеşte inima lui.

în aceste 5 zile încrezutul împăratului căută vreme cu prilej a prinde căţălul şi-i vârî în grumaz cruciuliţa, apoi se duse la vrăjitor şi-i spuse că toates în rând bun.

împăratul în ziua aceea pe când era sorocul, adunase la curtea sa pe toţi Domnii şi curtenii săi; iar el sta pe un scaun de aur şi se juca cu căţălueul său.

intrând vrăjitorul, împăratul îi zise : „ Iscusite vrăjitor am auzit deştiinţa ta cea mare şi te-am chemat ca
dintre aceştioameni ce stau aici, să-mi areţi pe ticălosul
de hoţ, care mi-a furat cruciuliţa; căstrăinaici n'a intrat ca să mă fure, ci dintre curtenii mei unul e hoţul! Pe acela să mi-l areţi şi te voiu răsplăti cu mari daruri.

— Vrăjitorul atunci aruncă ochii la omul împăratului; acesta se făcu galben ca turta de ceară de frică că-l spune – şi zise împăratului:

— înălţate împărate! Să nu crezi, că om ţ'a furat cruciuliţa, toţi curtenii de cari eşti încunjurat sunt
oameni de omenie şi cu credinţă, dar păscălia mea îmi spune, că măria ta ai pierdut cruciuliţa şi a aflato şi a înghiţit-o alt cineva, de cine nici nu-ţi dă în gând. Cru

ciuliţa e în pântecele acestui căţăluş, porunceşte să-l taie şi o scoate.

împăratul se scărpina în ceafă şi zise: Iscusite vrăjitor! pe lângă toată ştiinţa ta nu-mi vine vorbelor tale. Acest căţăluş nu l-aş dapentru uncolţ de ţară, deci gândeşte-te bine, că dacă nu voiu afla cruciuliţa precum tu spui şi mă faci să-mitai blaga meade căţel, atunci şi capul tău se va tăia.

— Aici e capul meu – răspunse vrăjitorul. Deci dacă mă crezi şi vreai să faci cum spun eu bine, de unde nu eu plec cu bine cum am venit, iar măria ta rămâi fără cruciuliţă, dacă-ţi pare mai rău după căţăl decât după ea.

Domnii şi curtenii ce erau de faţă, toţi lăudau pe vrăjitor că i-ascos dela ruşine şi cereau împăratului să taie căţăluşul.

Atunci împăratul porunci argatului său, care-i taia porcii, să taie căţăluşul şi toţi cei de faţă erau nerăbdători să vadă ce va fi. Când colo iată în maţele căţâlului cruciuliţa împăratului, dar o piatră de diamant lipsea dela cruciuliţă, că am uitat să vă spun, că această piatră scumpă o scosese mai 'nainte omul împăratului şi i-o dăduse vrăjitorului – ca semn.

Cum o văzti împăratul şi toţi ceilalţi curteni şi Domni se minunară mult de iscusinţa vrăjitorului şi zise împăratul: Bine dar unde e piatra cea scumpă de aici ?

Hm! răspunse vrăjitorul, piatra aceea a măcinat-o rânza căţâlului şi de nu căutai mai câteva zile, nici cruciuliţa nu o găseai, că o măcina şi pe aceea.

Şi împăratul şi toţi cei de faţă crezură minciunile vrăjitorului, îl lăudară şi-l încărcară cu daruri scumpe şi-l slobozi împăratul să meargă acasă.

Dar înainte de a plecă, zise omul ce furase cruciuliţa către împăratul: Măria ta! eu am prins un puiu de vulpe, l-am băgat într'un sac şi l-am pus jos la trepte.

Ia fă o glumă cu vrăjitorul de vezi şti-o gâci ce e în
14 sac. Şi împăratului îi plăcu această glumă şi
scoborând la trepte, zise către vrăjitor: Iscusite
vrăjitor, i-a spune- mi ce o fi în sacul acesta?

— Vrăjitorul nostru o mâlci şi ca totuş să
grăiască ceva, zise despre sine în auzul tuturor:

, **Vaisărac Vulpiţă**
Mişcă din codiţă,
Doar te-i sătura
Şi tu cândva.

Atunci împăratul şi toţi cei ce erau cu el de-l pe-
treceau, bătură'în palme de râs şi ziseră: Bravo!
bravo! Să trăiască vrăjitorul.

Iar bietul cârpaci bucuros că a scăpat şi din
beleaua asta, îşi luă darurile şi plecă cât de iute, să
scape de aceşti oameni.

Dar pe drum îşi tot bătu capul cum să facă, ca să
se scape ori şi cum de darul vrăjitoriei, că setemea
că
odată tot i-or ieşi minciunile cu ghiarele prinsac şi
nu
va fi bine de el.

Ajungând acasă spuse nevestei sale cum a
scăpat şi aci ca prin pene şi se înţeleseră ei amândoi
şi puseră foc la easă de toate părţile.

La flăcările focului se sculă tot oraşul în
picioare, ba chiar şi împăratul veni la foc.

Vrăjitorul şi muierea lui se prefăceau că plâng
şi-şi dau cu pumnii în piept că le arde casa, iar când
văzură şi pe împăratul, vrăjitorul voia să sară în foc
şi zicea: Lăsaţi-mă oameni buni să ard şi eu cu casa
şi cu păs- călia mea împreună, că de unde mai am eu
bani ca să'mi facalta nouă şi fără păscăliă nu mai
pot vrăji
nimănui; lăsaţi-mâ fiţi buni, lăsaţi-mă sămă aruncîn
foc. Şi se smucia vrăjitorul să sară în foc, dar
mulţimea nu-l lăsă.

Atunci împăratul îi zise cu milă: Las nu te cânta
după casă, că-ţi fac eu alta şi mai frumoasă.

— Că bine măria ta că-mi faci casă, îţi mulţumesc, dar îmi arde păscălia şi eu fără ea nu-ţi mai pot nimic gâcî. – Că nu mai am lipsă să-mi gâceşti. Şi se linişti vrăjitorul, iar oamenii stinseră focul şi se făcu pace.

împăratul clădi din nou casa vrăjitorului şi-l cinsti mai cu nişte pungi de galbeni, că vezi bine se sărăcise bietul om şi-l puse şi într'o slujbă grasă la curtea sa.

Şi trăi bine vrăjitorul de aici înainte fără nici o grije, că avea de toate ce-i poftea inima.

Copiii şi-i dete la şcoli şi-i făcu Domni mari, iar omenia lui îl ridică până la masa împăratului.

Astfel vrăjitorul cu minciunile sale se ridică la stare bună, se scăpă şi de darul vrăjitoriei şi trăi boiereşte ca un om de omenie – şi de n'o fi murit – şi astăzi mai trăieşte.

Vedeţi ce plăteşte iscusinţa omului. Vedeţi că şi minciunile îs bune de ceva.

Dar voi să nu umblaţi cu minciuna, că vă păcăliţi rău, că nu toţi au norocul vrăjitorului Vulpiţă.

Şi mă sul pe-o coastă ruginoasă şi vă spusei o poveste mincinoasă.

Cine o ştie altcum, să o spună cum o ştie, că eu cum am cumpărat-o, aşa v'o şi vând.

Auzită dela Domnişoara Talida Seracin din Caransebeş.

2. Vaca neagră.

Au fost odată într'un sat mai multe fete şi \ cum e obiceiul la noi, la Românii dela sate, se adunară ele cu toate să facă o şezătoare. Cum înseră, fetele se adunară cu toate la o altă fată, una cu furca, alta cu cusătura, alta cu alta; de! care cum avea de lucru. Şi acolo spuneau poveşti, glume, gâcituri şi râdeau şi se veseleau că

Cât e lumea pe sub soare,
Nu-i frumos ca-n şezătoare.

Deodată una dintre ele, o fată cam de vre-o 17

ani, cam mică de statură, cu nişte ochi negrii de mură şi cu o gură numai bună de sărutat grăi către celelalte:

— „Fetelor! ştiţi voi ce?!... Haid să începem să povestim toate câte o poveste, care cum ştim; care nu voieşte să povestească nimica, aceea să afle dimineaţa pe mamă-sa vacă neagră!”

— „Voim, aşa să fie”, strigară fetele într’un glas.

Şi începură să povestească pe rând, care cum ştia,
poveşti cu zâne, cu zmei, cu piticot d’un cot cu barbă cu tot şi câte altele.

Se afla însă între ele o altă fată, tânără, frumoasă, dar ruşinoasă, tăcută şi gânditoare. Când venî rândul la dânsa ca să povestească şi ea vre-o poveste, ea zise că nu ştie.

— „Spune şi tu vre una cât de scurtă, grăiră fetele celelalte, că de nu dimineaţă o să afli pe mamă-ta vacă neagră!”

— „Măcar să o aflu, nu spun nici una” – grăi fata.

Se mai rugară fetele de dânsa, ca să povestească ceva, dar totul era înzadar, căci nu voia odată cu capul să povestească ceva.

Pe la miezul nopţii se sparse şezătoarea şi fetele plecară către casă; plecă şi fata aceea, care nu voise să spună nici o poveste, tot gânditoare cum era de fel.

Ajungând acasă se culcă şi dormi fără nici o grije până dimineaţă. Dar dimineaţa când se sculă, ce să vadă ? ... mai mare groaza o cuprinse pe biata fată, în loc să vadă pe mă-sa, văzü o vacă neagră.

Sărmana fată începu să plângă de jalea mamei şi plângea, plângea.

La câteva luni după această întâmplare tatăl fetei nu mai voi să rămână făr de femeie şi se însură cu o văduvă, care avea şi ea trei fete.

Văduva însă nu era femeie tocmai bună, mai

mult răutăcioasă şi ţinea mai mult la fetele ei decât la a bărbatului. – Nu trecură vre-o două trei săptămâni dela venirea ei, că şi începu să ocărască pe biata fată, ba câte odată o şi bătea.

Fata bărbatului nu mai avea încotro, toate lucrurile casnice tot dânsa trebuia să le gate, pe când fetele văduvei trăiau ca nişte cocoane şi tot era ea fata rea în ochii mamei sale maştere.

În una din zilele de vară, văduva cea răutăcioasă trimise pe fata bărbatului cu vaca cea neagră – adecă cu mă-sa – la câmp la păşune şi-i dete fetei şi 4 caiere de lână, ca să le toarcă. Fata luă vaca, puse furca în brâu, un caier în furcă şi trei în straiţă şi mergea torcând cu gândul la văduva rea, care îi spuse fetei să nu vină acasă cu caierii netorşi, că-i vai de pielea ei.

Biata fată ajungând la păşune, slobozi vaca să pască şi începu să plângă, că vedea ea bine că nu-i cu putinţă să toarcă ea singură toţi caierii de lână, că erau caierii mari şi să nu mai stea un pic abia cu sila ar putea să gate 2, dar 4 e ceva peste putinţa omenească. De aceea plângea biata fată şi suspina de-ţi era mai mare mila de ea. – Atunci se apropie vaca neagră de ea şi-i zise: – „Nu plânge fica mea, că uite e mamă-ta cu tine şi eu nu te las să desnădăjduieşti până într'atâta. Ia tu caierii aceia de lână şi-i pune la mine în coarne ş'apoi poţi să te culci aci la umbră până-n deseară, când vom pleca iarăş cătră casă, – că-i torc eu, lasă-n grija mea!" Fata se uita la început cu mirare la mă-sa, mai apoi însă făcu tot cei spusese şi se culcă la umbra unor

sălci, ce se aflau în apropiere şi fiind cam ostenită de drum – căci satul era departe de câmp — îndată şi adormi.

Cătră seară trezindu-se fata din somn, mare-i fu bucuria când văzu caierile toarse gata, după cum îi spusese mâ-sa. – Ea îşi luă tortul cu dânsa şi plecară amândouă cătră casă.

Când ajunse fata acasă şi predete tortul mamei sale maştere, nu-i venea acesteia a crede ochilor ca fata să fi tors atâta de mult ea singură.

Mâne-zi cum se revărsă de ziuă, văduva iarăşi o trimise pe biata fată la câmp cu vaca, îi dete acum 5 caiere de tors şi totodată trimise şi pe fata ei cea mai mare ca să vadă, că în adevăr ea toarce caierile acelea, ori îi ajută alt cineva.

Cele două fete merseră povestind – căci fetele trăiau bine – până ce ajunseră la câmp; acolo se aşezară pe iarbă, iar vaca o lăsară să pască.

— „Şti tu ce!" grăi fata orfană către cealaltă „vino să-ţi caut în cap, până ce paşte vaca!"

Fata pe loc se învoi, îşi puse capul în poala acesteia şi aşa adormi. – După ce se încredinţa că doarme, îi luă capul frumuşel şi-l puse pe iarbă, apoi luă caierile de le puse în coarnele vacii şi se culcă şi ea lângă fata cealaltă. – Către sfinţitul soarelui fetele se sculară şi plecară către casă şi adecă fata bărbatului ca şi ieri, cu caierile toarse.

Acasă văduva iarăş se supără foc pe fata bărbatului, îi era năcaz că a venit cu caierile toarse. întrebă fata ei că cine a tors caierile?

Fata îi răspunse că nu ştie, deoarece ea a adormit.

în ziua următoare se duse iarăş fata la câmp cu vaca, de astă dată cu fata mijlocie a văduvei.

Aceasta iarăş adormi ca şi cealaltă şi când veni acasă, nu ştia să-i spună că cine a tors caierile. Văduva acum nu mai ştia ce să facă de năcaz. – în ziua a treia trimise fata bărbatului cu fata ei cea mai mică, care era şi mai isteaţă decât surorile ei.

Se duseră deci fetele la câmp cu vaca neagră şi fiind căldură mare se aşezară la umbră. Şi de astă dată fata orfană luă pe fata văduvei şi-i culcă capul în poala ei până ce adormi; luă apoi caierile şi le duse vacei ca să le toarcă; pe astăzi erau caiere şi mai multe de tors.

Se aşează apoi şi ea lângă cealaltă.

În deseară când se sculară, fata văduvei ştia că cine a tors caierile, căci era năzdrăvană.

Avea un ochi îri ceafă, pe care biata fată nu-l văzuse. Deci ea ştia tot, căci cu ochiul din ceafă care ve- ghia, văzuse că cine a tors caierile.

Ajungând acasă, văduva iarăş întrebă pe fata cea mai mică, că cine a tors caierile. Fata spuse mamei sale, tot cum s'a întâmplat. Văduva se gândi atunci să taie vaca şi zise bărbatului: „Tu bărbate vezi vaca noastră e bătrână, nu mai poate roade acuş nici fânul, apoi cine-o va ţine numai cu lături şi momială, hai s'o tăiem, că de cumpărat n'o cumpără nime, că e slabă şi urâtă. Bărbatul la început nu se învoi, dară muierea îi spuse verde, că de nu o taie, nici cu el nu mai şade.

Şi bărbatul se puse acum pe gânduri, să taie vaca nu-i venea la socoteală, căci ştia că-i muierea lui cea dintâi, să nu o taie rămâne fără muiere în casă şi iar nu-i venea bine. în urmă se hotărî, că tot e mai bine să taie vaca.

Auzind fata bărbatului de hotărîrea asta,începu a plânge cu amar şi vaca o întrebă: — „De ce plângi tu draga mamei, or ţi s'a întâmplat ceva?

— „0! cum să nu plâng eu mamă, că uite s'a vorbit tata cu văduva cea răutăcioasă, ca să te taie" şi izbucni iar în plâns.

Biata mamă prefăcută în vacă, îşi umplu ochii de

lacrămi şi începu şi ea să suspine, apoi grăi fetei: – „Lasă fica mea, nu te supăra tu de aceea, că va fi aşa cum vrea bunul D-zeu. Numai una-ţi spun, ascultă, – căci atunci vei fi fericită: – Când mă vor înjunghia pe mine, tu să nu faci alta, decât să păstrezi cornul meu cel drept şi când vei ajunge în năcaz mare, uită-te atunci prin el, căci numai aşa vei scăpa de năcaz,

altcum nu.

Mâne-zi veniră căsăpii şi căsăpiră vaca.

Biata fată nu mai putea de jale, ea se uita suspinând cum taie pe sărmana mamă-sa şi îi era greul cu atât mai mare, cu cât ştia ea bine, că numai din pricina ei s'a făcut mamă-sa vacă şi că acum trebuie să piară din cuţit.

Dar n'avea ce face acum, că toate erau în zadar.

Când fură gata cu vaca îi luară pielea şi când colo ce să vezi, nu se vedea alta decât osul şi pielea, carnea pierise şi astfel fură siliţi să îngroape oasele goale în pământ, că alta nu aveau ce face cu ele. Dar fata luă cornul drept şi-l ascunse fără ca s'o vadă cineva.

Nu trecu mult după aceasta şi iată că se svoni prin sat, că la „birtu roşu" Duminecă o să fie un joc foarte frumos, la care se vor duce toţi feciorii şi fetele din sat. – Văduva îşi griji bine fetele ei şi Duminecă seara când să plece la joc, luă o cotăriţă de grâu şi-l aruncă într'o grămadă de cenuşă şi zise fetei bărbatului:

— „Tu fată bâzgoiată, rămâi acasă să alegi grâul acesta, ce din întâmplare s'a vărsat în cenuşă, dar sâ-l alegi bine, boabă de boabă; când vei fi gata poţi veni şi tu la joc. Aşa să faci, că de nu asculţi e vai de capul tău!" – Sărmana fată nu grăi nimic, ci se duse ca să adune grâul din cenuşă. Dar dupăce plecă văduva cu fetele la joc, îşi luă cornul şi se uită prin el. Şi ce să vezi, deodată veniră sute de porumbi şi începură â aduna grâul şi cât ai bate în pălmi, grâul fu ales tot din cenuşă.

Fata se bucură, apoi iar se uită prin corn şi deodată văzu lângă dânsa mulţime de fete cu haine în mâni, care de care mai frumoase şi pe loc o îmbrăcară.

Fata bărbatului, după ce era din fire frumoasă, era acum şi mai frumoasă şi gătită se duse şi ea la joc.

Cum intră în lăuntru toate fetele şi toţi feciorii

pri- viau uimiţi la ea, căci aşafrumseţe nu era în satul lor.

Să prinse şi ea în joc şi juca aşade frumosde-ţi era mai măre dragul să te uiţi la ea.

La joc era şi un fecior de împărat.El cum ovăzu i se şi aprinse inima de dragoste câtră fată.

Fata bărbatului după ce juca cât juca, voi să plece acasă, dar feciorul de împărat când voia fata să iasă pe uşă o prinse şi-i luă un papuc din picior şi aşa ea se duse numai cu un papuc acasă. Ajungând acasă se des- brăcâ de hainele frumoase şi se făcea că caută încă grâu prin cenuşe. – Aşa o află văduva când veni cu fetele ei dela joc.

În ziua următoare feciorul de împărat plecă dela o casă la alta, ca să găsească pe fata al cărei papuc era la el. – Văduva cum auzi de asta, ascunse pe fata bărbatului în podul casei după coş, ca nu cumva să se lovească papucul pe piciorul ei şi să ajungă ea crăiasă, căci feciorul de împărat îşi propuse, că pe al cu. picior se va lovi papucul, aceea va fi soţia lui.

Când ajunse feciorul de împărat la casa văduvei încercară papucul pe picioarele fetelor, văduva tot zicea: i! uite, uite cum se loveşte, parcă ar fi crescut de aci... şi câte şi mai câte.

Cocoşul văduvei însă, nu-l are naiba ce lucra, numai se sui pe o poiată şi bătând din aripi tot striga:

— „Fârtate împărate, fata moşului e în pod după obod 1 ţ'o spune un cocoş că e după coş! „

— Văduva năcăjită foc pe cocoş luă un lemn din vatra focului şi zbârr... după cocoş. Dar cocoşul şi mai tare striga:

Căutaţi În pod
După obod,
Că-i fata moşului
La uşa coşului.

Oamenii feciorului de crai auziră ce zicea cocoşul şi se suiră în pod şi într'adevăr aflară pe fata după coş. O scoborîră jos şi feciorul de crai îi puse papucul fetei în picior şi minune... papucul se lovia

pe piciorul fetei; dar cum să nu se lovească că era chiar papucul ei.

Feciorul de crai o luă pe fata bărbatului şi o duse la palatul lui unde se şi cunună cu ea.

Aşa ajunse fata a cărei mamă din pricina ei se prefăcuse în vacă neagră – soţia feciorului de împărat.

Iar văduva răutăcioasă râmase cu fetele ei nemăritate până împletiră chică albă, că aşa le şi trebuia, că ele îşi băteau joc de fata bărbatului şi de ar fi putut i-ar fi mâncat şi norocul, dar norocul îl dă D-zeu şi ce dă D-zeu nu pot strica duşmanii.

Iar voi fetelor, fetelor frumoaselor vă spun de acum, să ştiţi, când ve-ţi merge la vre-o şezătoare să nu vă pună păcatele să nu spuneţi poveşti, gâcitori ori cântece frumoase, că atunci e vai de voi, vi se prefac mamele în vaci negre.

Şi să nu credeţi, că şi voi o să ajungeţi, să vă măritaţi după feciori de crai ca fata din poveste, că acuma feciorii de crai nu mai vin la jocurile şi şezătorile voastre ca de mult. Voi vă alegeţi din satul vostru unul care vă mai place, dar şi lui să-i placă, căci ştiţi cântecul.

Lui îi place, mie-mi place,
Duşmanii n'au ce ne face,
Noi ne-om cununa şi pace.

Din Ciclova-Montană, comunicată de Damian Izvernicianu, învăţător.

3. Mârtanul cu clopoţele la grumaz.

A fost odată ca nici odată... că de n'ar fi fost, cine ar şti să povestească; vedeţi dară că a fost; şi eu nu spun minciună când e vremea bună, dar când e cam rea, spun o minciunea, s'ascultaţi la ea. Cine-o asculta, mult va învăţa, cine o dormi, bin s'o odihni, dar nimic no şti. Pit găină curtă, oa-s'ar în gura cui n'ascultă. C'un dop de pogace în gura cui nutace.

A fost odată un morar şi a avut un mâţ. Şi cum pe la mori îs mulţi hârţi şi chiţorani, mâţul prindea

din ei în toată ziua câţi îi trebuia şi era tot sătul; de aceea se şi îngrăşâ mârtanul – că era mâţul mârtan— dar se îngrăşâ aşa de tare, căse făcu cât un miel, ce suge la două oi.

Şi morarul, ce-l aveatare drag, temându-se că mârtanul o să moară de gras, îi puse la grumaz o braciră cu clopoţele, ştiţi cum au caii, cari trag iarna la sănii domneşti şi le puse cu gândul vezi bine, ca să se sparie hărţii şi chiţoranii şi să fugă să nu-i mai poată prinde, iar în coadă îi anină un şir de mărgele ca nişte inele. Şi se minunau toţi oamenii, cari veniau la moară de mârtanul morarului şi-i se dusese vestea până într'alte sate. Şi cum păşa mârtanul aşa măreţ, ţanţoş prin moară încoaci şi încolo, clopoţelele îi zdrăncăniau la grumaz, hârţii fugiau şi el nu mai prindea nici unul, rare ori dacă mai zăpşa pe vr'unul surd. Iar când miorlăia şi păru-şi zburlea, toţi se spăria. Nime nu era ca mârtanul morarului de fălos şi de arţăgos. Vorba cânteculuí.

La grumaz cu clopoţele Cum păşeşte
în degete cu inele Zdrăncăneşte,
Şi în coadă cu mărgele.Pe toată lumea 'ngrozeşte,
N'are frică Lui nime nu-i porunceşte.
De nimica.

Odată într'o noapte ieşi mârtanul pela stavila morii să se mai preumble, să se mai scuture de praful de făină şi să mai prindă poate şi vr'un vânat, când iacă că se întâlni cu cocoana vulpe, care şi ea umbla să găsească vr'un bun chilipir să-şi ungă grumazul şi să-şi sugă mustăţile. – Cum îl văzu vulpea pe mârtan aşa păşind că- tăneşte, îi căzu nu ştiu cum tronc la inimă şi-l întrebă: Cine eşti tu?

Hm! cine să fiu. Eu sunt:

Mârtanul viteaz Zdrăncănesc,
Cu săbii la grumaz. Pe toată lumea 'ngrozesc
Cum păşesc Şi tai pe cine voiesc.

Şi se îngrozi şi vulpea de vorbele mârtanului,

dar văzându-l aşa frumos şi viteaz şi cu săbii ca oţîrii îi zise cu glas subţirel, s'audă numai el. Văd că eşti viteaz, dar eu îndrăznesc totuş să mă apropiu de tine, că mi prea drag mersul şi zdrăncănitul tău.

— „Vino!" zise fălos mârtanul.

— „Eu n'am bărbat" – zise vulpea, „hai să ne îndrăgostim amândoi, tu să-mi fi bărbat şi eu să-ţi fiu muiere. Mergem la mine acasă şi trăim lumea albă. Tu nu o să ai nici o grijă, eu câştig toate, te ţin ca pe un cocon! „

Şi mârtanul uitându-se la vicleana de vulpe, care îşi spăla botul cu limba de dragul lui, îl apucă şi pe el dorul să se însoare, îşi scutură capul ca să-i zdrăncă- nească clopoţelele, îşi suci mustăţile, îşi sburli coada şi zise cu mândrie: „Dacă e aşa treaba bine, mă învoiesc şi eu, că m'am săturat şi eu să fiu tot june nemţesc, mi-o fi venit şi mie vremea să mă însor ca toată lumea!"

Şi se sărutară ei, i-haaa... amândoi şi o luară prin pădure tot jucând şi sărind până la locuinţa vulpei, care nu mai putea de bucurie că s'a aflat bărbăţel atât de frumuşel şi atât de vitejel.

Mârtanul iarăş era plin de bucurie că se vede şi el însurat ca toată lumea şi că are o nevăstuţă aşa umblată şi codată cu blană gălbenioară şi cugura dul-
cişoară şi n'o să mai aibă grijă de aici încolo de nimic.

Şi trăiră ei amândoi ca doipăun aşi şi se îndrăgos-
tiau şi se veseliau de era lumea numai alor. Vulpea aducea la casă în toată ziua câte o raţă, câte o gâscă ori altă pasăre pe care o {iuţea nimeri şi nimerea totdeauna, că nici odată nu venia acasă fără să nu aducă ceva.

Şi bărbatul ei, adecă mârtanul şedea numai la masă şi se gostia în toată ziua ca la praznic. Şi mârtanul având acuma iarăş tot ce-i trebuia şi doria sufletul său, începu a se îngrâşa şi mai tare şi vulpea nu mai putea de dragul lui.

Odată iacă mă rog, că vinepela locuinţa vulpei un lup, ce pe semne mai venise elpe aci de multe ori şi strigă la vulpe :

Surată surată — De când stau p'afară.
Deschide-mi îndată, — Deschide-mi uşiţa,
Că e mult d'aseară — Să-ţi sărut guriţa.

Dar vulpea nu vru să-i deschidă, ci îi zise : – „Ba eu nu-ţi deschid, fugi de aici, că eu acuma am bărbat, m'am măritat şi nu-mi mai trebuie ibovnici!"

— „Şi pe cine ai luat cumătră?"

— Hm ! pe cine:

Pe mârtanul celviteaz — Când păşeşte
Cu trei săbii lagrumaz, — Zdrăncăneşte,
N'are frică — Toată lumea se'ngrozeşte
De nimică, — Şi nime nu-i porunceşte.

Şi auzind lupul una ca asta o şterse de aici, temându-se să nu vină cumva bărbatul vulpei să-l taie cu săbiile.

În ceealaltă noapte iacă vine şi ursul la locuinţa vulpei ca şi lupul; pe semne cocoana vulpe era bună de făcut bine la toţi – şi strigă şi el cu glasul său gros şi ca un bică:

Da! n'auzi dragă soruică — Şi ploia mă ploaie,
Deschide uşa lui Truică, — Căpeniagu-mi moaie.
Că d'aseară — Deschide-mi uşiţa,
Stau p'afară — Să-ţi sărut guriţa.

Ba du-te cu D-zeu, că eu nu te mai primesc, că acuma m'am măritat, am bărbat frumos ca un inel, d'un drag să cauţi la el.

— Şi pe cine ţ'ai luat soruică?

— Hm! pe cine? *

Pe mârtanulcel viteaz Când păşeşte
Cu cinci săbii la grumaz, Zdrăncăneşte,
N'are frică Taie pe cine voieşte
De nimică, Şi nime nu-i porunceşte.

Ursul cum auzi vorbele vulpei, na-o tată, p'aci ţi drumul, de frică să nu-l taie cu săbiile bărbatul vulpei.

Şi fugia moşu Truică de-i scăpărau picioarele şi nu se mai opri până în fundul găurii sale, atâta îl înspăimântă vorbele vulpei, că vezi bine cum să nu-l taie cu cinci săbii. Asta nu-i lucru mic.

A treia seară iacă nimeri şi leul pe la locuinţa vulpei. Pe semne el iar mai fusese pe aici, că vezi treaba, vulpea era fără bărbat, văduvă, apoi şti trebuie să ajuţi văduvelor, să nu le laşi să moară. De aceea venise şi împăratul leu, dar nu de alta.

El cum veni trăgându-şi coada după sine, strigă cu glasul său poruncitor:

Deschide surată Căpeneagu-mi strică.
Uşiţa îndată, Deschide că i leul,
Că d'aseară Leul paraleul,
Stau p'afară. Deschide-mi uşiţa, x
Si ploaie-mi tot pică, Să-ţi sărut guriţa.

Dar închinata de vulpe făloasă colea, nu-i era nici de leu, cu toate că leul era mai marele ei, ci-i zise:

— **Nu pot dragă leu, N'are frică**
Să te primesc eu. De nimică,
Că eu am bărbat Când păşeşte
Zău, m'am măritat. Zdrăncăneşte,
— **Pe cine ai luat? Taie pe cine voieşte,**
— **Pe mârtan viteaz Toată lumea se 'ngrozeşte,**
Cu opt săbii la grumaz, Dar nime nu-i porunceşte.

Leul cum auzi una ca asta, îi trecu parcă un fier ars prin inimă şi na-o copile ia-ţi mau, o şterse ca şi când n'a mai fost, de frica săbiilor viteazului mârtan.

Dar mâne-zi merse lupul |şi ursul la împăratul leu la raport şi îi ziseră:

Am fost serile trecute împărate leu pe la curţile vulpei frumuşele şi ne-a băgat frica în oase cu

bărbatul ei cel viteaz. Cică are cinci săbii la grumaz şi nu-i frică de nime. Ce e de făcut? Să chibzuim împreună, că nu e lucru bun să ai în vecinătate un duşman atât de primejdios. – Fraţilor! zise leul. Vă spun drept şi eu am fost pe la vulpea aceea aşa din întâmplare şi am fost chiar aseară şi mi-a spus vulpea, că s'a măritat după:

Mârtanul viteaz Zdrăncăneşte,
Cu opt săbii la grumaz. Taie pe cine voieşte,
N'are frică Toată lumea se 'ngrozeşte,
De nimică, Dar nime nu-i porunceşte.
Când păşeşte

Şi m'am gândit şi eu fraţilor că ce e de făcut, dar cum dai nu nimereşti. – Ar fi bine – zise ursul – să-l vedem mai nainte ce fel de făptură e şi să-l tragem pe partea noastră, să-l facem prieten cu noi dacă vrea, iar de nu, să ne pumen cu toţii pe el şi să-l omorîm.

Da bine nătântocule – zise leul câtrâ urs, nu ai auzit că-i cu opt săbii la grumaz, cine drac s'o putea prinde cu el. – Dar eu m'am gândit să facem un ospăţ împărătesc şi să-l poftim cu buna să vină la ospăţ şi să legăm prietenie cu el, asta cred eu că e mai bine.

— Aşa! aşa! grăi şi lupul, care tremura de frică de-i clănţăniau dinţii în gură.

— Bine o fi aşa! mormăi şi ursul.

— Acuma voi – grăi leul – să aduceţi fiecare câte ceva de ale mâncării, un berbece, ori un viţel, la fagul cel mare din mijlocul pădurei, ştiţi unde-i locul nostru de joc, de celelalte mă îngrijesc eu şi de acum în trei zile să ţinem ospăţul, m'aţi înţeles? – înţeles – ziseră într'un glas ursul şi lupul şi se duseră în treaba lor.

Şi împăratul leu pregăti toate şi trimise ştafetă la cocoana vulpe, ca să vină cu bărbatul ei la balul lor, ce-l vor ţinea la fagul mare din mijlocul pădurii.

Când fu ziua hotărîtă, vulpea îşi luă bărbăţelul periat şi grijit frumos şi haid! haid! îndrăgostindu-se o luară către locul de ospăţ. – Şi-ţi era mai mare dragul să te uiţi la ei cum veniau ei, vulpea tot sărind

împrejurul mârtanului şi ştergându-l când şi când pe la bot cu coada ei lungă ca o mătură de măsteacăn, iar mârtanul zdrăvinând păşa ca un grenadir sucindu-şi mustăţile şi cum păşa aşa, îi zdrăncăniau clopoţelele a grumaz ca sabia unui ofiţîr, iar vulpiţa nu mai putea de făloasă.

Şi leul, ursul şi lupul totuş crezură, că nu-i lucru bun să-l aştepte ei pe el iac'aşa la câmp deschis, dar dacă el o fi mânios pe ei, că veniseră pe la nevasta lui şi nu şti, ce i-o da în gând, Doamne fereşte, îi face di- micat cu săbiile.

De aceea plănuiră ei să se ascundă, ca să-l vadă mai nainte ei pe el şi nu el pe ei. Şi aşa şi făcură.

Leul îşi săpa o groapă, se ascunse acolo, lăsându-şi numai ochii afară şi coada ş'o încolăci pe lângă sine şi se acoperi cu ea la ochi. Ursul mai trase frunză peste el şi se sui în vârful unui fag mare, iar lupul se duse după un deal, ca să le dea de ştire când vine.

Şi nu trecu mult şi iacă se aud clopoţelele mârta- nului zdrăncănind. – Lupul le dete de ştire zicând: as- cundeţi-vă bine, că vin şi el o rase ca/n la o aruncătură de piatră dela locul acela, ca la caz de lipsă sa-i fie scăparea în fugă.

Ajungând vulpea cu mârtanul la locul rânduit, aflară acolo fripturi, mâncări şi beuturi alese, dar nu văzură pe nime. – Mârtanul cum se văzu la carne începu a miorlăi, aş sburli coada şi părul pe spinare şi a rupe cu ghia- răle şi dinţii din carnea de viţel, ce era aci şi cum rupea şi îmbuca aşa-i zdrăncăniau clopoţelele la grumaz.

Atunci leului nu ştiu ce-i veni, de frică, ori de ce,

dar mişca prin frunze cu coada lui ca o palmă şi mâr- tanul uitându-se prin frunzele uscate, ce ghijecau, crezu că e vr'un „hârce" şi lăsând carnea, se repezi 'nacolo şi-şi împlântă ghiarăle baş în ochii leului. Leul de frică şi de durere, se ridică ca o nămilă din groapă şi o tuli la fugă ca turbat. Dar şi mârtanul când îl văzu se spăriă şi na-o pe un fag în sus, baş pe fagul acela în care se afla Truică, adecă ursul. Ursul care văzuse de sus toate, se crezu acum pierdut văzând că mârtanul se suie spre el ca o săgeată. Nu mai avu vreme să se socotească mult, ci se lăsă cu ghiarăle şi sări jos, unde şi muri deloc; iar lupul, vai! maica mea că fugia mâncând pământul, îi scăpărau picioarăle ca la iepure zicând: fuga-i ruşinoasă, dar e sănătoasă, bine că scăpai. A dracului să fi vulpe cu bărbat cu tot, că-mi ieşi sufletul fugând.

Apoi vulpea văzând cele petrecute, îşi chemă bărbă- ţelul, care de viteaz ce era nu cuteza să se scoboare din vârful fagului, unde se urcase cu clopoţele cu tot, până se convinse că nămilă de urs e mort jos.

Mai venindu-şi dară în fire şi răsbindu-l şi foamea, se coborî cu mare frică jos, mânca cu vulpiţa ce le plăcea lor mai bine, că erau acolo destule fripturi şi apoi ridi- cându-se în două labe se sărutară şi jucară o ardeleană, ca să nu zică că au fost la bal şi n'au jucat; apoi se luară pe aceeaş cale pe care au venit şi se duseră acasă.

Asta fu povestea mârtanului celui viteaz, cu clopoţele la grumaz.

Cine altfel o ştie Iară-i om de omenie
Fie-i de bine, să-i fie Dacă spune altele,
Şi s'o spună cum o ştie Că-s multe poveştile.
Şi-i zicem om d'omenie. Şi îs multe şi frumoase
Iară care nu o ştie, 5'ascultaţi şi D-voastră.
Din Valeadieni.

4. Liman Viteazul.

A fost odată dragii moşului trei. fraţi şi toţi trei se făcură păcurari şi umblau cu turmele' lor

prin munţi şi

sodrii, la izvoare răcoroase şi poieni umbroase pe unde picior de om nu mai călcase. Şi cum ei fiind tot la oi, rare ori veniau în sat, odată în an sau nici atunci, că nevestele lor le aduceau la stână toate cele trebuincioase. Mergeau din când în când şi pe la oraş, care era tare departe, spre a-şi cumpăra ori clopote pentru oi, ori încălţăminte pentru ei sau alte lucruri, de cari aveau lipsă. Dar puteau merge numai ziua cu vedere, căci noaptea uşor li se putea întâmpla să lunece de pe plaiul, care nu era mai larg decât ca să poată omul merge pe el şi cât luneca numai un pas în lături, era prăpădit, acolo îi putreziau oasele.

Odată se vorbiră toate trei nevestele lor, că cum să facă ele, ca bărbaţii lor să vină mai des în sat pe la ele şi să nu şadă ele tot singure ca cucul, tot văduve şi tot să fie roabe suindu-le lor la munte ce le trebuia şi scoborînd de acolo, ce le prisosia; să mai fie ele ca lumea multă cu bărbaţii lângă ele, să meargă cu ei la joc, la o nuntă, la o petrecere, că de aceea îs vii pe lume, altfel ce înţeles are să fi viu şi să-ţi târâieşti vieaţa ca un vierme fără nici un rost.

Se înţeleseră dară, ca mergând cu bucate la ei, să le ia cremenea şi iasca, căci atunci ei trebuie să vină acasă după ele, căci fără foc cine poate trăi mai ales la munte. Că păcurarii şi acum nu poartă la ei aprinjoare, care pe vreme umedă se moaie, când bate vântul se sting şi aşa rămâne bietul om murind de frig lângă grămada de lemne, ci au la ei amnar, cremene şi iască, să cremenea când o lovesti odată cu amnarul fie vremea ori cum ar fi tot lasă o grămadă de scântei, cari apoi sărind pe iască o aprind, apoi fâşăind cu ea o leacă în dreapta şi în stânga, iute faci focul.

Şi potriviră nevestele păcurarilor de ajunseră la stână tocmai când erau ei cu oile la păşune şi stâna o lăsaseră singură în grija unui zâvod.

Ele cum ajunseră căutară prin desagi şi luară boată cremenea şi iasca ce aflară, iar pe vatra focu'ui turnară o găleată de apă, ca nu cumva să rămână vre un tăciune nestins şi aşa să le strice planul lor. – Apoi iute pe plai la vale către casă, crezând că bărbaţii lor neavând cu ce aţâţa focul, vor veni negreşit acasă după foc. Dar n'a fost aşa, că venind păcurarii cu oile la stână şi văzând că focul li s'a stins, iar cremenea şi iasca ce o ştiau în fundul „ghisagilor" nu mai era nicăiri, nu o luară pe plai la vale către casă, că se temeau prin întunerec, că vor cădea pe plaiul acela rău şi lunecos, ci căutară în altă parte doară vor vedea undeva vre-o zare de lumină. Şi căutând aşa, iacă li se năzăreşte pe un vârf de munte o lumină mare, ce tot creştea, dar era tare departe. Ce să facă bieţii oameni? a sta locului nu puteau, că muriau de frig; a se duce acuma în cap de noapte nu îndrăzniau prin aceste pustietăţi; dar tot la urmă se hotărî feciorul cel mai mare, care ştia mai bine toate potecile, să se ducă la acel foc şi să aducă un tăciune aprins şi astfel să-şi aţâţe şi ei pe al lor. îşi luă dară straiţa cu bucate în spate, boata în mână, cuţitul cu teacă la brâu şina-o! tată! nu ştia nici de urât nici de frică.

Pe la miezul nopţii ajunse la foc şi bucuria lui fu mare, când găsi un foc de 99 de cară de lemne, ce ardeau de săriau scântei până în vineţia cerului. Dar pe cât îi fu la început bucuria de mare, pe atât îi fu şi spaima, când văzu lângă foc un „Novac" (om puternic, uriaş) de trei palme după cap, din care puteai face zece ca păcurarul nostru. – După ce îi dădu „bună seara" îl rugă să-i împrumute puţină cremene şi iască ori un tăciune mai mărişor, ca să ţină până la stâna lor.

Novacul, care era un mâncător de oameni, îi spuse, că numai aşa va căpăta, dacă-i va şti spune o poveste, care ascultându-o, să-l facă să adoarmă.

Dacă nu îl va putea face să adoarmă, apoi să ştie că îl va omorî şi-l va mânca, iar pielea de pe cap o va pune la cele 100, ce le mai avea legate pe o funie şi încins peste mijloc cu ele. – Bietul păcurar nu mai ştia ce să facă acum de frică. Nici nu mai putea zice nici o vorbă, dar să-i spună o poveste cum cerea Novacul.

Îi venia în gând să fugă, dar novacul făcea numai doi paşi şi l-ar fi ajuns. Să spună vre-o poveste cu urşi, cu lupi, cu zâne din pădure, cu cetăţi încuiate şi fer- j mecate, ştia el multe şi ar fi spus vr'una ori şi zece de ştia că-l lasă viu novacul, dar el ştia şi vedea bine că i toate-îs înzadar, el e acum fiul morţii şi novacul nici una nici două, mi se repezi la el şi-i tăiâ capul cu han- gherul lui cel mare, apoi începu a îmbucă cu poftă din j trupul sărmanului păcurar. – Şi pârăiau oasele în gura novacului ca săbiile din gard şi într'o clipă îl mânca, iar capul îl beli şi pielea ş'o încinse la brâu lângă celelalte.

Văzând fraţii cei doi, că el nu mai vine, plecă şi cel mijlociu pe urma lui. Dar o păţi şi el ca cel dintâi. |

Cel mai mic pe care îl chema „Liman", după-ce văzu că nici unul nu se mai întoarce, îşi luă securea pe mână ! şi plecă şi el. – Tocmai când ajunse la foc se lumina de ziuă, iar novacul baş belia capul nefericitului păcurar.

Liman deşi era un viteaz mare, totuş văzând namila aia de novac şi cele mai bine de o sută de capete de oameni poşor unele peste altele, se înfiora şi era să pice de pe picioare. – Totuş luându-şi inima în dinţi cum se zice, fără să-l întrebe de ce i-a omorît fraţii, ceru şi el cât'a foc. – Dar novacul îi spuse, că dacă vrea să nu o păţească şi el ca cei mulţi, el să-i spună o minciună, dar o minciună bună, care să-l adoarmă.

Liman era un glumaci şi un şăgaci de nu-i aflai păreche, nu se socoti mult şi începu cu povestea adecă cu minciuna lui. – Novacul se culcă pe aşternutul lui de muşchi, iar Liman tuşi una, îşi suci mustăţile şi începu: – „Eram de 20 de ani când s'a născut tata; făina mi se gătase şi nu aveam pentru colacii de botez. Trebuia dar să mă duc la moară Pusei dar sacii în car, boii la jug şi plecai pe drum cătră moară. Dar vorba ăluia: omul bun dă de dracu. Pe drum mi se puse un deal înainte de nu era vorbă să-l mai pot trece, că era aşa de înalt de abia îi vedeam vârful."

Novacul râdea cu poftă, iar Liman urmă mai departe : „Ce era să fac? Dar iute îmi veni în minte. Prinsei sacii la car, că erau mai mulţi, iar boii îi sui-i în car. Şi începui a-i mâna: hăis neghină; cea opsâgă. Cât baţi în palme am şi fost în vârful dealului. – în deal iar pusei boii la car, ca să nu-şi bată cineva joc de mine, că trag cu sacii la car. Şi după multă cale ajunsei la moară, ori mai bine la locul unde ştiam că-i jnoara.

Dar aci năcaz şi mai mare, că moara nu era acasă, întreb vecinii, cari îmi spun, că neavând ce măcina, a plecat după fragi. Atunci eu împlântai dârjala cu biciul în pământ înaintea boilor şi plecai să chem moara acasă. Cât oi fi tăndălit cât nu, nu ştiu, că ciasul dela pozonar căzând în vârful dealului, îl mâncase un bou, destul că atunci când mă întorsei cu moara în spate, văzui că din dârjala împlântată înaintea boilor crescuse un mâsteacăn atât de mare, încât vârful îi era deasupra norilor. Nu-mi părea rău după dârjală, că lemne mai erau ele în pădure, dar îmi părea rău după bici batâl D-zeu, că era nou nouţ, împletit din curele de câlţi.

Îl şi vedeam ca un steag aninat de crenguţa cea mai din vârful măsteacănului şi mă hotărî-i să mă sui după el. Mă sui din creangă în creangă tot mai sus până la un loc, unde văzui, o gaură mică

micuță de abia începea degetul. Dacă văzui, că degetul şi mâna nu încap, mă băgai eu întreg în gaură. Acolo aflai trei pui de graur cercelegi (fără pene). îi luai şi îi băgai frumuşel în sân şi vrusei să ies, dar ieşi dacă poți.

Dacă văzui, că nu-i şi nu-i chip de ieşire, alergai acasă după sâcure şi lărgind gaura, abia am putut ieşi.

Acum mă gândeam, cum să mă scobor, ca să nu turtesc puii în sân. – Dar puii dracului erau mai cuminţi decât mine şi începură a zbura prin sân şi mă luară cu ei prin văzduh şi aşa m'au purtat trei zile şi trei nopţi şi a patra până la amiaz. Şi ■poate că aş mai fi zburat, dacă nu se rupea aţa cu care eram încins peste foaie şi puii ieşiră din sân, iar eu picai tocmai în iazul morii şi valurile, care s'au făcut din căderea mea, aşa fură de mari, că rupserâ iazul de nici o picătură de apă nu mai mergea pe eruga morii". —Povestind el întruna aşa, Novacul adormise binişor, iar Liman se câştiga a-şi sfârşi povestea. – începu mai departe: „Acum să fi văzut năcaz pe mine, când după atâta chin şi zăbavă era să merg fără făină acasă. Mă dusei .să văd câtă făină e măcinată în ladă, dar supărarea mea când văzui acolo un „hârce" cât un porc de mare şi cum pica făina, el o şi mânca".

El povestia, iar Novacul horcăia, atunci Liman puse mâna pe topor şi urmă: „Năcăjit de era să cad cu ca- pu-n jos şi cu tălpile în sus, luai săcurea în mână şi pooc... pooc... cu toporu-n hârţ, îl şi omorî-i".

Şi când zise Liman pooc, pooc şi lovi cu toporu pe Novac în frunte, care îndată şi muri, iar sângele lui începu a ţâşni din el de era să stingă tot focul. Dar Liman iute luă un tăciune aprins pe umere şi fugi din acel loc afurisit şi când ajunse la stână şi răsăria soarele. îşi a- ţâţâ focul, puse căldarea de coleşă, -mulse oile, mânca şi plecă cu ele la păşune.

Apoi îşi puse fluerul la gură şi începu a zice o zi- cătură aşa de jalnică, de se legănau lemnele şi pietrile, iar oile lăcrămau şi ele.

Mai târziu când se duse Liman la locul unde fusese Novacul, află pe locul acela un lac mare cu apă limpede de se vedea până în fundul lui. Şi văzu Liman pe fundul lacului în loc de pietri căpăţânile de oameni, pe care le belise Novacul. Iar din fundul lacului ie şa un clocot drept în sus, apoi gemete şi suspinuri ale celor ce au fost şi nu mai sunt. ,

Asta fu povestea lui Liman viteazul.

Comunicată de Petru Crina Damaschin econom din comuna Călnic.

5. Strigoiul.

A fost odatăca nici odată, că de n'ar fi fost nu s'ar povesti şi să nu credeţi, că vă spun vre-o minciună încornurată, ci vă spun ce eu încă am auzit dela alţii şi dacă au minţit aceia şi eu încă vă mințesc. Ascultaţi dar. – A fost odată într'un sat o fată atât de frumoasă, de mersese vestea despre frumseţa ei peste nouă ţări şi nouă mări, ba încă şi pe lumea ceealaltă.

Măria — căci aşa o chema – nu voia să-şi aleagă un îbovnic de pe lumea aceasta, frumos ca şi dânsa, ci doria să aibă un ibovnic de pe lumea ceealaltă. Dorinţa aceasta o spunea ea şi altor fete din satul ei, când se adunau la vre-o şezătoare.

Mergând ea într'o seară la şezătoare, şezu acolo până înainte de miezul nopţii şi plecă cătrâ casă singură.

Nu ajunse bine înlăuntru odăii, când iată' că auzi o mică ciocănitură la fereastră. Ea întrebă că cine-i? A- tunci un glas necunoscut îi răspunse : – Iată am venit la dorinţa ta să-ţi fiu ibovnic. – Dacă ai venit şi voieşti să-mi fi ibovnic, de ce nu vi în lăuntru?

Necunoscutul acela intră în lăuntru. Era un

june chipeş şi zdravăn cu nişte obraji roşii ca doi grandafiri, cu ochi ca şi două mure coapte şi cu mustaţa subţire şi neagră ca pana corbului. – Măria cum îl văzu se şi îndrăgosti de el, îl pofti să şadă. El se aşează pe un scaun

şi vorbiră ei multe multe până aproape de miezul nopţii. Apoi înainte de cântatul cocoşilor îşi luă rămas bun dela Măria cea frumoasă, spunându-i că în noaptea următoare pe timpul acela iar va veni.

Măria era bucuroasă că îşi căpătase un ibovnic de pe lumea ceealaltă după dorinţa ei, dar nu-i venea la socoteală: una, că de ce vine aşa târziu noaptea, iar alta că de unde e? – îşi propuse ca în nopţile următoare, când va veni iarăş, să-l întrebe, că Doamne cum ar fi să trăiască ea cu el aşa în dragoste şi să nu ştie cine-i? – Trecu şi ziua aceea, veni şi noaptea; iarcâtră miezul nopţii se auzi iarăş aceea ciocănitură la fereastră ca şi în seara premergătoare. Măria îl pofti în lăuntru şi se puseră la vorbă.

Vorbă 'ncoaci, vorbă 'ncolo până ce odată îl întrebă fata: – Ibovnice ! spune-mi de ce nu vini şi tu ca lumea ceealaltă ziua, ci numai noaptea şi încă aşa târziu?

— Ei drăguţă, aş veni eu şi ziua, dar noi avem acolo tare mult de lucru, că de dimineaţa de când încep cocoşii să cânte, noi trebuie să şedem tot lângă cazanele cu smoală până în noapte, că de nu e rău de noi.

Strigoiul, căci nu era alt cineva decât curat „strigoiul", mai şezu de vorbă cu ibovnica lui, apoi se sculă de pe scaun, o sărută şi îi puse pe degetul cel subţire un ineluţ frumuşel de aur, cu pietri scumpe; ea nu mai văzuse decând era pe lume aşa mândreţe. Apoi îşi luă rămas bun şi plecă. – Cât fu draga de ziuă în ziua următoare, Măria îşi tot făcea la planuri ca să afle, că de unde vine

ibovnicul ei. Tot gândindu-se ea, deodată îi trecu un gând ca fulgerul prin minte. Se şi apucă de lucru. Luă un ghem de aţă la al cărui capăt puse un ac şi aşa îl aşeză la o parte, aşteptând ca să vină noaptea, mai isprăvi ea câteva lucruri de casă şi se şi pomeni că noaptea e aci. – Către miezul nopţii iară se auzi ciocănitură obişnuită la fereastră.

Ea cu o bucurie prefăcută îl primi, îi dete un scaun să şadă şi îi mai aduse ceva şi de cinat. Ibovnicul mâncă cu poftă până se sătura; aşa că trecuse timpul până când veni iarăş vremea de despărţire. Atunci Măria luă acul de care era prins firul de aţă şi făr' ca ibovnicul să simtă ceva, îl înfipse în haine, iar ghemul rămase în odaie tot ¿.desfăcându-se, căci un capăt vezi bine era prins de strigoi. – În dimineaţa următoare pe când se revărsase de ziuă, fata mea şi a cui o are se sculă, se îmbrăcă şi plecă tot după firul de aţă, până se văzu în morminţii satului lângă un mormânt; iar firul de aţă ducea pe o gaură până jos în groapă. Văzând Măria numai acum că are de lucru cu un strigoi, se cutremură din creştet până în călcâie şi de frică îşi scoase inelul de pe deget şi îl aruncă în mormânt pe gaura în care era şi firul de aţă, apoi plecă îndărăt către casă.

De când aruncase însă Măria inelul în mormânt, o cuprinse o frică şi mai mare. Numai acum vedea că ce a făcut nu a făcut bine, căci a încurcat-o cam rău cu strigoiul şi simţia ea, că are să i se mai întâmple ceva. Cât a fost ziulica biată fată tot plângea şi suspina.

Cum înnoptă strigoiul şi veni. Venise acum mai de vreme ca în serile trecute. Când auzi fata ciocănitura în fereastră de spaimă nu putea să mai grăiască nimic. A- tunci se auzi un glas de afară, era glasul strigoiului, care zicea: – Mărie spune-mi cine a aruncat inelul, pe care ţi l-am dat ţie? cine l-

a aruncat în mormântul jneu?

Maria mai prinse câta putere de putu să vorbească.

— Nu ştiu.

— Nu ştiu? spune-mi, că de nu în noaptea aceasta omor pe tatăl tău. – Poţi să-l omori, că eu nu ştiu nimic, grăi sărmapa fată.

— Bine -^-âcât mai grăi strigoiul şi nu se mai auzi nimic. Dar vai ce durere mare o cuprinse pe biata Maria dimineaţa când se trezi din somn şi află mort pe tatăl

său. Sărmana fată îmbrăcă haine cernite şi împreună cu mamă-sa îngropară pe iubitul ei tată şi plânse mult, căci ştiuse că el e mort numai din vina ei.

Cât fu ziulica biata fată nici nu mânca, nici nu mai putea lucra nimic, ci se uscase ca gardul de plâns şi' inimă rea. Când însera iară se auzi ciocănitura la uşă. Măria nu grăi nimic, căci ştia că nu e altul, decât strigoiul. – Mărie spune-mi cine a aruncat inelul în mormântul meu?

— Nu ştiu – grăi Maria.

— Spune-mi, că de nu la noapte omor pe mamă-ta, iar mâne noapte pe tine.

— Măcar să ne omori, eu nu ştiu.

Strigoiul plecă dela fereastră. Sărmana Mărie dimineaţa când se sculă vă puteţi închipui jalea ei, când află şi pe mamă-sa moartă. Atâta plânse ea de îi secară toate lacrămile. – Maria după înmormântarea mamei sale se duse la fetele celelalte şi le zise: – Vedeţi dragile mele, că după ce am umblat, peste aceea am şi dat. N'am voit să fac ca voi, să-mi iau un ibovnic de pe lumea aceasta, eu chemam strigoii ca să-mi fie ibovnici şi iată strigoiul blăstămat a omorît pe tata şi pe mama, iar la noapte mă va omorî şi pe mine.

Eu mă rog dragile mele ca mâne dimineaţă când mă aflaţi moartă, să nu lăsaţi să mă îngroape în mor- minţii satului, ci să mă îngropaţi la hotar lângă drumul mare. Eu n'am pe alţii pe lume, numai pe voi şi mi greu să mă despart de voi, dar n'am încotro, vă spun însă cu limbă de moarte să împliniţi dorinţa mea cea din urmă. Apoi nenorocita Mărie plângând cu mult amar şi jale, luă pe toate fetele de-arândul, le sărută şi îşi luă rămas bun dela ele.

Acasă Maria îmbracă hainele cele mai frumoase ce le avea şi plângând aştepta cu jale ceasul de plecare, ceasul mult amar. Nu aşteptă

mult biata' fată, căci sosi strigoiul întrebându-o ca şi în serile celelalte. Ea îi răspunse tot că nu ştie. Atunci strigoiul înfuriat se aruncă asupra ei şi o omorî. – Dimineaţa veniră toate fetele din sat la casa Măriei şi în adevăr o aflară moartă. îi împliniră dorinţa şi o înmormântară lângă hotarul satului, la marginea drumului.

Trecuseră câteva săptămâni dela înmormântarea Măriei şi în sat tot mai rar se vorbia de dânsa.

Odată un fiu de împărat trecu pe drum baş pe lângă mormântul Măriei. Mergând el încet şi privind la crucea de lemn, ce era la capul ei, deodată îi veni un miros de floare atât de plăcut, de credea că e chiar din raiu. El opri caii, se sboborî din căruţă şi începu a căuta floarea cu miros atât de plăcut. Căută el, tot căută, până ce văzu pe mormânt o floare de tot frumoasă. Se duse şi rupse floarea şi plăcându-i mult mirosul ei, o luă cu dânsul în căruţă şi plecă mai departe.

Feciorul de împărat tot mirosia floarea pe cale. Odată uitându-se într'altă parte îi scăpă floarea din mână şi când se întoarse să o ridice, ce să vezi... lângă el în căruţă sta o fată atât de frumoasă, de credea că e ruptă din soare. – Avea un păr ca firele de aur, o faţă mai albă decât spuma laptelui şi nişte haine albe ca" zăpada.

Fata nu era alta decât Maria însaş, însă cu mult mai frumoasă ca mai nainte.

Feciorul de împărat cum o văzu, o luă în braţe şi începu a o săruta. – Se jură că nu va lua de nevastă altă fată decât numai pe dânsa. O întrebă cum o chiamâ; ea îi răspunse că Maria. – Să şti Mărie dragă, grăi feciorul de împărat, că îndată ce ajungem acasă, ne şi cununăm.

Ajungând acasă, împăratul începu să sară într'un picior de bucurie, că feciorul său are aşa mândreţe de nevastă. – Dar vai, ce durere era pe

capul Măriei, căci ea încă nu se văzu mântuită de strigoi. Cum înserâ stri- goiu[1] veni şi la curţii^ împăratului. Acolo iar începu să bată la uşa odăii în care era Maria cu feciorul de împărat şi strigă:

— Mărie spunt-mi cine a aruncat inelul în mormântul meu? că de nu spui, mâne seară iarăş te omor.

* – Poţi să mă omori, că eu nu ştiu, grăi Maria.

— Atunci să ştii, că mâne seară iarăş vei fi moartă, zise strigoiul şi plecă.

Feciorul de împărat întrebă cu mirare, că cine a fost acela? Maria îi povesti atunci toate din fir în păr câte i s'au întâmplat, cum v'am povestit şi eu.

— Nu te teme Mărie, grăi feciorul de împărat, te scap eu uşor de strigoiul acela. Mâne voiu aduna pe toţi covacii din împărăţia mea şi le voiu porunci să facă o casă de fier, în care nu va rămânea nici o deschizătură cât vârful acului de mică, iar în lăuntru te voiu pune pe tine. – Mâne-zi feciorul de împărat făcu precum zise şi îndată făcură covacii o casă de fier, în care se bägă Maria şi feciorul de crai.

Cum înserâ, strigoiul se şi afla înaintea casei de fier şi începu a striga: – Mărie spune-mi cine a aruncat inelul în mormântul meu, că de nu spui te omor.

Din casa de fier nu se auzi nimic. Strigoiul începu să caute o gaură ca să intre în lăuntru, dar în zadar îi fu toată osteneala căci nu află. – în noaptea a doua tot aşa făcu strigoiul. Veni şi în noaptea a treia, începu iară să strige, dar nu capătă nici un răspuns. Năcăjit foc strigoiul începu a căuta prin tot locul, că doară doară va afla vr'o gaură mică, ca să intre în lăuntru şi să omoare pe frumoasa fată. Şi tot căuta el, tot se întorcea, puricând tot locul, până se auzi un cântat de cocoş. Strigoiul cum auzi cocoşul vru să plece, dar începură şi alţi cocoşi să cânte şi el

odată plezni ca o pioă, de trezi pe toţi din somn, pa şi casa de fier se crepâ în două. Când veni împăratul şi ceilalţi să vadă ce s'a întâmplat, văzură înaintea casei de fier un hoit mare împuţit, iar

Maria cu feciorul împăratului ieşiră din casa de fier râzând şi fiind bucuroşi că s'au scăpat de afurisitul de strigoi.

Mâne-zi feciorul de împărat puse la cale cele de lipsă şi în opt zile se şi cunună cu frumoasa Mărie, care astfel ajunse împărătească.

Şi ţinu veselia o săptămână încheiată şi chemă Maria la nunta ei şi pe toate fetele din sat, care o jeliseră şi o îngropaseră după dorinţa ei la marginea satului, lângă drumul mare unde o află copilul împăratului. Şi trăiră ei mult şi bine şi trăiesc şi astăzi dacă nu o fi venit alt strigoi, care să-i mănânce. Şi încălecai p'un arici şi veni-i pân' aici şi mă sui-i p'o şea şi v'o spusei aşa.

D-voastrăsă trăiţi, Mai multe să auziţi.

Comunicată de învăţătorul Dămian Izverniciami d Ciclova-Montană.

Petru Cenuşă.

A fost odată oameni buni şi ai lui D-zeu, a fost un om sărac, sărac şi avea 6 copii, că la omul sărac găseşti mulţi copii, iar la mine şi la „grecu" nostru nu-i nici unul, nu te împedeci în ei ca la Bosioc Fluture. Destul că omul nostru avea 6 copii, cari strigau „lai" (mălai) tată, „lai" tată de-i venia bietului om să ia lumea în cap de răul lor.

Şi o duse omul nostru aşa cu chiu cu vai până îi văzu zburăturiţi ca puii cu penele bune şi atunci se rugă el de chinezu din sat să-l îngăduie să-şi îngrădească o „prinsoare" în izlazul comunal, în care să-şi pună şi el cât'a cucuruz, un cuib două de păsulă ori de crumpi, un strat două de ceapă, mai una alta spre a-şi mai uşura traiul vieţii. Şi lucrau copiii omului nostru cu toată inima în grădină, că era grădina mare şi se făceau bucatele pe poveste. Şi se bucura bietul om de hărnicia copiilor lui, că erau toţi sprinteni şi iuţi ca furnicile, afară

de copilul cel mic, pe care îl chema Petru. Acesta era dela firea lui moale, lenos, nu-i plăcea nici un lucru, ci câtă-i ziua sta tot în „vatra luminii" (focului), în un- gheţul cu cenuşă şi mânca la cărbunii, ce au mai rămas încă prin cenuşă nearşi de tot.

Anul întâi, al doilea şi al treilea după ce ş'au făcut ei grădina, au tot sămănat în ea bucate de sapă, cucuruz, păsulă, ludăi, cânepă, ceapă, sălată, crumpi, iar în anul al 4-lea au sămănat trifoiu, că prinseseră oamenii o văcuţă şi doi juncani şi le trebuia nutreţ verde.

Şi creştea trifoiul lor de minune, parcă ar ieşi din apă şi-ţi era mai mare dragul- a-ţi paşte ochii peste el ca peste un covor verde, ce se îndoia la suflarea vântului în dreapta şi în stânga ca valurile unui lac mare. –]

Şi nu trecea ziuă, ca să nu se ivească omul pe la grădina cu trifoiu, că se temea săracul, că vine cineva de i-l fură, că nu era trifoiu ca la el în tot hotarul.

Odată, colo după Paşti pe la sf. Gheorghe i se păru omului, că cineva îi călăreşte trifoiul, parcă ar fi nişte cai.

Cum băgă el de seamă asta, trimise copilul cel mai mare, casă păzească trifoiul, dându-i aspră poruncă, ca să nu doarmă toată noaptea, doar va prinde pe mişelul, care îi face pagubă aşa de mare.

Plecă copilul ascultând porunca tatălui său şi se hotărî a nu dormi toată noaptea, dar când fu coloçătră ziuă în revărsatul zorilor, nu se mai putu stăpâni, i se închiseră ochii, îl cuprinse o molăiaţă şi,., şi aţâpi.

Soarele era pe cer ca de un stânjen şi el tot dormia Văzând tatăl său că nu mai vine şi temându-se, să nu i se fi întâmplat ceva, se luă şi se duse să vadă de el, când colo cât de mare îi fu mirarea şi năcazul când află copilul „hârconind",

iar trifoiul tot călărit şi târfelit de-ţi era mai mare mila uitându-te la el. Gânde-ai că caii lui Sân-Toader nu alţii au alergat prin el.

Bietul om văzând acestea, îşi descărcâ tot năcazul

pe copil, care se pomeni cu inima bătându-i-se de frică de sudalmele şi loviturile tatălui său. „Putoareo şi som- nurosule, atâta nădejde am eu de tine, uită-te şi vezi cum ni-e trifoiul, aşa şti să-ţi păzeşti lucrul. Amar de mine cu voi, am năcăjit destul păn' v'am crescut, acuma când mă credeam cu ajutor, iacă ce nădejde am din partea ta, nu poţi nici o noapte sta la pază, ca să nu dormi, somnurosule, putoareo! zicea tată-său plin de mânie. – Noaptea următoare trimise pe al doilea copil, a treia pe celălalt şi aşa se prerândîrâ toţi copiii, dar parcă era făcătură nu alta, nici unul nu putea străjul noaptea întreagă, ci pe toţi îi fură somnul colo de cătrâ ziuă şi baş atunci aducea năstrecia pe cine aducea, de le călăria trifoiul. Şi se năcăjia tatăl copiilor şi le spunea vorbe de să nu-i iai din gunoi, îi făcea obeală, dar în- zadar că şi ei sânguri vreau să se ţină, ca să nu adoarmă, dar venea somnul ca un hoţ, de-i fura nu alta. Nu era chip ca să poată străjul noaptea întreagă.

Acuma veni şi rândul lui Petru. Se ridică şi el din cotu lui cu cenuşă, se duse la mamă-sa şi-i zise: „Şti ce mamo! ia fă-mi tu mie o pogace de cenuşă, să vezi de nu fac eu de râs pe toţi fraţii mei, măcar că se ţin ei aşa făloşi, aşa ştudenţi!" – „Ia taci tu hăbăucule!" zise tatăl său mânios, „dar cine necuratu o să mănânce la noapte cărbunii din cenuşă, ori tu eşti mai bun decât fraţii tăi?"

— „Tată, eu mă prind să păzesc trifoiul, lasă-mă şi pe mine la noapte !"

— „Bine!" zise tatăl, „dar să şti, că de nu-mi afli pe cei ce-mi călăresc trifoiul, tu nu mănânci mulţi cărbuni din vatră, ai auzit? să mu crezi că eu glumesc, că m'am săturat de voi de toţi! „

Şi îi făcu mamă-sa o pogace de cenuşă, o luă Petru Cenuşă (căci aşa îl batjocuria lumea) în straiţă şi cum apuse soarele o luă cătră grădină.

4
4

Stătu el la pază toată noaptea fără ca să adoarmă; când colo de către ziuă începu să bată un vânt căldicel şi îmbătător, care se lăsa pe gene-i şi era p'aci p'aci să-l ademenească. Dar Petru Cenuşă nu se lăsa, când văzu că nu-i modu, se duse la gardul cu spini, luă câţiva spini şi îi puse pe lângă sine şi când cucăia se împungea în spini şi fugia somnul de 3 stânjeni de el. Când fu colo de către ziuă în revărsatu zorilor numa ce se pomeni Petru, că iacă trei cai ca trei munţi se lăsară în grădină şi începură a alerga prin trifoiu. Petru Cenuşă făcu ce făcu şi-i prinse pe toţi trei. Erau „caii zânelor", cari sloboziau din nări vânt căldicel şi dulce, care ador- mia pe ori şi cine; dar ei erau fermecaţi, că îndată ce dă cineva ochi cu ei, se fac blânzi ca mieii şi-i poate prinde ori şi cine. Cum îi prinse, Petru vru să-i ducă acasă la tatăl său, dar caii îi ziseră: Fi bun slobozine că prea mult întârziem, că tot cu noi n'ai ce face, că noi nu ni-s cai ca ceialalţi, dar dacă ne. slobozi, noi ţ'om fi de mare folos odată. Petru se învoi să le dea drumul şi caii atunci îi deteră unul un căpăstru de aramă, altul un căpăstru de argint şi al treilea un căpăstru de aur şi îi ziseră: Când vei avea lipsă de noi Petre, când vei fi în vr'un năcaz, scuturâ căpestrele şi noi deloc vom veni şi-ţi vom ajuta. Dar tu nu spune la nime nimic despre noi. Şi caii deodată pieriră ca o nălucă, iar Petru luând căpestrele, le băgă în sân şi plecă acasă.

Acolo spuse tatălui său, că să nu mai aibă grija trifoiului, că nime nu-l mai strică de aici înainte.

Petru se puse iară în cotul lui cu cenuşă, iar ceilalţi îşi căutau de treburile lor şi erau harnici şi începu a le merge bine şi a-şi aduna cât-a stăricică.

Pe vremea aceea ieşi vestea în ţară, că împăratul fiind bătrân îşi caută un ginere la fata lui, căruia să-i dea tronul şi împărăţia. Dete dară de ştire la lume şi la ţară, ca să se strângă toţi junii de laturi de oraşul în care şedea împăratul, ca să-şi aleagă fata din ei. Şi era plănuit aşa, că fata să şadă în un loc anumit şi să ţină coroana în mână şi toţi junii să treacă în fuga calului

pe lângă ea şi acel june, care va putea cu sabia doborî coroana din mâna fetei de trei ori una după alta, acela să fie ginerele împăratului.

Şi pe vremea aceea era aşa rânduiala, că nu se luau numai după ranguri ca acum, ci putea şi un paore să fie ginere de împărat, dacă îi plăcea fetei de el şi de vitejia lui. Că pe atunci se da mult pe isteţimea şi vitejia omului, dar nu pe bogăţii, ranguri şi domnii ca acum. De aceea chemă împăratul nu numai pe fiii de prinţi şi de împăraţi, ci şi pe fiii de paori, ca să vină la sărbare spre aş alege fata lui pe cel mai vrednic.

Şi veniră, vai maica mea ca la un târg mare feciori din toată lumea, fii de împăraţi, de crai, de prinţi, de domni şi de paori, cari de cari îmbrăcaţi mai frUmos şi pe cai mai sprinteni, ce vărsau parcă foc din nări. Că râvniau mulţi după închinata de fată, că era şi frumoasă bat-o stelele s'o bată, să-i sorbi apă din guriţă şi avea o ţară mare şi frumoasă şi bogăţii nenumărate şi era numa una fată la părinţi.

Auzind de aceasta şi Petru Cenuşă ce se socoti el, ieşi din cotul său şi haid şi el drag Doamne să-şi arate vitejia înaintea fetei de împărat şi să-i câştige inima. Hei! şi nu şti din ce tufă sare iepurele; nu şti din cine pieri; că porcu rânios mănâncă para cea mai frumoasă.

Văzând el, că fraţii lui ceialalţi toţi au plecat şi pe el nime nu-l chiamă, nu se socoti mult, ci plecă şi de laturi de sat scoase căpăstrul de aramă, îl scutură de 3 ori şi veni, drag Doamne, un cal de aramă roşu ca para focului şi sprinten ca caii arăpeşti şi-i zise lui Petru Cenuşă : Ce poftesti stăpâne ? Să mă duci la fata împăratului şi să mă porţi vitejeşte pe dinaintea ei, ca să-i dobor coroana şi să-i câştig mâna. Bine stăpâne, dar mai nainte îmbracă hainele ce ţ'am adus şi încinge sabia, că încolo grija mea.

Şi îmbrăcă Petru Cenuşă hainele, ce i le adusese calul şi încinse sabia şi se schimbă omul meu, de nu-l cunoşteai nici frate să-i fi fost. Că străluciau hainele, sabia şi pintenii ca para focului, bătând în roşu-galben, iar faţa lui credeai lumină de seară. Aşa era el şi aşa îl

purta calul în fală în fruntea celorlalţi feciori. Dar am uitat să vă spun, că Petru Cenuşă mergând cu calul său spre oraşul cu pricina, iacă vede pe fraţii săi cu trăsura într'o baltă şi nu mai puteau bieţii cai să-i scoată din „bara" aceea. El cum îi văzu îi cunoscu, dar ei când îl văzură îşi luară pălăriile, că crezură că-i vr'un fiu de împărat, aşa de împobobit era.

— Ce-i Pavele, Ioane, Ghiţă, Dănilă şi Eremie nu mai poate „Lila" cu „Fani" să vă scoată din noroi —i zise Petru către fraţii lui.

— Nu! măria-ta, ziseră ei cu mirare, că de unde ştie el cum îi chiamă pe ei – şi caii nu ne pot scoate, că-s slabi amărâţii. De ce n'a-ţi luat şi pe Petru fratele vostru, că el ar fi împins la leucă şi v'ar scoate din imală. Lasă-l păcatelor măria-ta, că un om ca el nu-i vrednic să-i pomenim numele. – Aşa ziceţi voi, dar să ştiţi, că Petru Cenuşă vă scoate din imală.

Şi suflă odată pe nări calul său şi împinse cocia cu caiifraţilor săide 3 poşte înainte.

Şise minunau fraţii de vorbelenecunoscutului şi pe vorbă semăna cu Petru Cenuşă, dar de unde putea el să fie acela, că-l ştiau rămas în cotul său acasă, ei şi apoi îmbrăcămintea şi calul de unde să le fi avut. Nu putea să fie el Petru fratele lor, nu şi pace.

Aşa ziceau fraţii lui, iar Petru ajunsese mult înaintea lor la oraşul împărătesc.

Acolo lume şiţară câtă frunză şiiarbă. Cumajunse el, toţise uitau lael ca la altă, ce şise întrebaual cutărui împărat'să fie feciorul ăsta? Unii ziceau că e al împăratului Roşu, alţii că e al împăratului Verde, alţii că e al împăratului Galben; iar feciorii de crai toţi îl duşmăniau, că era mai pe sus decât ei şi ei nu-l cunoşteau cine e şi a venit numai să le strice norocul lor. Deodată sunară trâmbiţele şi se începu comedia, sau cum să-i zicem.

Fata împăratului se sui pe o masă lucrată cu multă măiestrie şi scobită în marmură roşie, îmbrăcată toată în fir de aur şi împodobită cu pietri scumpe, de strălucia ca soarele şi şezând pe un scaun de aur, ţinea

în mână coroiha împărătească; iar care doriau a avea această coroană şi pe care o ţinea în mână, zburau pe rând pe sub mâna ei, cu caii lor iuţi ca rândunelele, iar cu sabia cercau a lăpăda coroana din mâna fetei. Dar care cum lovia. i se frângea sabia şi coroana nici nu se clătea.

În scurtă vreme, în nişte ceasuri numai şi erau la picioarele fetei o grămadă de săbii frânte.

Toţi cei adunaţi se mirau, că feciorul acela cu hainele de aramă se lasă pe urma tuturor.

Când fură toţi gata îşi strânse Petru Cenuşă calul său şi ca fulgerul trecu pe sub mâna fetei cea cu coroana, iar cu sabia lovi coroana aşa de puternic, de era mai să sboare în colţul lui cu cenuşă. Toţi cei de faţă bătură în palme de bucurie, iar împăratul le dărui la toţi cei adunaţi mâncare şi beutură şi le spuse că la 3 zile iar să se adane, că vor mai încerca, până când se va afla unul care de 3 ori va doborî coroana. Şi se veseli lumea şi toţi vorbiau numai de feciorul cu hainele de aramă, apoi cei mai aproape se duseră acasă, iar cei mai îndepărtaţi rămaseră aci. – Petru Cenuşă încă se întoarse acasă, ori mai bine zis la cotul său de cenuşă.

Când ajunseră şi fraţii săi acasă începură a povesti cele ce au văzut. Petru tăcea şi asculta. Apoi spuseră cum s'au înţâţânat cu cocia într'o bară şi de nu venia

un domn chiţoş să le ajute, n'ar mai fi putut ieşi de a- colo. – Petru începu a râde din cotul lui şi le zise: Şi eu am văzut cum calul domnului aceluia numai a suflat pe nări şi v'a împins trei poşte înainte cu căruţă cu cai cu tot.

— Şi de unde şti tu nimenio? – ziseră fraţii lui – de unde şti tu? – De unde? eu m'am suit pe corelnic (coteţul găinilor) şi am văzut mai bine decât voi.

Şi mai povestiră fraţii cum se întreceau craii şi prinţii, ca să răstoarne coroana din mâna fetei cu părul de aur. – Dar care cum lovia cu sabia, i se rupea sabia în două, iar coroana nici nu se clătia. Când mai pe urmă veni şi domnul, care-i scoase din imală şi cum dădu el cu sabia, coroana ajunse cine ştie unde peste capetele mulţimei. Şi eu l-am văzut pe domnul acela – zise Petru – era îmbrăcat tare frumos şi el şi calul numai în haine de aramă ca para focului. Că de pe corelnicul nostru se vede tot.

Fraţii lui îl înjurară cum erau obicinuiţi şi de năcaz se duseră şi rupseră corelnicul zicând, că Petru numai îşi bate joc de ei, că adecă el să vadă de pe corelnic mai bine decât ei, cari au fost acolo.

În ziua a treia rânduită ca să se adune mulţimea, fraţii lui Petru iar înhâmară caii la „celiga" lor şi hi! la drum, că de cai nu-i bai, numai zbici bun să ai.

Cum plecară ei, Petru Cenuşă iar ieşi din cotu lui şi plecă şi el. Cum ajunse de lături de sat scoase din sân căpăstrul de argint, îl scutură de 3 ori şi de loc veni un cal de argint, mândru şi frumos şi aduse lui Petru un rând de haine, sabie şi zale de argint şi după-ce le îmbrăcă, calul îl purtă ca vântu, până ajunse la oraşu împăratului. Acolo era adunată o mulţime de oameni şi mai mare ca mai nainte. Copii de crai şi prinţi erau îmbrăcaţi numai în fir şi mătasă, iar caii lor băteau cu picioarele şi-şi muşcau zobelele, aşteptând începerea jocului.

Când ajunse însă Petru cu calul lui, îi acoperi cu strălucirea sa, toţi rămaseră nimic pe lângă el şi-l priveau cu duşmănie, că vedeau că acesta e care i-a

întrecut în rândul trecut şi îi va întrece şi acum.

Şi se începu lupta sau jocul cu săbiile; Petru rămase iaraş cel din urmă. Ca şi în rândul trecut, aşa şi acum, care cum ajungea la rând'şi lovia cu sabia, i se rupea sabia în bucăţi şi coroana nici nu se mişca, iar când ajunse Petru la rând şi lovi cu sabia, sări coroana cât colo cu scântei după ea.

Şi toată mulţimea rămase mirată de frumseţa şi vitejia acestui tânăr, pe care-l porecliră „Craiul Roşu."

Şi împăratul îi dete scrisoare şi acum ca şi în rândul trecut, scrisoare de biruinţă şi totodată spuse mulţimei, că peste trei zile iar să se adune pentru cea din urmă oară, că atunci va fi biruinţa biruinţelor.

Şi se îndepărtă mulţimea, iar Petru Cenuşă, ori Craiul Roşu, cum să-i zicem, se întoarse iară în cotul lui cu cenuşă, până când va veni ziua în care să se bucure şi el odată. – Când veniră fraţii lui acasă începură a povesti ce a văzut, iar Petru Cenuşă zise, că el ştie mai bine decât ei şi începu a povesti de se mirau fraţii lui, cum ştie să spună ca pe carte.

Şi-l întrebară fraţii lui, că de unde ştie toate cum s'or întâmplat ? Iar el zise : De unde ? m'am suit pe poiata porcilor şi am văzut toate, că de nu aş fi văzut, cum v'aş şti povesti. – Şi se năcăjiră fraţii lui, că el ştie mai bine decât ei, cari au fost de faţă şi stricară poiata porcilor, pe care cică se suise Petru.

Şi veni şi ziua, a treia, zi de plată şi răsplată şi plecară fraţii lui Petru către oraşul împărătesc, iar Petru după ce plecară ei, se sculă din cotul lui, scuturâ căpăstrul de aur şi veni drag Doamne un cal mândru de aur cu frâul şi şaua numai de aur curat şi i aduse şi lui Petru un rând de haine de aur şi sabie de aur, zale şi pinteni cu totului tot de aur. Şi când le îmbrăcă Petru şi încălecă pe cal, gânde-ai că-i fiul soarelui nu altă, aşa strălucia şi el şi calul şi armătura lui.

Şi se strânsese acum şi mai multă lume la oraşul cu pricina decât altădată şi toţi căutau după „Craiul Roşu" cel care întâi a fost îmbrăcat în haine cu fir de

aramă, a doua oară era îmbrăcat în haine cu fir de argint, căci ştiau, că numai el singur va putea lăpăda coroana din mâna fetei. Toţi se uitau în toate părţile să vadă pe „Craiul Roşu" venind şi vorbiau numai de el când, iată-l se vedea strălucind de departe de-ţi lua vederile. într'o minută şi fu aci. Toţi cei de faţă băteau în palme şi strigau să trăiască „Craiul Roşu" numai feciorul împăratului Negru îl duşmănia, că el iubea tare fata şi cică ar fi zis, că ar da împărăţia tatălui său toată, numai să o dobândească pe frumoasa fată.

Fata însă nici grijă n'avea de el, că ea căuta pe lângă frumseţe şi vitejie şi la dânsul nu găseai nici o însuşire bună, nici frumseţe, nici vitejie şi asta îl mânca pe el. Şi se începu jocul şi Petru iară rămase cel din urmă, ca să nu i să zică, că se măreşte şi umblă după domnie; ba el avea de gând nici să nu-şi încerce norocul, dar dupăce toţi cercară şi nici care nu fură în stare să câştige inima fetei, mulţimea striga: să probeze şi Craiul Roşu să-l vedem, că nu ne ducem de aici până nu-l vedem şi pe el.

Astfel Petru vrând nevrând fu silit să-şi cerce norocul.

Fata cum îl văzu se îndrăgosti foc în el, dar şi el în ea şi când ajunse înaintea fetei, ea îi puse coroana în cap, se coborî la el, îl apucă de mână şi îi spuse că-l iubeşte şi numai el va fi alesul inimei sale.

Apoi veni şi tatăl fetei, împăratul şi le dădu binecuvântarea sa, apoi aduse un preot, care-i cunună în faţa mulţimei şi făcură drag Doamne un ospăţ de cele împărăteşti şi toţi cei de faţă fură goştii împăratului.

Iar Petru îşi chema fraţii şi pe tatăl său, îi băgă într'o odaie numai pe ei şi le spuse. Eu sunt Petru Cenuşă fratele vostru şi fiul tău, tată. A fost norocul meu că m'am dus de am păzit trifoiul, căci caii cari ne călăriau trifoiul, mi-au adus norocul şi mie dar şi vouă.

Şi fraţii lui căzură în genunchi înaintea lui şi-l rugară de iertare, iar el îi sărută pe toţi şi-i aduse la curtea sa.

Şi ţinu veselia o săptămână încheiată şi se bucurară toţi, dar mai tare se bucură fata împăratului, că ş'a căpătat aşa un bărbăţel tras printr'un inel. – Şi împăratul fiind bătrân, dete domnia ginerelui său numit „Craiul Roşu" care domni cu blândeţe şi înţelepciune multă vreme şi de nu va fi murit şi astăzi trăieşte.

Comunicată de Petru Crina Damaschin, econom în Câlnic

7. Pitică.

A fost odată prin vremiie bătrâne un om, care nu avea decât numai un băiat, cu numele Pitică şi acesta era atât de mic, de nu-ţi venea a crede, că e fiinţă omenească; era numai de jumătate de „şuc[K] o ţâră mai mare decât un deget.

Era supărat omul nostru, că Pitică al lui nu creştea, dar nu avea ce face, în contra lui D-zeu nu putea să cârtească. – Odată se luă omul nostru şi se duse la ţarină cu plugul să-şi are un loc de pus grâu. Luă cu dânsul şi pe Pitică. La câmp ară ei cât ară, până deodată începu o ploaie straşnică.

Omul desprinse boii dela jug, ca să pască, iar el se puse sub car. Pitică de frica ploii, se ascunse sub o frunză şi şedea mâlcom. Dar din întâmplare veni un bou păscând baş pe lângă el şi prinse cu limba frunza sub care era Pitică şi o înghiţi cu el cu tot.

După ce încetă ploaia, tatăl lui Pitică începu să-l caute încoaci şi încolo, dar în zadar că Pitică nu era,

ca'n palmă. Veni satul întreg, ca să-l caute şi-l căutară pe sub toate frunzele, pe sub toate brezdele, dar nu-i şi nu-i Pitică, parcă l-ar fi înghiţit pământul.

Omului nostru îi părea rău, că numai pe acest fiu îl avea, că de şi mic, dar era copilul lui şi tot trăgea nădejde, că doară-doară va da D-zeu d'o creşte.

Pe când îl căuta deodată auzi un glas ca de departe: – Tată omoară-ţi boul, dacă vreai să mai vezi pe fiul tău în vieaţă! – Omul auzi vorbele acestea, dar crezu că dracul voieşte să-şi bată joc de dânsul şi aşa nu-şi omorî boul.

Într'o zi omul îş-scoase boul din grajd şi-l lăsă în grădină lângă casă la păşune. Boul mâncă cât mânca: dar Piticâ văzând, că numai are loc de preumblat prin foalele boului, se învenină şi de năcaz numai ştia ce să facă. îş luă atuncia zbiciul – mi-am uitat să vă spun că şi zbiciul era cu el când la înghiţit – şi începu să lovească în dreapta şi în stânga. Boul ne mai ştiind de durere ce să facă, se lăsă de mâncat şi se puse lângă pâretele casei. Piticâ auzind că tatăl său e în curte, iarăş începu a striga cât putea, că să omoare boul.

Omul nu ştia, ce să facă. Ar fi omorît boul, îi părea rău şi după el că de, un bou e mare lucru la casa omului sărac. Nu l'ar fi omorît, dar îi părea rău şi după Piticâ, că măcar de era aşa de micuţ, dar era copilul lui şi-l durea inima după el, ba să temea şi de păcat să-l lase să moară ca un câne. Se hotărî dară să omoare boul. Chemă nişte oameni şi tăiară boul, iar „târbanul" şi maţele le dete unei femei, ca să se ducă la râu să Ie spele. Femeia ajungând la râu, întoarse maţele pe dos, ca să le spele şi Piticâ ieşi afară voios şi strigă: Ura! - că iarăş am ieşit la lume!

Femeia cum îl auzi şi îl văzu, crezu că e „împeliţatu" şi o tuli la fugă.

Tot atunci se ivi pe acolo şi un lup; cum văzu lupul maţele, se repezi la ele şi le înghiţi pe loc cu Piticâ cu tot. – Piticâ numai putea de năcaz, căci abia ieşise din foalele boului şi să şi pomeni în foalele lupului.

— „O Doamne! ce folos are tata, că a omorît boul şi pe mine tot nu mă are!"

Atunci înveninat cum era, începu să strige cât îl lua gura. – Măi păcurari! păzeşte-ţi turma, că iacă vine

lupul!!

Lupul auzind, că chiar în foalele lui strigă, crezu că e dracu nu altă, începu să fugă prin pădure şi fugea de mânca pământ, până se întâlni cu un urs.

— „Unde grăbeşti mai vere lup? întrebă ursul.

— Nu grăbesc nici unde, dar în foalele meu s-a băgat dracul şi nu ştiu, cum să mă scap de el.

— „Nu te teme, haid cu mine la mătuşa vulpe, vrăjitoarea cea mare, că ea ori şi cum ţi-l va scoate![K]

S'a luat lupul cu ursul şi sau tot dus prin pădure până la vrăjitoarea vulpe, pe care o aflară acasă, căci nu putea să se ducă nici unde, fiindcă de un ochi era oarbă, iar cu celălalt nu vedea nimic şi de trei picioare era şchioapă şi cu unul nu putea face nimic, că era rupt de jumătate.

Cum ajunseră în lăuntru, vulpea îi pofti ca să şadă şi-i întrebă, că ce poftesc*?...* Lupul începu să-i povestească păţania. – „De acestea nici eu n'am păţit până acuma, dar ia cască gura să văd! „

Lupul cască gura, iar vulpea începu a striga. – „Auzi tu drac împeliţat ia ieşi afară din foalele lupului, cine mi te-o îndemnat să te bagi acolo, unde nu ţi-e locul ?"

Lupul cum ţinea gura căscată asupra soarelui, întră lumină în lăuntru şi Pitică văzu ziua, ieşi afară până în gâtul lupului, la rădăcina limbei se sui o ţară călare pe ea şi zise : – Dar cine sânteţi voi de-mi porunciţi aşa? aici eu sunt stăpân şi fac ce vreau, dar ca totuş să nu credeţi, că eu îs om rău, iacă ies, dacă lupul mă duce la casa hoţilor din pădure şi merge tot cu gura deschisă până acolo. Lupul se învoi să meargă aşa.

Pitică şedea acum în gura lupului, călăre pe limbă şi privia in toate părţile, până ajunseră aproape de casa hoţilor. – Acolo Pitică sări jos din gura lupului. Lupul şi ursul îi mulţămiră şi îi spuseră, că dacă va avea lipsă de ceva, să fluiere numai, că ei îndată îi vor sări într'ajutor şi plecară.

Pitică o luă frumos prin pădure hai! hai! mereuţ

cu picioruşele lui ca de hârce până ajunse lângă hoţi, cari tocmai cinau afară pe iarbă verde la un foc mare.

Pitică se apropie de ei, că ei nu-l vedeau una că era mic şi alta, că de lângă foc nu prea vezi noaptea departe şi se vârî pe tureacul cizmei „harambaşei" hoţilor şi de acolo asculta la vorbele lor.

Hoţii baş se sfătuiau cum să pună lucrul la cale şi să fure fata împăratului în noaptea aceea, că cică era tare frumoasă fata împăratului şi harambaşa era june bun de însurat.

Pitică auzia toate, dar tăcea şi'şi făcea şi el câte planuri toate cu mintea lui cea num'un strop.

Pe la miezul nopţii hoţii plecară şi ajunseră la casa împăratului; acolo descuiară uşile că aveau chei pe toată mâna şi se băgară în lăuntru, nefiind auziţi de nimeni. Fata baş dormia singură sângurea. Hoţii voiră să o lege şi să o ia cu ei, dar în clipa aceea Pitică ieşi din tureacul cizmei, unde era ascuns şi strigă cu un viers subţirel: – „De fată să nu vă atingeţi, că pe toţi vă omor!" – „Hoţii auzind se înspăimântară şi eşiră din odaia fetei, ca să fugă, iar Pitică scoase inelul fetei de pe deget şi iute se duse în odaia împăratului, se sui la el în pat, îl apucă cu amândouă mânile de barbă, începu să-l scuture şi zise: – „Pentru D-zeu! scoală împărate, că hoţii au venit să te fure!"

împăratul cum auzi sări iute din pat, trase clopotul a larmă şi toţi străjarii şi păzitorii săriră şi prinseră hoţii şi pe toţi îi omorîră, nici unul nu scăpă viu.

Dimineaţa împăratul căută pe binefăcătoriul său ca să-i mulţămească, dar nu-l află nicăiri, că Pitică se ascunsese într'un loc de unde mai bine putea vedea pe fata cea frumoasă a împăratului.

împăratul se legă cujurământcătră mulţime, că dacă află el pe acela, care i-a mântuit casa de hoţi, îl face împărat în locul său, dându-i şi fata de soţie.

Atât îi trebui lui Pitică. El ieşi din casă, fluiera una şi lupul şi ursul veniră înaintea lui.

— „Tu lupule" zise el, ai să mergi cu mine până la casa hoţilor din pădure; iar tu ursule, tu ai să mergi

înainte, să capeţi un car, ca să luăm blaga hoţilor.

Ursul îndată şi plecă, iar Pitică se sul şi el călare pe lup şi hai! hai către casa hoţilor.Când ajunseră acolo, văzură carul încărcat cu aur şi argint, iar la car erau prinşi şase urşi. Plecară cu toţi prin pădure către casa lui Pitică, ca să ducă părinţilor săi, blaga hoţilor.

Pe la amiaz ajunserăla un munte mare. Acolo lângă o piatră ţâpişă ca păretele odihnină. Pitică era sătos tare şi căută încoace şi încolo vre un izvor, dar nu- află. Atunci se uită la piatra aceea mare şi zise:

Ieşi apă din piatră sacă,
Şi vin la noi de ne adapă.

Şi minunea minunilor. Din piatră începu a curge apă şi ţâşnea cât colo ca dintr'un şpriţ.

Pitică bău apă cu lăcomie, dar iarăşi o minune, că de ce înghiţa apă de acea creştea, se făcea mare şi când fu sătul de apă şi el era mare d'ajuns, era ca Pantilie dela noi, mare şi frumos, gros şi osos, de să 1 sorbi într'o lingură de apă, dacă l'ai putea acum.

Că mă rog era izvorul acela fermecat şi sorocit aşa, că tot la nouă ani să ţâşnească apă din el la amiaz aşa ca un cias şi apoi iar să încete. Şi acela, care va nimeri să bea atunci apă din el, să i-se împlinească ori ce dorinţă.

Şi Pitică fu omul cu noroc, care bău mai nainte apă din el şi dorinţa lui cea mai mare era, să se iacă şi el mare ca oamenii, iar nu tot un om neom, statupalmă, barbăcot, d'un cot cu barbă cu tot, cum fusese până aci.

El văzându-se acuma mare şi tare, colea voinic dela pământ, îş făcu cruce şi mulţămi lui D-zeu, apoi îş luă carul cu bogăţia şi plecă:

Häis mărăcine Cia marcule
Către mine, Trage bine.

până ajunse în ograda părinţilor lui. Părinţii lui la început nici nu voiau să-l creadă, că el e Pitică, dar văzând blaga ce le-o aduce, crezură, că ştiau ei că unul străin nu-i dăruieşte pe ei nişte oameni năcăjiţi şi săraci, cu

atâta avere.

Apoi Pitică slobozî ursul şi lupul, să se ducă unde vor voi, apoi el zise mamei sale: – „Tu mamă, uite mi-a venit şi mie vremea să mă însor, dute la împăratul şi cere-i fata pentru mine!”

— „Dar taci maichii, ce-ţi trece prin minte să pe- ţeşti tu chiar pe fata împăratului, hai noi să luăm o fată mai potrivită cu starea noastră, să nu ne suim prea sus, că şti, că cu cât cazi mai de sus, cu atâta ţi mai greu!” – „Mamă! să şti că altă fată mie nu-mi trebuie decât chiar pe fata împăratului, că eu am văzut-o şi mi dragă de mă topesc după ea!”

— „Că bine maichii, că ţi-e ţ’o fi dragă, dar nu i-o fi ei drag de tine, şti cum zice cântecul

— „Eu vorbesc, ea nu vorbeşte, Îidau pere, le ¿vârleşte]
Eu înting mâna, ea trăncneşte, Şinimic nu-i trebuieşte!”
Îi dau mere, nu primeşte,

— „Ba mamă! nu o zice ea aşa, că eu nu mi-s a- curm Pitică ăl d’am fost, ci mă cunosc de om vrednic d’a fi ginerile împăratului; dute numai şi-i cere fata!”

Şi se duse mama lui Pitică la fata împăratului în peţite şi împăratul îi zise:

— „Tu muiere! eu nu-ţi pot da fata după fiul tău, că eu am jurat, că o voi da aceluia, care mi-a mântuit fata şi averea de hoţi!”

Şi ieşi mama lui Pitică şi se duse acasă de spuse fiului său, ce a zis împăratul şi atunci Pitică, care numai putea de dorul fetei, nu se mai socoti mult, ci se îmbrăcă în hainele cele mai frumoase şi plecă la curtea împărătească.

Acolo zise împăratului: – înălţate împărate, eu sunt acela care te-am scuturat de barbă când ţi-au călcat hoţii casa; am venit dară ca să-mi dai fata de soţie, că aşa te-ai făgăduit atunci, că o vei da aceluia, dacă ai şti cine-i omul acela ! „

— „Că bine!” – zise împăratul – „aşa m’am făgăduit atunci, că o dau şi o şi dau, că un împărat nu-i slobod să mintă, dar ştiu eu, tu eşti acela ori nu, pe ce să te cred, că tu eşti, numai de pe vorbe şi laude nu te pot crede, că astăzi lumea s’a stricat şi umblă mulţi cu minciuna, cu bumbu, arată-mi ceva dovadă, ca să te cred ! „

Şi Pitică scoase inelul ce-l luase atunci de pe degetul’fetei şi-l arătă împăratului şi fetei, care-l cunoscu de loc şi-l crezură, că el e mântuitorul lor.

Şi împăratul îl sărută pe Pitică pe frunte şi-i zise : „Tu eşti ginerile meu!” iar fata, ea săraca nu mai putea de dragill lui. Apoi făcură colea un ospăţ, mare mare, care ţinu şapte zile şi şapte nopţi încheiate. împăratul îi dete jumătate din împărăţie, iar după moartea lui îi lăsă tronul şi ţara toată.

Astfel ajunse Pitică împărat. Aşa se făceau pe vremile acelea împăraţii, iar astăzi, astăzi nu mai e a trecut griva dealul, a trecut baba cu colacii.

Noi astăzi ştim numai veşti şi poveşti să spunem şi ni se par’ că n’or fi aşa, dar frate, gândeşte-te că de n’ar fi fost cine naiba ar şti poveşti. Aşa dară or f aşa

crede şi tu dacă vreai, iar de nu eu nu te silesc. Dar de, ştiu că tu crezi, o să-ţi mai spun şi multe o să vezi, iar de nu crezi, eu mă sui pe un cui şi nu vă mai spui.

Auzişi frace Mărcine
Rămâne-ţi cu bine!
Noapte bună la voi toţi
Dragii mei nepoţi.
Mâne sară 'n şezătoare
Iar facem o sărbătoare;
Cu poveşti cu glume multe
Domnu să ne ajute.
Pân' atunci dar somn uşor
Şi 'n grâne mult spor
Voiebună sănătate
S'ayeţi de ea parte.
Moşu merge la culcare
Că-i bătrân şi duhan n'are.
Şi baba i o gătat patu
Numa să-i vină barbatu.
Vadă-vă moşu bătrâni.
Dar hai!m'apăraţi de câni!

Comunicată de Damian Izvernicianu înv. în Ciclovamontană.

8. Dumnezeu şi sfântu Petru.

A fost pe vremea când D-zeu sfântul de el, călătoria cu Petru sluga credincioasă pe pământ, ca să vadă cum îşi mai poartă lumea rostu.

Aşa călătorind ei ajunseră într'o pădure mare şi aflară acolo un biet om sărac, ce tăia lemne şi făcea stânjeni pentru un spăiă.

Şi era omul aşa de harnicşi lucra cu un aşaîndemn, că sudorile îi picurau de pe fruntealui încreţită de griji, dar el nici nu le băgaîn samă, le ştergea nu mai cu mâneca chimeşii şi lucra mai departe, dar lucra cu toată inima şi nici nu băga de samă, că cei doi oameni stau înaintea lui.

— Bun lucru prietine!

— Mulţumesc D-voastră, oameni de omenie.

— Dar e greu la lucru prietine?

— E greu, dar ce să facem, mulţămim lui D-zeu de sănătate, când e omul sănătos, toate le faceşi mai bine şi mai cum se poate şi cum dă D-zeu, dar de foame nu moare.

Uită eu, am cinci copilaşi, să mii trăiască D-zeu şi muiere, dar lucru cu ăste două mâni şi-i ţin cu^ ce le trebuie şi nu duc lipsă de nimic, numai sănătate să-mi

dea D-zeu, că de sărăcie nu mă vait, că mi-s dădat ea că ăl cu binele, că tot cu ea am fost de când m'am născut şi tot ea îmi va fi soră, până m-oi băga sub glie.

Şi cât capeţi de un stânjen?

— Două coroane,fraţilor ?

— Puţin.

— Cam puţin, uite eu cu ortacu meu abia, abia facem într'o zi un stânjen, ne pică ziua cu o coroană fără mâncare. Dar ce să facem, ba nis bucuroşi că căpătăm şi aşa lucru. Vara îi deschisă lumea şi de n'am fi harnici şi să ne adunăm de vara, ca să avem pe iarnă de mâncare, numai cu lucrul de iarnă am fi aţpârâţi, că cu coroana cât îmi pică mie la zi, de aş sta să mănânc din ea, nici nu-mi ajunge să mă satur odată bine. Dar noi oamenii săraci ne îndestulăm şi cu mai puţin, cum se poate, cum dă D-zeu ţucalaş, că el e bun şi are grijă de toţi.

— Dar prietine – zise sfântu Petru, văd că eşti om bun şi de omenie, n'ai şti să ne îndrepţi la un sat, să durmim într'o casă caldă, câ-i frig p'afară şi noi nu cunoaştem locurile p'aici.

— „Ba ştiu, mai staţi o leacă, să sparg trunchii ăştia şi să-i clădesc, că de loc merg şi eu acasă şi puteţi merge să durmiţi la mine, că unde să vă duceţi, că pân'ajungem acasă, să şi face noapte."

Şi omul meu se pusă cu îndemn pe lucru, iar D-zeu cu sfântu Petru, se aşezară pe un trunchiu mai la vale şi priviau la el.

Şi zise sfântu Petru aşa mereuţ să nu-l audă nime. „Doamne! mie nu mi se pare dreaptă astă împărţire ce a-ţi făcut, că uite omul acesta sărac se chinuie pân' numai poate şi tot nu poate aduna două bune la casa lui; iar altul bogat şade ca un trântor nu lucră nimic, ci numai trăieşte şi să veseleşte în avuţii şi zburdalnicii fără să-i pese de cel sărăc şi lipsit. Mie nu mi se pare dreaptă rânduiala asta!"

— „Bine Petre" – zise D-zeu – „ţie aşa ţi să pare, dar vezi omul acesta e sărac, ce-i drept, lucră mult şi să chinuie, ca să-şi câştige pânea cea de toate

zilele, dar cu toate acestea el e mulţămit cu soartea sa şi nu cârteşte contra voinţei celui de sus. Ciarcă numai şi-i schimbă soartea şi vei vedea, că nu va mai fi mulţămire şi fericire în casa lui! „

— „Să mă laşi Doamne să cerc" zise sfântu Petru.

— „Fie voia ta* – Petre.

— Dupăce omul isprăvi cu lucrul său îşi făcu cruce, zise „Doamne mulţămescu-ţi" îşi luă sculele pe umăr şi plecă spre casă cu cei doi călători.

Ajungând acasă aflară soba caldă, pe cuptor era o turtă de mălai ce abura, iar muierea îl aştepta cu oala fiartă. – Copilaşii cum îl văzură, îi săriră în grumaz plini de veselie: iaca tata! iaca tata! Şi omul meu când îi văzu, îi trecu oboseala, îi luă unu câte unu în poală, îi sărută şi zise nevestei sale.

— Tu muiere, iacă or venit la casa noastră şi a- ceşti doi călători, aşterne masa, pune-ne masa şi să se culce oamenii în pat colea după cuptor, că's flămânzi şi osteniţi) noi ne-om culca pe unde putem, mai în pat, mai pe vatră, că noi nis dedaţi cu ăle rele.

Şi puse muierea mâncarea pe masă şi mâncară toţi de se săturară şi mulţămiră lui D-zeu pentru mare darul său.

Cei doi călători se culcară în pat după cuptor, iar omul cu 3 copii îşi aşternu şi se culcă pe vatră şi muierea cu alţi doi copii se culcară în celălalt pat şi durmiră bine până dimineaţa.

Colo după miezul nopţii se sculă omul, făcu focul în cuptor, iar în revărsat de zorf muierea făcu turtă pe cuptor, mulse capra şi nu lăsă pe călători să plece, până, nu mâncară. – Omul nostru plecă şi el la lucrul său, dar când doborî un lemn cu săcurea sa, află în scorbura lui o oală plină de taleri, puşi de cine ştie acolo

Omul îi privi cu neîncredere, luă oala o băgă în straiţă, să nu o vadă nime, se lasă de lucru şi pleacă acasă plin de bucurie şi făcându-şi planul, că ce o să facă cu banii. – Ajuns acasă spuse nevestei de norocul

ce a dat peste el şi îi zise:

— Tu muiere! eu de aici înainte n'oi mai lucra; m'am chinuit până acuma destul, acum voiesc şi eu să trăiesc o leacă bine.

— Ba nu bărbate! tu lucră şi mai departe, că banii ăştia nu-s aşa mulţi, iacă abia să ne înciurbălăm o căşcioară şi noi ca lumea, că vezi că asta pică pe noi şi să ne cumpărăm doi juncuţi şi o văcuţă, să avem lapte pentru copilaşi.

Să lucrăm amândoi ca şi până acuma, că numai aşa putem da înainte; că uite copilaşii, să ni-i rabde D-zeu ni-s toţi mici şi banii uşor se gată, dacă stă omul tot cu mâna în ei. – Ba aia no mai fi muiere. Eu nu 'mi mai rup oasele mele cu lemne, dacă vom găta banii, iar vom începe cu lucrul, până atunci însă să trăiesc şi eu o zi bună.

Şi luă omul câţi-va taleri în pozonari şi plecă fără a spune unde, dar muierea pricepu, că el să duce la birt.

Colo către seară iar veni D-zeu cu sfântu Petru la casa omului, dar în haine schimbate, ca să nu-i cunoască şi veniră, ca să vadă ce face omul acum după ce a dat norocul peste el.

Aflară numai muierea singură, că omul nu venise încă dela birt şi cerură sălaş peste noapte.

— Oameni buni – zise muierea – bucuros v'aş primi, că şi aseară am mai găzduit doi călători, dar uite acum nu mi-îi bărbatul acasă şi mă tem, că de o veni

şi v'o găsi aci, o zice ceva, că-i cam amar la maţă. – Că nu zicem noi să ne culci în pat, nevastă, iacă ne culcăm colea jos lângă cuptor, numai să nu fim de tot în câmp, că-i frig şi noi nis osteniţi. Şi muierea bună de inimă le dete cina, le aşternu patu şi-i culcă ca pe nişte călători în pat, nu pe vatră. D-zeu să culcă la părete, iar sfântu Petru la răstaniţă.

Muierea nu se culcă ci aşteaptă cu lumina aprinsă şi cu cina gata să-i vină bărbatul, dar el numai venea. Copilaşii adurmiseră de mult.

într'un târziu se aude venind lălăind. Muierea îi deschise uşa, umblă cu frumosul cu el, dar el numai ce începu: – Ce-i cocoană 1 ce goşti ai conăcit iar colo în pat? —Taci bărbate că îs nişte călători, caăi de aseară i- am primit, că vezi că-i frig afară şi n'au bieţii oameni unde ogini.

— Ba tu eşti muierea dracului, că faci tot de capul tău, tu nu şti, că ai bărbat care-ţi porunceşte şi care-i mai mare, dar stai că te învăţ eu minte.

Şi se duse omul în cuină, aduse de acolo un tutuc de lemn şi începu a căra în biata muiere de o învineţi toată, copii începură a ţipa, iar bieţii călători tăciau mâlcom sub poneavă. – Şi era o larmă de se aprindea casa şi sudalme eşiau din gura lui, de par'că nu era el omul cel de aseară. – Aşa, acuma ia staţi şi voi budu-halelor să vă arăt eu, ce a-ţi căutat la casa mea fără ştirea şi învoirea mea. Şi se pusă cu lemnul şi jap! jap! în sfântu Petru, care era culcat la răstaniţă şi-l pisază bine până i se rupse lemnul în două; atunci se duse în cuină după altul. În vremea asta sfântu Petru se mută la părete, lăsând pe D-zeu la răstaniţă.

Omul veni din cuină cu alt dărab de lemn şi zise : Stăi! că tu cel dela răstaniţă ai căpătat destul, mai ţine şi tu cel dela părete şi începu a căra iară în sfântu Petru până se rugă să-l lase să nu-l omoare, că nu ia lâcut nici un rău. – Şi măre se potoli omul şi se culcă. D-zeu şi sfântu Petru tăcură mâlcom până dimineaţa, apoi se sculară în revărsat de zori şi se duseră lăsând pe om încă horcănind în pat.

După ce eşiră din sat zise D-zeu: – Vezi Petre ce ai făcut? Cum era omul acesta de mulţămit şi fericit pân' n'avea bani; cu ce inimă lucra şi câtă fericire era în casa lui şi acum după ce i-ai dat bani, vezi urmările. Lucrul, munca cinstită nu o a mai ştiut preţul, le-a părăsit, s'a apucat de lenevire, de sudalme, bătăi şi lucruri plăcute numai diavolului.

— Aşa e Doamne, zise sfântu Petru, am vrut să văd, ce n'am ştiut; am cârtit contra rânduielilor tale, dar mi-am luat pedeapsa, căci spatele mele sunt vinete de bătăi. Acum văd, că toate lucrurile tale sunt făcute cu înţelepciune, cu judecată şi spre binele tuturor.

Acuma văd, că numai munca cinstită ridică pe om, îl face fericit şi îndestulit; din contră banul e ochiul dracului şi de cele mai multe ori ajuns în mâna cui nu-l ştie preţul, împinge pe om în păcate, alungă fericirea şi îndestulirea din casa lui şi-l duce deadreptul în ghiarăle diavolului.

Iartă-mă Doamne, că n'am ştiut ce am făcut.

— Iertat să fi Petre, că ţ-ai luat pedeapsa, zise D-zeu drăguţul de el şi plecară mai departe.

9. Grăuntele de grâu.

A fost odată nu tocmai mult de atunci, că se jucau nişte copii pe o colină şi coborând la vale, aflară acolo un lucru mărişor, ca un ou de găină ce avea în mijloc o înfundătură şi tare sămăna cu un grăunte de grâu. Un om ce trecea pe acolo, văzu lucrul acela la copii cum se jucau cu el, dându-i d'a rostogoala la vale şi părându-i un lucru de preţ, îl cumpără dela copii cu o coroană,
îl duse în oraş şi îl vându chiar împăratului cu un preţ foarte mare. – împăratul chemă pe oamenii cei mai învăţaţi din împărăţia sa şi le porunci, ca să caute şi să afle ce lucru e acela, un ou ori un grăunte?

învăţaţii mult timp îşi frământară mintea, dar nu
putură da împăratului nici un răspuns hotărît.

Lucrul acela zăcea pe o scândură ferestrii;un

puiu"zbură pe fereastră, ciocni în lucru şi-i făcu o mică gaură. Acum văzură toţi învăţaţii, că lucrul acela nu era alt ceva decât un grăunte de grâu şi că puiul ştiuse mai bine ca ei, să descopere taina.

împăratul se minună mult şi porunci învăţaţilor acelora, ca să caute unde creşte un aşa grăunte mare ?

învăţaţii căutară prin cărţile lor, îşi frământară mintea în fel şi formă, dar pace să poată ei afla ceva.

Veniră la împăratul şi-i ziseră:înălţate împărate, am căutat în cărţile noastre, dar nu am aflat nimic scris despre aceasta. Mai bine ai face prea milostive stăpâne, dacă ai întreba pe ţărani, poate să va afla vre un bătrân, care să poată spune când s'a sămânat un astfel de grăunte. – împăratul porunci să-i aducă înainte pe un ţăran de tot bătrân.

Şi veni un moş bătrân cu barba îngălbenită şi fără dinţi, care întră în lăuntru răzâmat pe două cârji.

împăratul îi arătă grăuntele. Bătrânul abia mai putea vedea: – Ascultă moşule! zise împăratul, nu mi-ai putea spune, în care parte a împărăţiei mele creşte aşa mare grăunte? Nu cumva îţi aduci aminte, poate în tinereţele tale ai sămânat ori ai cumpărat un astfel de grăunte? – Moşul era jumătate surd, cu mare greutate putea pricepe, – el zise:

Nu, înălţate împărate, în vieaţa mea nici n'am sămânat, dar nici nu am secerat astfel de bucate. Grăunţele erau mai mici. întrebaţi însă pe tatăl meu, poate îşi aduce el aminte şi vă va putea spune, unde a crescut un aşa grăunte? – împăratul porunci să-i vină înainte tatăl bătrânului. îl aflară şi-l aduseră la împăratul. Bătrânul veni sprijinit de o cârje. împăratul îi arătă grăuntele. Bătrânul ai cărui ochi erau mai buni, se uită la grăunte bine. – Spune, – îl întreabă împăratul, nu şti unde creşte un astfel de grăunte?

Bătrânul de şi nu auzia tocmai bine, dar totuşi era mai vioi decât fiul său, el răspunse:

— Nu-mi aduc aminte să fi sămănat ori secerat vreodată astfel de bucate şi nici n'am cumpărat

vreodată, fiindcă pe timpul meu nici nu se folosiau banii. Tot omul se hrănea cu pânea sa şi la vreme de nevoie o împăr- ţia cu vecinul său. Adevărat e că grăunţele pe timpul meu erau mai mari ca cele de astăzi, dar aşa grăunte mare ca acesta, n'am văzut nicăirea.

îmi povestea tatăl meu, că pe timpul său bucatele creşteau mai mari şi erau mai cu spor, ia întrebaţi pe bătrânul meu, poate o şti el să vă spună.

împăratul uimit trimise după tatăl bătrânului, îl aflară şi-l aduseră la împăratul.

Cu ochii limpezi, cu vorba deslușită, fără cârji, întră un bătrân în curtea împărătească; fără multă greutate, urcă el treptele şi se înfăţişă înaintea împăratului.

împăratul îi arătă grăuntele, mpşul luă grăuntele, se uită cu deamăruntul la el, îl întoarse pe toate părţile şi scoţând din pieptu-i un adânc oftat, zise:

împărate milostive: E mult timp de când nu am văzut un astfel de grăunte. Muşcă apoi din grăunte, amestecâ cât-va în gură şi zise: e tocmai ca acelea.

— Spune moşule, când a crescut un aşa grăunte? Poate că tu însuţi ai sământat un aşa grăunte în vieaţa ta.

— Bătrânul răspunse: Aşa e, pe timpul meu în tot locul creşteau astfel de bucate, cu bucate de acestea m'am hrănit eu. – Aş voi să ştiu moşule, dacă să- mânat astfel de bucate ori ai cumpărat?

Moşul răspunse : Pe vremea mea nimeni nu cum păra nici nu vindea pâne, de bani nu ştia nimeni nimic, aveam cu toţii pâne mai mult decât ne trebuia.

— Dar bine, unde ai sămânat tu astfel de bucate şi unde a fost holda ta?

— Holda mea, răspunse moşul, era pământul lui D-zeu. Unde eram, acolo era holda mea. Pământul era liber, iar de pământ propriu nimeni nu ştia. Propriu al său numia omul numai munca sa.

Ascultă moşule, să-mi dai răspuns încă numai la câte-va întrebări.

1. Cum s'a putut întâmpla, că mai nainte se făciau tot în acel pământ aşa grăunţe mari, iar acum nu?

2- Cum s'a putut întâmpla, că nepotul tău merge sprijinit de două cârji, copilul tău pe o cârje, iară tu ai venit la mine uşor şi fără sprijin din partea cuiva? Ochii tăi sunt limpezi, dinţii tăi sunt tari, iar vorba ta e desluşită ? – Moşul răspunse : milostive împărate! iată iţi răspund: – Acum nu se fac grăunţele mari ca în tinereţele mele, pentrucă astăzi oamenii numai trăiesc prin munca lor proprie, ei pizmuesc pe vecinii lor. Pe timpul meu oamenii erau mai evlavioşi, ei trăiau în frica lui D-zeu. Pe timpul meu fiecare îşi avea bunul său propriu „munca" şi nu lăcomia la averea străină. Astăzi însă „banul" stăpâneşte toate şi pentru aceasta toate s'au schimbat pe faţa pământului, oameni, bucate şi animale ca o pedeapsă a lui D-zeu pentru răutăţile lumei acesteia.

Oamenii de astăzi sunt numai o stârpitură, pentrucă ei s'au abătut dela legile naturei, vieaţa lor e din ce. în ce mai scurtă, căci fala în mâncare şi băutură, fala în haine şi mai ales băuturile, pe cari le-a iscodit diavolul îi omoară omului trupul înainte de vreme şi-l bagă în mormânt. – Iacă milostive împărate! răspunsul meu.

împăratul se minună mult de cuminţia moşului, îl dărui cu bani şi-l slobozi.

Iar când avea la curtea sa vre-o judecată mare, totdeauna chiema împăratul pe cei trei bătrâni, cari

ştiau mai mult cât toate cărţile învăţaţilor de pe vremea aceea.

Comunicată de Mateiu Milencovici înv. în Poeni.

10. Doi fraţi.

A fost odată în lumea mare doi fraţi, cel mai mare era putred de bogat; cel mai mic luci de sărac.

Şi ştiţi cum e astăzi în lume, că nu poate săracul fără bogat, aşa a fost şi pe vremea cu povestea.

Venise adecă un Crăciun şi fratele cel bogat chemă pe fratele cel sărac, să-i ajute dimpreună cu alţi oameni să-şi taie porcii. Avea bogatul 5 porci ca 5 junei.

Şi fratele cel sărac veni şi lucră sărmanul până noaptea târziu, că ajuta el bucuros şi la alţii, dar baş fratelui său să nu-i ajute.

Când fu să plece acasă zise fratelui său : – „ Măi Ciacio! „ vezi tu, tâiaşi 5 porci şi eu aştept Crăciunul fără pic de clisă ori un dârăbel de cârnaţi la copilaşii mei. Ia îndură-te şi dă-mi şi mie ceva, că ai destul şi la tine nu se cunoaşte de unde dai, dar la mine, vai Doamne, că bine-mi prinde ce mi da. Nu cer să-mi dai de pomană, că ştiu că nu eşti mână întinsă, dar dă-mi pe lucru, ţi-oi lucra la vară la săpat, la cosit, ori la ce mi pune, că şti că unde mis eu ai nădejde, eu nu-mi bat joc de lucrul meu. M'a apucat iarna aşa fără nici o coadă de porc la uşă şi-mi pare rău după copilaşii mei să se uite în ghiarăle altora. Ajută-mă, fi bun, că-mi eşti frate şi la cine să îndrăznesc şi eu, dacă nu la unu al meu!"

— Fratele cel bogat, care era tare zgârcit şi lacom ca „Miuţa" dela noi, se scărpinâ în ceafă şi i se părea că de-i dă o bucătură, îi dă din carnea de pe el, dar totuş n'avu încotr'o, luă un cuţit îi tăia mânios un dârăbel de clisă, o ţiră „pecină" şi alese un cârnat ca de

o palmă şi i le dete. – Frate-său îi mulţămi ieşind, iar zgârcitul trânti uşa după el şi zise : – „Te poţi duce dracului! cu tot ce ţi-am dat!

— Bietul sărac îl auzi şi ajungând acasă, zise

nevestei sale: – „Tu Păuniţo! iacă ce mi-a dat blaga de frate-meu, ţine să ai cu copilaşii pe Crăciun, mie să-mi faci o turtă, că eu am să merg la dracu, că acolo m'a mânat el, „frate-meu!*

— „Şi ce vei face la dracu?"

— „Las că vezi tu, ce oi face!"

— „Şi unde li'i găsi?

— „Unde? în pietri seci, în cleanţuri, că acolo îl mână vrăjitorile".

Şi Păuniţa îi făcu turtiţa şi i-o puse în straiţă, omul îşi luă straiţa la obranic, boata în mână şi hai frate, hai la dracu, plecă în lumea largă să dee de el.

Merse el cât merse, cale lungă să s'ajungă, pân' a-junse într'o „pustânătace".

Aci mai merse el câte-va zile şi ajunse la nişte cleanţuri 'nalte până la nori.

Aci trebuie că şade „Sârsăilă", deci bătu cu boata în cleanţ şi strigă: – „Măi drace, deschide uşa. D'a n'auzi măi drace, deschide uşa nu mă face să mă mâni. Măi drace, drace ce cal ţ-ai face din frate-meu drace !"

Şi de loc se deschiseră nişte porţi mari şi doi arapi cornuraţi, cari stau strajă îi ziseră: „Măi omule! stăpâ-nul nostru te va încărca cu daruri, că-i pare bine că vini la el, dar tu să nu ceri altă, decât punga ce o are aninată d'asupra patului său, că punga aceea e ferme-cată şi când o scuturi să zici:

Pungă punguliţă Scoate banii pe guriţă

îndată îţi varsă blagă, bani de aur şi argint câţi vrei. Asta să ceri de eşti cu minte şi altă nimic. Noi îţi voim binele, dar tu să nu spui la nime, că noi te-arn învăţat să ceri baş punga.

Şi arapii sunară într'un corn de aur şi-l luară pe omul nostru şi-l puseră într'un „hinceu" tot de aur, cu caii, frânele, zbiciul de aur şi zburară cu el până la casele dracului celui mare.

Acolo bietul om se minună mult de ce văzu, că atâta blagă văzu el, aur, argint, pietri scumpe de sta să nebunească nu altă; apoi îl băgară în soba lui „Scaraoţchi" ăl mare care şedea la masă cu alţi prietini ai lui şi se ospătau.

Cum îl văzu Scaraoţchi se bucură mult, îl puse lângă sine la masă şi-i zise aşa :

— „îmi pare bine prietine, că ai venit nechiemat la mine. Că eu trimit oamenii mei să-mi vâneze oameni şi tu venişi iac-aşa numai din drag către mine; bine ai făcut prietine şi pentru aceea şi eu o să te cinstesc pe tine, să fi bunu bunilor pe lumea asta, că eu pe lumea asta nu mă atârn de voi pe faţă, ci numai vă trag către mine aşa nevăzut; după moarte însă vis voi aimei,eu
vă poruncesc. Şezi acum prietine, te ospătează cu.
noi
şi te bucură şi ce-ţi pofteşte inima cere dela mine, că eu îţi împlinesc ori ce dorinţă.

— Cine te-a îndemnat să vini aici?

— Frate-meu m'a mânat.

— Aha! frate-tău, el îi de mult al meu.

—. Apoi ce pofteşti dela mine?

— Dacă nu-ţi va fi cu supărare, să-mi dai punga aia ce stă deasupra patului, altă nu cer.

— Cine te-a îndemnat să o ceri baş p'aia?

— Nime, dar eu cred că în ea vor fi bani şi mie bani îmi trebuie, să fiu şi eu oţiră eşit la lume, că am fost destul pân' acum ca vai de mine.

— „Apoi bine, dacă vreai baş p'aia, iacă eu ţi-o dau şi când mai ai lipsă de ceva, eu bucuros îţi împlinesc ori ce dorinţă, în schimb însă şi tu să-mi câştigi oameni pentru împărăţia mea! „

Şi eşi omul cu punga dela „Scaraoţchi" şi plecă.

Dar ajungând la un birt şi fiindu-i foame şisete, ceru băutură şi mâncare; apoi când fu la plată cercă puterea pungi fermecate, o scoase din sân, o scutură şi zise :

Deschide-te punguliţă Scoate banii pe guriţă.

Şi nu-mi începu punga a vărsa la bani de aur şi argint şi tot vărsa până când omul strigă: Oho! destul, şi pe loc încetară banii a mai eşi din ea.

Şi văzu birtăşiţa aia că punga are o puteremare îşi făcea la planuri, cum să o fure.

îi mai aduse omului băutură, îi puse ceva în ea şi cum bău omul, de loc adurmi; atunci birtăşiţa îi luă punga fermecată şi-i puse alta în loc, care sămăna cu cea furată, – Şi când se trezi omul, îşi pipăi punga, o soroci, ca să scoată iar bani, să plătească ce mai băuse, dar punga pace să îi mai verse bani.

Ceru punga la birtăşiţa, se pricepu el, că ea i-o furase şi îi puse alta, dar ea se făcea, că nu ştie de ce fel de pungă e vorba. – Năcăjit plecă bietul om iar la dracu. La poartă îi spuseră cei doi arapi cornuraţi, că acuma să ceară boata ce o vede în cot după uşă, că cu boata aceea îţi dobândeşte şi punga şi altă nici nu-i trebuie. Să bage bine de samă însă şi să nu uite cum să zică:

Sari boată botoanie Si dăi la fundoanie.

atunci să naibă grijă, că ea ştie face treabă şi nu în ceată până când iar îi strigă:

Stăi! boată de dat Că-i destul ce-o căpătat.

Atunci înceată, altfel dă până îl omoară.

— Noa! asta să şti că-i bună, gândi omul şi mulţâmind cornuraţilor pentru /acest sfat, merse drept la „ Sârsâilă". Acesta iar abia îl apucă şi-i dădu boata ce-o ceruse. – Cu această boată omul dracului merse spre casă şi iar se abătu pe la birtul unde fusese mai nainte şi ceru dela birtăşiţă mâncare şi băutură.

Dupăce mâncă şi bău de se sătura, veni birtăşiţa să-i plătească, dar omul dracului numa ce porunci boa-

tei sale :

Sări boată botoanie Şi dă-i la fundoanie.

Şi începu boata a cără în birtăşiţă, jap! jap! o pisează de o făcu vânătă ca pruna.

Birtăşiţa începu a ţipa, veni şi birtaşu, dar boata începu şi pe el al scutura de pulbăr şi nu încăpeau pe uşă să fugă, dar boata se ţinea după ei, şi dăi! dăi!

Omul dracului numai se râdea şi le striga: aduceţi-mi punga, dacă vreţi să scăpaţi de boata mea.

Şi birtăşiţa n'avu încotr'o, o aduse pe masă. în vremea asta boata o lovea, de-i săreau stele verzi din ochi.

Atunci omul dracului după ce îşi văzu punga iar la mână porunci Roatei:

Stăi boată de dat Că-i ce-o căpătat.

Apoi plecă bucuros că şi-a căpătat punga, iar birtaşu şi birtăşiţa fură şi mai bucuroşi, că au scăpat de belea, că-i omora boata nu altă. Nu îşi veniră în fire vre-o jumătate de an.

Apoi omul dracului, că aşa să-i zicem plecă de aci cătrâ casă şi ajunse în pace la nevâstuţa lui unde povesti la lume şi la ţară păţănia lui şi ce văzuse el în casele dracului cornurat.

Iar frate-le cel bogat că venise şi el la frate-său să-l vadă, cum văzu punga cea fermecată şi cum scotea ea galbenii şi arginţii ca din apă râvnia la ea şi nu ştia cum se facă ca s-o poată pitula. O luă în mână, privi lung la ea, o suci pe toate părţile, se prefăcu că o lasă pe masă sub măsaiu, dar aievea o pusă la el în pozonari.

Dar frate-său îl văzu şi numai ce porunci boatei sale.

Sări boata botoanie Şi dă-i la fundoanie.

Şi sări boata din cot de unde o pusese stăpânul ei şi începu al lovi de-i săriau stele verzi din ochi. Şi eşi omul în curte să fugă, dar boata se ţinea de el şi-l lo

vea neîncetat de nu ştia bietul om cum să se scape de atâtea lovituri. Văzând că altă mântuire nu-i, aruncă punga fratelui său şi-l rugă să-şi oprească boata să nu-l omoare. – Frate-său văzând că boata nu ştie de glumă şi părându-i râu după el, strigă la boată.

Stăi boată de dat Că-i destul ce-o căpătat.

Şi atunci boata îl mai unse odată pe gătate şi apoi se oceşî. – Iar cei de faţă că se strânsese lumea ca la comegie, începură a râde de păţania fratelui celui lacom şi strigară: „aşa-i trebuie hoţului, nu avea el destul. numa să fure şi punga fratelui său celui sărac, care a slujit pe dracu pentru ea. Dar şi-a luat pedeapsa. Aşa i-a fost locul"

Iar fratele cel sărac cu punga lui se făcu om bogat că numai poruncia pungei şi ea îi vărsa la bani, câţi îi trebuia, numa cât fiind avuţia lui câştigată dela dracu, iar la dracu ajunse, că umblând odată omul la un târg mare îşi pierdu punga şi cu ea se gătară şi banii şi el iar rămase om sărac ca mai nainte, numai cât acum pe lângă sărăcie mai era scris şi în cartea lui „Sârsăilă."

Auzită dela un om din Zorlenţul-Mare.

11. Prinţesa „Nu ştiu".

Era odată, – dar odată de mult, tare de mult – un împărat şi o împărăteasă atât de frumoşi şi el şi ea, de soarele că-i soare şi ei erau şi mai strălucitori cu frumseţea lor decât soarele. Le mersese vestea peste 9 ţâri şi 9 mări pân ajunse şi la noi în Bănat. Şi trăiau fericiţi împăratul cu împărăteasa lui având şi o fetiţă ca un înger de frumoasă, tăman mumâ-sa în picioare.

Dar fericirea aceasta nu ţinu mult, căci lumea aceasta e numai o vale a năcazurilor. Bine-a zis cine a zis:

Cât vei umbla şi te-i duce Şi nici gard fără de par
Nu-i amar fără de dulce Nici dulce făr' de amar.

împărăteasa aceasta frumoasă muri, lăsând în mare jale nu numai pe împăratul şi fetiţa lor dar şi ţara întreagă. 0 jeliră cât o jeliră, dar dela o vreme, de ! faţa nevăzută îi zoitată.

împăratul om tânăr, frumos, bogat, încunjurat de mărire se gândi, să se însoare a doua oară, dacă îşi va găsi o crăiasă iar aşa de frumoasă şi înţeleaptă ca cea ■dintâi. îşi facu dară opinci din fier şi bât de oţel şi plecă în lume, că aşa era pe vremea aceea, nu ca acum să te cari cu maşina. Ci:

Fie ploie, fie soare Măifârtate,
Fie zi de sărbătoare, \ Bâta 'n mână
Straiţa 'n spate Şi la drum..

După doi ani de zile se întoarse împăratul iarăşi acasă, dar fără nici o ispravă.

Spuse fetei, că câtă lume şi împărăţie a umblat, dar •soţie pe plac nu ş'a aflat, că aşa frumoasă ca soţia lui cea moartă, numai ea, fata lui e aşa. Deci el alta nu-şi ia de soţie decât pe ea.

Auzind biata fată vorbe de acestea, începu a plânge şi se duse la o mătuşă a ei, soră cu mamă-sa să o întrebe pe aceasta ce i de făcut. Că mai bine voia biata fată să moară, decât să-i fie soţie tatălui său.

Mătuşa fetei cum auzi dorinţa împăratului zise fetei: Tu draga mea, ca să scapi de poftele nebune ale tatălui tău, zi'i să-ţi facă o căruţă numai de argint, cu caii de argint şi un rând de haine pentru tine numai de argint şi el neputându-le acestea face, tu nu te-i mărita după el.

Fata făcu cum o învăţă mătuşâ-sa. Cum auzi împăratul vorbele acestea, de loc suci inelul cel fermecat ■ce-l avea pe deget – de 3 ori în faţa soarelui şi gândi să aibă tot ce dorea fata. – Pe dată se şi făcură toate şi împăratul numai putea de bucurie, iar biata fată plângea şi numai ştia ce să facă.

Se dusă iară la mătuşă-sa şi o întreabă ce să facă? Mătuşă-sa îi spuse, că acuma să ceară o căruţă cu cai şi un rând de haine numai de aur. Fata făcu aşa şi împăratul cir puterea inelului său împlini şi această dorinţă a ei. – Fata băgă acum de samă, că împăratul cu inelul său le face toate acestea şi mergând la mătuşă-sa, îi spuse că nu ştie cum să scape de tată-său, că uite el are un inel pe deget şi cu acesta le face toate, câte le voieşte.

Mătuşă-sa atunci îi zise, să ceară o căruţă cu cai şi un rând de haine numai de diamant şi pietrii scumpe şi să cerce, dacă ar putea să-i fure inelul fermecat.

Fata ceru acestea dela împăratul şi el cu uşurinţă le făcu toate sucind numai inelul. împăratul voia acum după ce i împlinise fetei aceste dorinţe, ori cum să o aibă de soţie. – Dar fata se păzia ca de foc şi într'o seară zise tatălui ei: „ Să-mi dai inelul tău cel mare să dorm cu el pe deget într'o noapte, că aşa am visat în una din nopţile trecute! „

împăratul nebănuind nimic, dete fetei inelul şi se culcă. Dupăce adurmi, fata luă ceva miros ameţitor şi-l puse la nasul împăratului, ca să nu se pomenească curând.

Apoi îşi luă fata inelul, ceva mâncare şi haine de premeneală şi plecă în lume fără nume, unde-or duce-o cei doi ochi, că mai bine vrea ea să moară, decât să păcătuiască baş cu tată-său.

împăratul durmi greu şi nu se pomeni până mâne-zi de cu seară şi când căută după inel, văzu că a fugit fata cu el. Mânios plecă în urma ei călare pe calul său, care călca 7 poşte odată. Nu merse mult şi iată şi văzu fata, dar şi fata pe el. – Atunci fata văzând, că nu poate scăpa, căzu în genunchi şi se rugă lui D-zeu, să-i trimită vr'un ajutor de unde-va.

Când crezu împăratul că ba acu, ba acu să pună mâna pe ea, iată voia lui D-zeu – se crepâ pământul în două şi o înghiţi pe fata de vie.

Atunci împăratul îşi împlântă în locul acela cuţitul său de aur şi plecă înapoi în oraş să aducă oameni să sape după tată. —- Până însă nu se întoarse el, D-zeu drăguţul de el rândui, că fata ieşi din pământ nevătămată şi plecă mai departe. Dar la o cruce de drumuri îi ieşi fetei înainte un om bătrân, bătrân şi-i zise: „Tu fată!
de vrei să-ţi meargă bine, tu să asculţi de mine. Să te duci la oraşul cutare, că acolo şade împăratul galben şi să te bagi slujnică la el. Dar tu să nu zici cătră nime nici un cuvânt şi când te-o întreba cineva ori şi ce, tu numai atâta să zici: „nuştiu!" De vei face aşa, bine a fi de tine !"

Fata mulţăml bătrânului pentru sfatul acesta şi sărutându-i mâna, plecă mai departe.

Merse ea cât merse şi deodată se pomeni la marginea oraşului, în care locuia împăratul galben.

împăratul cu feciorul său chiar atunci se întorceau dela o vânătoare.

Cum o văzu feciorul împăratului pe fată aşa frumoasă, se rugă de tatăl său să o primească la curte.

Ei o întrebară de voieşte să meargă la curte slujnică şi de unde-i, cum o chiamă?

Ea la toţi le răspundea numai cu „nu ştiu!" Şi de atunci îi şi rămase numele „nu ştiu".

Feciorul împăratului nu mai putea de dragul fetei dar ce să facă, că era fata mută, că altă vorbă nu mai ştia să zică decât „nu ştiu şi iar nu ştiu!"

Deci venindu-i vremea feciorului de împărat să se însoare, trimise cărţi în toate părţile şi revaşe în toate oraşele, că în oraşul lor va face un bal mare, la care să vină toate fetele de seamă, că feciorul împăratului vrea să-şi aleagă una de soţie.

în seara când era să se ţină balul acela, feciorul împăratului se îmbrăcă în hainele'lui cele mai frumoase. Când să plece din casă, servitoarea „Nu ştiu" se luă după el. Feciorul o întrebă că unde merge? Ea îi răspunse: „Nu ştiu!"

El zise atunci să se întoarcă acasă şi ea nevoind,

feciorul o arse cu o palmă. Fata atunci se întoarse înapoi, dar de loc suci inelul pe deget şi dori să-i vină căruţa şi hainele de argint şi pe loc i-se împlini dorinţa. Apoi îmbrăcă hainele se sui în căruţă şi hai la bal nene.

Feciorul împăratului aştepta căruţele cu goştii şi când văzu căruţa aceea de argint şi pe cocoana din căruţă nu mai putu de bucurie.

Îi ajută să se coboare din căruţă, o duse de sub mână până în mijlocul jocului şi seara aceea numai cu ea jucă. Feciorul o întrebă pe fata că de unde-i? Ea îi răspunse: că-i din „Pălmeşti" adecă pentrucă îi dăduse feciorul o palmă.

Când fu colo către miezul nopţii fata îşi luă „noapte uşoară" şi suindu-se în căruţă plecă către casă.

Dimineaţa când veni feciorul împăratului acasă, îl întrebă tată-său, că aflatu-şa vr'o fată să-i placă?

El îi răspunse, că toate au fost frumoase dar una din Pălmeşti le întrecea pe toate. întrebă apoi pe tată-l său, că unde e satul sau oraşul acela Pălmeşti. Tatăl-său neştiind nici el unde-i, trimise ştafetă şi întrebă şi pe urmă află, că sat Pălmeşti este, dar fată aşa ca cea dela bal ba.

Şi se năcăji feciorul împăratului şi iar trimise cărţi în toate părţile şi revaşe în toate oraşele, că se face mai un bal şi să vină fetele, cari vreau să se mărite, ca să aibă de unde îşi alege şi el una.

Când fu feciorul gata să plece la cal, iacă slujnica iar se luă după el. El îi zise să se întoarcă înapoi, dar ea nu vru. Atunci feciorul îi trase peste spate un bât cu bâtul cel avea la sine. Atunci fata se întoarse înapoi, dar în curând iar veni la bal în căruţă şi în haine numai de aur. Când o văzu feciorul împăratului, îi mai crescu un rănunche şi toată noaptea aceea, numai cu ea a jucat. Când fu să plece acasă, o întrebă feciorul că de unde-i? Ea îi răspunse că-i din „Bâteşti".

Când fu colo câtrâ miezul nopţii, fata plecă repede dela joc şi feciorul rămase cu buzele fripte.

Dimineaţa iar îl întrebă tată-l său, că aflatu-şa

soţie. El răspunse, că a aflat o fată minune de frumoasă şi-i din Bâteşti, dar el nu ştie unde-i oraşul acela.

împăratul singur numai auzise de acest nume şi iar trimise ştafetă în toate părţile şi îi veni veste, că oraş Bâteşti este ce-i drept, dar fată potrivită pentru un fecior de împărat nu găseşti, să dai cu puşca.

Şi se năcăji feciorul de împărat şi mai tare decât mai nainte şi iar trimise cărţi în toate părţile şi răvaşe în toate oraşele dând de veste, că se mai face un bal în oraşul lor, se poftească fetele să-şi cerce noroacele. Aşa scrise feciorul, dar gândul îi era tot la făta cea frumoasă cu hainele de aur, că-i lăsa gura apă după ea dar unde ştia s-o mai găsească că se temea, că nu mai. vine la bal.

Când sos! ziua hotărâtă, feciorul se făcu gata ca un păun şi plecă iar la bal, dar închinata de slujnică ţup, iar în urma lui. Uf! cum se năcăji atunci feciorul şi neavând nimic la îndemână îşi scoase o cizmă din picior şi dete cu ea în fată de-i învineţi spatele.

Biata fată sărmana de ea se întoarse atunci Înapoi, suci inelul pe deget şi dorinţa i-se împlini pe dată, că râsăriră ca din pământ înaintea ei o căruţă cu cai şi haine numai de diamant şi pietrii scumpe, mirarea lumii că la soare te puteai uita dar la ea ba.

Când o văzu feciorul de împărat aşa împodobită şi plină de mândreţe de sus până jos, i se deschise raiul.

Tot cu ea juca, tot cu ea vorbia şi era nebun de bucurie. întrebându-o că de unde-i, ea îi răspunse că-i dela „ Cizmeşti „. Apoi mai vorbind ei despre una şi despre

7

Şalta, feciorul îşi luă inima în dinţi şi o întreba, că vrea ca să-i fie soţie?

Ea îi răspunse că vreaj apoi schimbară inelele şi plecară acasă, ea in căruţa ei şi el într'a lui.

Merseră împreună până la curtea împărătească când apoi fata pieri, se făcu nevăzută. Feciorul de împărat era ca ameţit de bucurie, el nici nu ştia e treaz ori visează, că şi după ce se culcă o tot vedea parcă înaintea ochilor.

Dimineaţa el întrebă pe tată-său, că ştie el unde e oraşul Cizmeşti. împăratul neştiind, trimise ştafetă prin tot locul, ca să întrebe de oraş şi fată. Dar spre năcazul lor căpătară răspuns că oraş este, dar fată ca aceea de frumoasă şi de împodobită nu.

Feciorul împăratului cum auzi una ca asta, se bolnăvi şi căzu la pat, de dorul fetei. Dar şi fata îl iubea pe fecior şi îi era milă, că tânjeşte şi se socoti să se arate.

De când venise fata la curtea împărătească ca servitoare, tot ea grijă chilia feciorului de împărat şi 'i ducea dimineaţa cafa, ca s-o mănânce.

Voind ea acum să se arâte, în dimineaţa următoare puse în şolul cu cafa al feciorului inelul ce-l primise dela el colo la bal când zisese că-i din Cizmeşti. Feciorul după ce îşi bău cafaua, află pe fundul şolului inelul şi-l cunoscu. Chemă pe toate slujnicile şi le întrebă, care a pus inelul în şolul său? Nici una nu ştiau.

Mai pe urmă se află că „Nu ştiu" făcuse cafa feciorului şi numai ea putea şti, cum venise inelul aci.

Feciorul de împărat o chiemă dară la sine şi o întrebă numai pe ea, că ce ştie ea de inel? Ea nu-i răspunse altă decât „Nu ştiu"*

Atunci se supără feciorul şi zise, că de nu-i spune, îi taie capul. Atunci fata n'avu încotr'o şi 'i spuse, că ea l-a pus. Şi de unde ai tu inelul?

— Dela tine.

— Cine ţi la dat?

— Tu mi-l'ai dat la bal.

— Poate tu eşti cocoana aceea,ce zisesecâ-i din Cizmeşti şi era îmbrăcată numai în haine de diamant cu pietrii scumpe.

— Fata răspunse cu sfială: eu sunt.

— Dar spune-mi rogu-te, de ce nu ai vrut să vorbeşti până acuma?

— Fata îi zise: aceea nu-ţi pot spune chiar acum, află însă că eu am fost cocoana cu care ai jucat la balul întâi, la al doilea şi la al treilea, eu şi numai eu.

Şi se bucură feciorul şi îi zise :

— Bine! dar de ce ai zis la balul dintâi, că eşti din Pălmeşti, la al doilea, că eşti din Bâteşti şi la al treilea, că eşti din Cizmeşti?

Şi fata îi răspunse: Ştii, că la balul dintâi, mi-ai dat o palmă, pentrucă voiam să merg cu tine, de aceea am zis, că mi-s din Pălmeşti; la al doilea bal mi-ai dat un bât peste spate, de aceea am zis, că mi-s din Bâteşti şi la al treilea bal ai dat cu cizma în mine, de aceea am zis, că mi-s din Cizmeşti.

Atunci feciorul de împărat se bucură din tot adâncul inimei sale şi zise : „Doamne mulţămescu-ţi, că ai pus astăzi sfârşit chinurilor mele!" apoi se întoarse iar spre fată şi îi zise: Vrei să se întâmple aceea ce am vorbit când am schimbatinelele? Ea îi răspunse, că dacă nu aceea arfi voit, apoinici nu i s'ar fi arătat!

Şi feciorul de împărat îsi îmbrăţişă mireasa şi se sărutară amândoi cu drag şi le fu inima la loc. Se duseră apoi laîmpăratul şiîi spuse feciorul, că iatăce au căutat ei întoată lumea era cu ei în casă, darD-zeu nu a lăsat, ca el să afle aceasta până astăzi.

Apoi făcură o nuntă mare şi frumoasă şi-şi petrecură în veselie şi în bucurie 3 săptămâni de zile cu toţi supuşii lor şi trăiau aşa de fericiţi, că numai ştiau de năcazuri şi era raiul lor pe pământ. – Dar nu ştiu D-zeu

ori cine a întocmit în lumea asta lucrurile aşa ca ele să se schimbe, să nu fie statornice şi de o parte e bine să fie aşa, căci altfel de n'ar mai da omul şi de năcazuri, nu ş'ar mai aduce aminte de D-zeu, că în năcazuri zice omul: au Doamne! de ce am dat! iar în bucurie zice: de nime nu îmi pasă! De aceea a întocmit D-zeu drăguţul de el lucrurile aşa că:

După nor vine senin
Dupâ dulceaţă venin.

Aşa fu şi cu însurăţeii noştri. Ei trăiră tot zile frumoase, tot zile senine, până prinse de veste tata fetei, că ea e măritată după prinţul cutare şi se puse curmeziş să le strice fericirea.

Se duse adecă în oraşul acela şi plăti pe adjutantul prinţului şi-l învăţă, când va fi prinţul la vr'o vânătoare, el să dee tinerei prinţese amfion, ca să doarmă şi apoi să se culce lângă ea în pat, dar aşa ca să mai vadă cineva şi apoi să facă faimă în oraş, că cineva a văzut cum nevasta prinţului l-a înşelat pe prinţ cu adjutantul său.

Tocmai atunci se pregătia prinţul de o vânătoare şi adjutantul său lăcomos după bani, făcu întocmai după cum îl învăţase tata tinerei prinţeze.

Când auzi prinţul aşa ceva şi se încredinţa că e adevărat, nici una nici două strânse sfat, chemând pe toţi craii vecini, ca să o judece pe prinţesa după fapta ei.

în zadar se ruga ea şi se jură, că nu e de vină şi că toate sunt numai minciuni şi că cineva au făcut toate acestea numai cu gândul, ca să le strice fericirea lor cea atât de dulce. De altfel ea ştia că numai tată- său ia putut face ei ruşinea aceasta.

La sfatul acesta de judecată veni şi tatăl nevestei prinţului, dar el nu se arătă a fi tatăl ei.

Judecata se începu şi unul zicea, ca să o pedepsească
aşa, celălalt că iac-aşa. Unul zicea să o închidă în temniţă pe vieaţă, altul să o arunce în mare; atunci se ridică şi tatăl ei şi zise, că să o suie într'un deal mare şi tare pieziş, pe un căruţ cu

două roate şi de acolo sâ-i dea drumul, că dacă nu va fi ea vinovată, D-zeu o va mântui, iar de va fi vinovată se va prăpădi.

Aşa şi făcură şi trimiseră chiar pe tatăl ei ca să o sloboadă din vârful dealului cu căruţul la vale ; iar ei ceilalţi rămaseră în vale sâ-i vadă sfârşitul.

Fata adeçă prinţesa, cu mare chin îşi- trase căruţul până în vârful dealului, iar tatăl ei mergea călare. Când :fură sus îi zise tată-său:

Acuma ce vrei: ori să mori de o moarte ruşinoasă, ori să te măriţi după mine, una din două. Acum eşti în puterea mea. Dar bagă de samă, că e urâtă o astfel de moarte.

Atunci zise fata: Ia suie-te tată în căruţ, să văd cum îţi şade şi de voi vedea că e urât, apoi te ascult,

împăratul, tatăl ei nebănuind nimic, se sui în căruţ să vadă fata că e urât, atunci fata numai zise nimic, ci împinse căruţul cu el la vale şi zise: fiindcă tu ai aflat de bună această moarte pentru mine, apoi mai bine mori tu, că D-zeu îmi va ierta păcatele pentru fapta aceasta.

Bietul împărat rămase pe coastă tot bucăţele împreună că căruţul. •

Cei din vale crezură, că acuma prinţesa şi-a luat pedeapsa meritată şi se întoarseră acasă, iar ea prinţesa văzând câtă ticăloşie e în lume, se scârbi şi numai vru să dea faţă cu lumea, ci se retrase într'un codru mare , ■ „
şi trăi singură singurea, hrănindu-se cu rădăcini, bureţi' mure şi alte fructe de pădure.

Dar ea prinţesa fusese însărcinată şi acolo în pădure născu doi gemeni, un copil şi o fată.

Şi rămase prinţesa acolo în pădure 5 ani de zile, trăind într'o peşteră şi învăţându-şi copilaşii să scrie pe

scoarţa arborilor şi să se roage lui D-zeu. într'o seară se abătu pe la peştera lor doi călători. Ea îi cunoscu, eră chiar prinţul, adecă bărbatul ei cu sluga, dar ei nu o cunoscură pe ea, că se schimbase biata femeie şi suferinţele din cei 5 ani lăsară urme adânci pe faţa ei.

Cei doi călători se rugară, să-i lase peste noapte în peştera ei să doarmă, că se rătăciseră şi acum noapte fiind, nu ştiu încotr'o s'apuce. Ea îi primi bucuros, dar le spuse că să fie oameni de treabă şi să nu îi sperie copii. Apoi le pregăti un pat moale de muşchi într'un cot al peşteri şi le dete de mâncare nişte alune şi un ulcior cu apă curată. Cei doi călători mâncară cu poftă, că erau flămânzi şi fiind şi osteniţi de multa alergătură se culcară şi pe dată şi adurmiră.

Adecă el prinţul, dar sluga nu adurmi, că el avea să păzească pe stăpânul său.

Prinţul fiind adurmit îşi slobozi o mână la vale şi prinţesa văzând aceasta, zise copiilor ei: Ia duceţi-vâ
maichii de puneţi mâna tatălui vostru în pat, că dacă a făcut el rău cu noi, nu se cade să facem şi noi cu el aşa. Copii ascultară apoi o întrebară :

— Maică! or ăsta-i tatăl nostru ?

Ăsta maichii, ăsta şi începu a plânge mereuţ.

Dimineaţa se sculă prinţul şi mulţămind pentru buna primire, dărui copiii cu doi bani de aur şi plecă cu sluga.

Pe cale sluga povesti prinţului ce auzise sara în peşteră şi el deodată tresări şi zise: Nu poate fi ea,
căci ea de mult e moartă, dar o să vedem.

Ziua întreagă petrecură umblând prin pădure după

Bălbătăciuni şi seara iar traseră la peşteră şi se rugară pentru sălaş.

Prinţesa îi primi iar, dar le zise şi acum să fie oameni de omenie şi să nu-i sperie copilaşii. Apoi iar le dete de cină, ca la nişte oameni de omenie şi se culcară.

Prinţul acum îşi puse în gând să nu adoarmă şi slobozi într'adins mâna la vale.

Prinţesa iar le zise copiilor mereuţ:

— Ia duceţi-vâ de ridicaţi mâna tatălui vostru, că dacă a făcut el rău cu noi, nu se cade să facem şi noi cu el tot aşa.

— Şi ziseră copilaşii: maică! or ăsta-i tatăl nostru ?

— Ăsta dragii mei ăsta.

— Apoi de ce nu şade cu noi maică?

— Nu şade, fiindcă n'a ştiut că noi trăim. Şi prinţesa începu încet a plânge şi voi să culce copilaşii, când prinţul, carele auzise toate şi care se convinsese de nevinovăţia ei, sări în sus de pe aşternut şi îşi strânse copii în braţe şi îi sărută cu drag.

Mama lor însă se arătă mânioasă şi zise: Daţi pac e copiilor mei, că aţi zis, că vi-s oameni de omenie.

Şi prinţul se puse în genunchi înaintea ei şi se rugă să-l ierte, că prea rău a făcut cu ea, dar D-zeu cunoscând nevinovăţia ei, ia scos-o iar în cale, ca s-o afle şi să trăiască cu ea cât o vrea D-zeu.

Apoi sărutându-o cu foc atât pe ea cât şi copilaşii, cari erau ca şi doi îngerei mititei, vărsară amândoi lacrămi de bucurie şi mulţămiră lui D-zeu, că le-a ajutat să se mai împreune unii cu alţii şi să trăiască iarăşi fericiţi la olaltă.

Apoi prinţul îşi trimise sluga acasă, ca să vină cu căruţe şi slugi, să îşi ducă comoara cea mai scumpă ce şi-o găsise acum; iar el începu a-şi desmerda copilaşii şi a vorbi cu soţia lui despre isprăvile lor din aceşti 5 ani de zile, cât adecă n'au ştiut unii de alţii.

La câte-va zile iată sosi la peşteră un alai domnesc, căruţe, călăreţi, domni mari, ghinărari, cătane

cari deschizând drumul prin codru, luără tot din peşteră şi plecară.

Ajungând la marginea oraşului împărătesc,' le ieşi înainte tot poporul cu mic cu mare şi aşternând flori în calea lor, îi conduseră astfel până la casa lor.

. Aci făcură din nou un ospăţ împărătesc şi se gostiră toţi bogaţi şi săraci, tineri şi bătrâni, de se duse veste.

Iar prinţesa zidi pe locul unde fusese peştera o biserică frumoasă numind-o:„bisericadreptăţii".

Şi în tot anul la ziua aceea se ducea prinţul cu prinţesa la biserica dreptăţii din codru şi mulţămea lui D-zeu de toate.

Şi trăirâ ei mulţi ani fericiţi în pace şi îşi crescură copilaşii în frica lui D-zeu şi de n'au murit cumva şi astăzi trăiesc.

Auzită dela Mihaiu Marcu, fabricant de linguri, din comuna Câlnic lângă Reşiţa.

12. Strâgoanea.

A fost odată oameni buni o muiere tare săracă, văduvă şi avea numai un copil şi o colibă unde şedeau. De când murise fie iertat bărbatul, ei trăiau mai mult din mila altora. Haine purtau iarăşi din cele care le căpăta din sat de milă. Dar de altfel atât mama cât şi copilul pe care-l chema Petru, erau harnici şi îndeosebi copilul de ce creştea, de aceea se făcea mai frumos şi mai isteţ.

Crescând el mare, spăriat de atâta sărăcie vorbi cu marnă-sa, că mai bine ar fi să se ducă bare-mi el să-şi caute de cap, că e fecior citâv, zdravăn şi de va ajunge bine poate să o ajute şi pe ea, pe mamă-sa cu ceva. Şi se vorbiră ei, că unde ar fi mai bine să se ducă.

Petru zise, că el mai bine ar vrea să fie cătană la împăratul. Mamă-sa se învoi şi sărutându-l şi învăţându-l să fie cuminte. Petru îşi luă straiţa pe umăr şi plecă. – Se duse baş la oraşul unde şedea împăratul şi se rugă să-l primească de „fraibilic" (de bună voie.)

Fiind el un voinic, frumos şi bine făcut, abia îl apucară. îl întrebară apoi cum îl chiamă şi ştie carte?

El spuse, că îl chiamă Petru, dar carte nu ştie, că fiind mama-sa săracă nu l-a putut ţinea la şcoală, dar o să înveţe de aici înainte şi o să fie bun şi de omenie.

Trecură săptămâni şi luni şi Petru învăţă tot rândul cătănesc şi era chipeş şi stau hainele pe el ca turnate, încât nu-l întrecea nime, nici în frumseţe şi nici în isteţime. La şcoală mergea regulat şi în curând învăţă tot rostul ei. Apoi dupăce învăţă să cetească îşi cumpără cărţi şi învăţa noaptea, ca să se cuminţească. Văzând mai marii săi purtarea sa cea bună ce o avea, îl avansară tot ce de ce, tot mai sus, tot mai sus, până când după neşte ani de zile ajunse Petru „ghinărar" la curtea împărătească.

împăratul avea o fată foarte frumoasă, pe care o chiema Amfineta şi care începuse a se îndrăgosti binişor cu Petru, de când venise la curte.

Şi apoi vorba cântecului:

Dragostea de cin' se leagă
Nu mai are mintea întreagă.

Aşa Petru, aşa Amfineta, erau nârozi unul după altul şi aşa ajunseră de ştiau toţi la curte de dragostea lor. Şi mulţi la curte pizmuiau pe Petru pentru dragostea lui cu Amfineta; mai ales un ghinărar bătrân era mai năcăjit, că de când venise Petru la curte, împăratul asculta mai mult de Petru decât de el.

Se duse dară la împăratul şi-i zise: Măria Ta! Ei îndrăznesc ca un servitor bătrân ce sunt, să te fac bă gător de samă la un lucru. Mie aşa mi se pare, că nu-lucru curat cu ghinărarul Petru şi cu domniţa Amfineta Graţie capului meu Măria-ta şi de voieşti îţi aduc destule mărturii, nu aş voi să se întâmple ruşine cu coconiţi Amfineta.

împăratul cum auzi lucrul acesta se năcăji tare şi de loc trimise după ghinărarul Petru şi îi zise: Dragul meu ghinărar Petru, cu toate că am mare lipsă de tine şi aici acasă, dar sunt silit a te trimite la împărăţia tratelui meu,, căci şi acolo nu pot trimite pe fie cine şi acolo îmi trebuie un om de nădejde. Vei sta acolo poate un an ori doi şi vei venî iar! „Dar să şti, că trebuie să pleci de loc!" Petru zise: „Măria Ta! ori unde mă vei trimite, voiu asculta şi de trebuie să plec acum, la moment sunt la drum". – „Am zis", grăi împăratul.

Şi Petru salutându-l plecă neavând vreme nici a-şi lua ziua bună dela Amfineta, care-a şi ea nu ştia nimic de cele petrecute. Ea îl aştepta poate să vină la ea şi el săracul era pe drum. Mergea cu dorul ei, că era po-runca împărătească şi trebuia să se împlinească.

Dela o vreme văzând Amfineta că Petru nu-i şi nu-i, întrebă pe tată-său, că unde e ghinărarul Petru, că de mult nu la văzut. împăratul îi spuse, că la trimis la curtea fratelui său, unde încă avea lipsă de un om har-nic ca Petru. Şi Amfineta auzind acestea, începu a plânge şi a se tângui dar într'ascuns, casă nu o vadă tată-său şi a zis:

„Vai mie Petre!
Cum ai cutezat De
te-ai depărtat Şi
te-ai străinat.
Unde mi te-ai dus
Nimic nu mi-ai spus,
Ca să merg ca tine
Săraca de mine.
Ochii îmi
lăcrămează, Inima
îmi oftează Şi zău
de al tău dor
Trebuie să mor!

Aşa se tânguia biata fată de dorul lui Petru şi începu a slăbi şi a se usca de pe picioare. Eine zice cântecul:

Doru-i dor după părinţi,
Dar nu mulţi îl ţin în minţi.
Nu-i ca dorul de om drag
Umbli tot ca cel beteag,
Zaci mereu ca de lingoare
Şi nimica nu te doare. De
lingoare părul pică Dar
inima nu se strică, De
dragoste părul creşte Dar
inima se topeşte!

Aşa fu şi cu Amfineta, tot slăbia, tot slăbia, până la urmă căzu la pat şi nici nu s'a mai sculat.

Dar şi Petru săracul nu mai avea zile bune, tot gândea la Amfineta lui şi îi venea să plângă ca un copil mic. Că trebui să plece îndată, de bare-mi să o fi văzut mai odată la plecare tot ar fi fost, dar aşa vai! cât era de năcăjit. Şi de multe ori gândea şi la mamăsa, că ce-o face ea săraca, că pân' era la curte în ţara lor mai venea ea pe la el şi se mai ducea şi el pe la ea şi o ajuta cu bani; dar de aici nu se putea, că pe atunci nu era poştă ca acum să-i poată trimite vr'un ban.

El încă căzu la pat, dar vezi bine era om cu o fire mai tare, să mângăiă că o scăpa el şi de acolo şi îi trecu iară; dar biata Amfineta ea muri cu zile.

Şi plânse mult împăratul după ea şi o îngropă cu păragie mare, iar pe mormântul ei zidi o biserică frumoasă poleită toată cu aur şi pe din afară şi pe din lăuntru. Şi puse împăratul strajă la uşa bisericii ziua noaptea, ca să nu fure cineva ceva din biserică ori de pe mormântul Amfinetei.

Dimineaţa însă cât de mare fu mirarea tuturor când aflară straja moartă la uşa bisericii. La început crezură că cineva nescai hoţi a omorât straja şi a jefuit biserica, dar mergând în lăuntru, află că toate lucrurile erau la locul lor, nime nu le atinsese.

În noaptea următoare puse împăratul cătane mai multe ca pază, dar dimineaţa iar fură toate cătanele moarte. Şi a treia noapte tot aşa.

Şi se spăimântară oamenii din oraş, că văzură că nu-i lucru bun şi se spăimântă chiar şi împăratul şi trimise după un vestit călugăr bătrân, ca să-l întrebe ce-i de făcut?

Şi călugărul zise împăratului:

Să şti împărate ! că n'ai făcut bine ce-ai făcut, ai omorît singur pe Amfineţa, că ea nu mai are odihnă nici în mormânt, ba să şti! că măcar de ţ-ai trimite toate cătanele la pază, toate le-ai afla dimineaţa moarte, că Amfineta e strâgoane şi numai ghinărarul Petru ar fi în stare să o păzească, altul nu. Ba va veni şi la curte şi te va omorî şi pe tine, dacă nu chiemi deloc pe Petru.

Şi împăratul deloc trimisă după Petru, care şi venî îndată, că abia apucă crezând că va afla pe Amfineta.

Dar cât de mare fu năcazul auzind, că Amfineta e moartă şi chiar de dorul lui.

împăratul îl rându-i pe el în ziua următoare, ca să străjuească mormântul.

Petru auzise, că Amfineta e strâgoane şi nu se temea că-l va prăpădi, dar la uşa bisericii i se arătă un călugăr bătrân, bătrân cu barba albă pân' la genunche şi îi spuse că fata împăratului pe el îl caută şi nu are pace nici în mormânt de dorul lui, el însă să nu o aştepte la uşa biserici, că ea şi de bucurie îl va prăpădi, ci să se pună sub icoana Precestei în biserică şi de acolo să nu se scoale până după cântatul cocoşilor.

El făcu aşa. Când deodată auzi glasul ei că-l strigă: Petre! Petre! unde ieşti ? şi se duse la uşa bisericii să vadă dacă e straja acolo. Când văzu, că nu e nime acolo, începu a trage clopotele de ciudă

şi a blâstăma pe tatăl-său, că nu i-a trimis nimic de mâncare.

Când se apropie miezul nopţii, se duse şi se culcă iarăşi în sicriul ei. După miezul nopţii se auziră strigatul cocoşilor. Petru se sculă acum plângând de mila ei şi dimineaţa se duse la împăratul şi îi spuse tot ce a văzut şi auzit.

împăratul de bucurie îi dărui bani mulţi şi îi făgădui chiar jumătate de împărăţie, dacă va străjui şi în noaptea următoare. El se duse, dar şi atunci se întâmplă ca şi în noaptea trecută.

Când fu a treia noapte Petru iar merse la strajă că trebuia trei nopţi de-a rândul să străjuiască, atunci i se arătă iar călugărul cel bătrân şi îi zise: „ Acuma să ştii că Amfineta te va afla, dar tu să nu ai frică, că nu-ţi va face nimic, să stai numai cu faţa în jos sub icoana maicii Precestii. Iar când va pune mânile pe tine, tu să te apuci cu amândouă mânile de candela dela icoana Precestii şi să taci mâlcom!”

Petru făcu aşa şi nu stete mult şi iată Amfineta se ridică din mormânt, începu a umbla prin biserică şi a striga: Petre ! Petre ! unde ieşti ? Apoi începu a sparge tot prin biserică şi a arunca la pământ. Ajungând şi. la icoana Precestii dădu cu ochii de Petru şi cunoscându-l îi zise :

Petre! Petre! ai venit, că de când te strig ? Petru tăcu mâlcom şi se prinse cu amândouă mânile de candela dela icoană. Ea voi să-l ridice, dar el nu se lăsă, ea îl tot striga pe nume, iar el nu se mai pomenea.

Apoi dela o vreme îi zise: Petre, Petre! eu moartă şiam înviat, dar tu nu te mai pomeneşti?Şi tot aşa se chinui biata fată cu el să-ldeştepte şisă-l ridice până când se auzi afară cântatul cocoşilor.

Atunci se ridică Petruşi o strânse în braţe şi

nu
o mai lăsă să se pogoare în mormânt, căea nu mai

era moartă, nici strâgoane, că o prinseseră cântatul cocoşilor vie.

Acum începură a se prepurta prin biserică ţinân- du-se de braţ unul de altul şi a-şi povesti unul altuia păţăniile. Ei uitaseră, că e ziuă de mult şi împăratul văzând că nu mai vine Petru să-şi dea raportul, se duse el la biserică şi deschizând uşa, îi află vorbind şi prepurtându-se.

Vă puteţi închipui bucuria împăratului, văzându-şi fata vie ca şi mai nainte. Apoi se duseră cu toţii acasă chemară pe cel mai bătrân călugăr de-i cunună, apoi făcură un ospăţ mare împărătesc, la care veni şi mama lui Petru, care şi rămase aci la el. Apoi împăratul le dărui şi coroana şi scaunul domniei; şi râmase Petru împărat în locul socrului său şi stăpâni ţara cu multă înţelepciune până când o fi zis D-zeu. Şi de n-au murit, ei şi astăzi trăiesc.

Auzită dela Mihaiu Marcu, din comuna Câlnic lângă Reşiţa.

13. Dafir împărat şi doamna Chiralina.

A fost odată tare de demult un împărat şi o împărăteasă tineri şi frumoşi, ca doi luceferi şi trăiau aşa de bine, ca nici alţii pe lume. Dar zilele trec iute una după alta şi azi plăceri, mâne bucurii şi jocuri, deodată se pomeniră, că au trecut peste timpul tinereţelor, că au venit bătrâneţele şi ei n'au făcut nici un spor pe lume, că nici un copil nu au din sângele lor, care să le fie sprijoană la bătrâneţe şi să rămână pe scaunul împărătesc.

Atunci se vorbiră ei împăratul cu împărăteasa, că ce să facă şi cum să lucre, ca şă aibă şi ei un copil la uşa lor?

Şi din sfatul lor ieşi, ca să dea de ştire împăratul

în ţara întreagă, doar se va afla cineva, ca se-i dea nescar leacuri (buezi) bune de făcut copii. Aşa şi făcu împăratul, făgăduindu-i aceluia, care-i va aduce leacurile, mulţi bani şi multă blagă.

Nu mult după ce se dete ştirea, iată că veni la curtea împăratului un arap negru şi buzat, urât, ca ş-o noapte şi îi zise: „Să trăieşti, luminate împărate ! iată aici am adus nişte buezi, ca să le fiarbă împărăteasa şi să le bea, că îndată va rămânea însărcinată.

împăratul se bucură mult şi-l dărui pe arap cu comori de mare preţ. După aceea împărăteasa dete buezile unei slujnice ca să le fiarbă, dar nu-i spusese că de ce treabă sunt. Slujnica le-au fiert şi neştiind nimic, le-a gustat ca să nu fie prea fierbinţi şi de loc a rămas şi ea însărcinată. Asemenea şi împărăteasa gustând din zama lor, pe loc se simţi greoane.

Şi sosind ziua naşterii, născură amândouă câte un copil tare frumos, mai frumoşi decât tot ce-i frumos pe lume şi la copilul împărătesei îi puseră nume „Dafir" şi la al slujnicei „Afir".

Şi crescură copii mari şi de ce creşteau de aceea se făceau mai frumoşi şi mai înţelepţi şi când ajunseră a fi voinici cum e omul mai în putere, se prinseră fraţi de cruce.

Pe vremea aceea se sculă asupra împăratului un crai vecin cu oaste mare, ca să-i ia ţara. împăratul trebui să plece la război, dete dară toate cheile dela casă fiului său şi îi zise : „Dafire! iată eu trebuie să plec la război, tu rămâi acasă, ca să iai sama de ţară până mă voiu reîntoarce viu ori mort, şti-va D-zeu.

Iată îţi dau şi cheile dela castel; păstrează-le bine, dar una iţi spun, să nu te atârni de cheia asta de aur cu care se deschide soba din fund, să nu întri în soba aceea, că va fi rău de capul tău. Atâta îţi spun. De mi asculta, bine a fi de tine, iar de nu, să

nu fie vina mea!”

Şi se duse împăratul cu oastea la rezbel, că n’avea încotr’o.

Dafir după ce rămase singur, se băgă prin toate sobele prin cari el nu mai fusese şi ajungând şi la soba ce să descuia cu cheia de aur, nu ştia ce să facă.

Să nu între, nu-l lăsa inima, că îşi gândea, că cine ştie ce va fi acolo, că d’aia l-a oprit tatăl-său. Să se bage, se temea că va păţi-o rău şi Doamne fereşte n’ar vrea una ca asta.

Aşa stete el mult pe gânduri înaintea uşii neştiind ce să facă, să între ori să nu între. Dar nesuferindu-l răbdarea, băgă cheia de aur în bravă şi suci mereuţ o- dată inima îi zvâcnia cu putere temându-se, că cine ştie ce joavină o fi acolo de-l îmbucă. Mai stete puţin, suci şi a doua oară şi deschise uşa larg, dar nu se băgă în lăuntru, ci stete pe prag şi se uită în toate părţile, dar nu văzu nimic neobicinuit.

Păşi în lăuntru şi pe masă văzu un ochian de oiagă. Luă ochianul îl puse la ochi şi uitându-se prin el, văzu până pe tărâmul celălalt.

Şi ce văzu acolo? Văzu măre un palat mare şi frumos împrăcatnumaiîn aur şi pietrii scumpe şi în el şedea la masă şi se ospăta:

Doamna
Chiralină Tinera
copilă Floare din
grădină
Frumoasă
zambilă!

Şi Dafir privi la ea ca nărod mult, mult şi nu se

mai sătura privindu-o.

Oftă odată dela baierile inimii, lăsă ochianul să plece, apoi iar îl luă şi inima lui aşa o dorea că îi venia să moară de dorul ei. Până către seară se tot uită prin ochian la ea, apoi închise uşa, o încuie şi plecă mai departe dar gândul tot la ea îi era şi ziua noaptea numai chipul ei i-se arătă, până în urmă muncit de atâta dor zadarnic, căzu la pat şi se betejl rău.

Şi venind împăratul dela războiu biruitor, îi ieşi întru întâmpinare, împărăteasa şi curtea întreagă, numai Dafir nu putu, el trebui să rămână în pat.

împăratul cum văzu că Dafir nu e de faţă şi înţelegând că e beteag, ştiu îndată de unde-i vine boala.

Ajungând acasă împăratul îi zise lui Dafir:„Fiul meu Dafir! au nu ţi-am spus eu să nu te bagi în soba ce să descuie cu cheia de aur, că vei păţi-o, n'ai vrut să mă asculţi, acuma vezi ce o păţeşti şi asta nu-i nimic, e floare la ureche pe lângă ce vei mai avea să mai suferi. Dar nu e vina mea, nu ai vrut să mă asculţi, acum rabdă.

Şi se usca copilul pe picioare şi împăratului fiindu-i milă de el trimise, pe la vrăjitori şi descântători ca să-i descânte copilului, dar boala lui nu mai avea leac.

Toate vrăjitoarele batăle crucea, spuneau că dacă Dafir nu va luă pe Doamna Chiralină de soţie, va murî, că aşa le spun boabele şi cărţile lor. Şi împăratul cu împărăteasa se scârbiră de aceasta şi trimiseră carte la Doamna Chiralină, dar tatăl ei nu vru s-o dee, zicând că e prea tânără şi una altă, şti cum osuce omul,' care

nu are voie să facă vre-un lucru.

Dafir după un timp oare care se făcu sănătos, dar inima tot îi era bolnavă. într'o zi îl întrebă frate-său de cruce Afir: „Ce-i cu tine frate Dafire, că te văd de un timp încoace tot trist şi în voie rea? spune-mi şi mie dar de ţi-aş putea ajuta cu ceva!"

Şi Dafir îi spuse toată întâmplarea din fir în păr, cum a plecat tată-său la războiu, cum i-a dat cheile ş

i-a spus să nu se bage în soba ce să descuie cu cheia de aur, dar el n'a ascultat. Cum a văzut prin ochian pe Doamna Chiralina şi acum se topeşte de dorul ei.

Şi Afir zise: „Dacă eaşa hai după ea, că o adu
cem noi măcar din fundul pământului!" Şi faţa lui Dafir se însenină, un colţ de nădejde îi răsări în suflet, se pregătiră cu cele trebuincioase şi într'o zi fără să ştie cineva plecară în lume, încotr'o nici ei nu ştiau.

După ce umblară ţara de-a crucişul şi d'acurmezi- şul, ajunseră la muma vântului de iarnă. Aci bătură în poartă şi ieşi afară la ei o babă bătrână şi zbârcită, albă ca oaia şi îi întrebă ce caută? Ei sau rugat ca să-i găzduiască peste noapte şi să le îndrepte calea la Doamna Chiralina.

Baba le-a zis: „Bucuros v'aş primi, dar cum miroasă fiul meu a om de pe tărâmulcelalalt, vă face sloi de ghiaţă; dar mergeţi înainte la sora mea mai mică, că ea poate să vă găzduiască şi să vă îndrepte la drum! „

Şi plecară Dafir cu Afir de nou la drum şi ajunseră la mama vântului turbat; nici ea nu-i primi, ci îi mână la sora ei cea mai mică, care are un fecior mai blând nu ca al ei, care când i-ar simţi, i-ar arunca în slava cerului. Şi iar plecară voinicii la drum şi după mult umblet iată că ajung la muma vântului de primăvară. Bătură în poartă şi ieşi înaintea lor o femeie înaltă şi subţire, tânără şi frumoasă şi i-a întrebat ce caută? Ei o rugară să-i găzduiască peste noapte şi să le arăte calea la

Doamna Chiralina.

Mama vântului le-a zis: „Dragii mei! pe grea cale a-ţi pornit şi fără ajutorul fiului meu nici nu veţi putea ajunge la ţânta voastră; rămâneţi dar aicea, dar trebuie să vă ascundeţi foarte bine, că fiul meu cum miroasă a om de pe tărâmul celalalt, de loc vă prăpădeşte. Şi plesni mama vântului de 3 ori în palme şi îndată a sărit de pe cuptor o pasăre de aur, cu ciocul de diamant şi cu ochii de smaragd şi sau băgat Dafir sub o aripă a pasărei şi Afir sub cealaltă aripă şi pasărea iar a sărit pe cuptor. Şi nu mult după aceea iată s-a auzit afară o suflare de vânt cald, lină şi uşoară, ca glasul unor clopoţei de argint, uşa se deschise singură şi întră în casă un tecior tânăr şi frumos, cu pletele şi aripile de argint şi în mână cu un bât împletit din tot felul de flori, una mai frumoasă ca cealaltă.

El se puse la masă şi după ce a mâncat un blid de lapte şi a băut apă de micşunele dintrio oală de marmură, s-a pus la povestit.

Mamă-sa văzându-l în voie bună la întrebat zicând: „Dragul mamii! cum ar putea cineva să meargă la Doamna Chiralina şi s-o ia de muiere?"

Feciorul i-a răspuns: „0! Doamne, mamă! lucru mare mă întrebi, numai haida de! treacă, meargă, ştiu că nu aude nime şi îţi spun. împărăţia Doamnei Chiralina e d'aici cale de nouă ani, dar se poate face cât te ştergi la ochi, dacă ar şti cineva să se ducă în pădurea neagră, de lângă gârla (apa) de păcură, care aruncă cu pietrii şi foc până în înaltul cerului; acolo va găsi buşteanul (cocia) ielelor, va încăleca pe buştean şi va trece gârla dincolo. Cine aude şi va spune cuiva ce spusei eu, să se facă de piatră până la genunchi. Dupăce a trecut gârla trebuie să lovească buşteanul în burtă şi se preface în o căruţă cu 12 cai de foc. Să se suie în căruţă şi atunci va

ajunge la curţile Doamnei Chiralina. Ea cum îi va vedea că’s oameni de pe tărâmul celalalt, deloc să betejeşte; şi dacă va şti cineva să aducă cerbul de aur, care cântă mai frumos decât toate pasările codrului, să lovească buşteanul în burtă şi deloc el se preface în cerb şi cum îl va auzi fata cântând, îi va
trece şi o poate fura. Cine aude şi va spune cuiva ce spusei eu, să se facă de piatră până la brâu.

Dupăce o fură mama vântului de iarnă va să trimită un călugăr bătrân cu nişte cămăşi mai subţiri decât pânza de paiangen. Doamna Chiralina va cumpăra una din ele şi cum se îmbracă cu dânsa, deloc cade pe patul morţii şi dacă ar şti cineva să o ude cu lapte de turturică, ea nu moare. Cine aude şi va spune cuiva ce spusei eu, să se facă de piatră tot de sus până jos! „

Pe când vântul spunea acestea, Dafîr a fost adormit sub aripa pasărei, dar Afîr n’a adormit şi a auzit toate câte le-a povestit vântul.

Dimineaţa vântul a plecat că avea mult de lucru să alerge lumea şi să învie florile şi Ierburile câmpulu amorţite, iar copii ieşind de sub aripile pasărei au întrebat Dafir pe mama vântului, că nu i-a spus fiul ei ceva? Ea temându-se ca să nu se facă de piatra, a zis că nu ia spus nimic.

Şi mulţămindu-i voinicii pentru găzduire, plecară mai departe.

Afir atunci zise : „Tu Dafire ! tu de vrei să’ţi meargă bine să asculţi de mine şi să faci ce-ţi poruncesc eu!”

Dafir a zis! „Aşa voiu face!”

Şi plecă Afir înainte şi Dafir după el şi s’au dus, s’au dus până au ajuns în pădurea neagră, de lângă gârla de păcură, care aruncă cu pietrii şi foc până la înaltul cer. Dafir se spăimântă de ce văzu, dar

Afir îi spuse să nu se teamă; mai mergând o leacă găsiră bușteanul ielelor, încălecară pe buștean și trecură gârla dincolo.

Afir lovi bușteanul în burtă și se prefăcu în o căruță cu 12 cai de foc.

Se suirâ în căruță și deloc fură în curțile Doamnei Chiralina. Ea cum îi văzu așa frumoși, ca doi luceferi
cu părul creț cu buzele subțirele și cu ochii ca două mure, să beteji rău de tot. Și merse tatăl ei pe la toate vrăjitoarele și babele descântătoare, ca să-i descânte și să-i dea cu sămnu, dar toate îi spuseră, că dacă nu va aduce cineva cerbul de aur, care cântă mai frumos decât toate pasările, – fata lui va muri. Și se înfricoșă împăratul și dete de știre, că cine-i va aduce cerbul de aur, va căpăta dela el ce-i va pofti inima.

Atunci Afir lovi bușteanul în burtă și se prefăcu în un cerb de aur și-l duse împăratului.

Împăratul cum îl văzu, întrebă pe Afir, a-i cerbu de vânzare? El zise că nu-ide vânzare, dar îl dăcu chirie. împăratula zis: „apoice-mi ceri, să mi-l daipe 3 zile". „Să-mi dai un pumn de galbeni pe zi!" Și împăratul bucuros îi plăti înainte pe 3 zile și luând cerbul îl duse la Doamna Chiralina.

Și fiind singur numai cu ea, începu cerbul a cânta și cânta de dorși jale așa
frumos și mângăios, de
plângeau lemnele și pietrile și Doamna Chiralina a a- durmit. Am uitat adecă să vă spun, că Dafir se ascunsese în cerb și când a văzut el, că Doamna Chiralina a adurmit, ieși din cerb și o sărută pe frunte și iarăși se băgă în cerb.

Doamna Chiralina se pomeni de loc; ea visase că o sărutase pe frunte un tânăr frumos, dar nu știă bine visase, sau fusese aieve. De aceea a doua

noapte se prefăcu numai că doarme, dar n'a durmit şi Dafir iar a ieşit din cerb şi a sărutat-o, atunci ea îndată la şi a- pucat în braţe şi la strâns, apoi se îndrăgostiră ei până dimineaţa.

A treia dimineaţă veni împăratul cu Afir, ca să-şi ia cerbul.

Doamna Chiralina plângea după cerb şi rugă pe Afir, ca să li-l vândă, dar el nu vru cu nici un preţ.

Atunci el pleca şi Doamna Chiralina rugă pe tată-l său să-i dea voie, să petreacă cerbul până aiarâ.

El o lăsă şi cum ajunse Afir cu cerbul până afară, lovi cerbul în burtă şi de loc să transformă în o căruţă cu 12 cai de foc. Apoi apucă Afir cu o mână pe Doamna Chiralina şi cu cealaltă pe Dafir, îi puse în căruţă şi dute băiete, nu se mai opri până la el acasă, adecă la curţile lui Dafir.

Cum auzî împăratul, tatăl lui Dafir, că-i vine feciorul, îi ieşi întru întâmpinare, primindu'l cu braţele deschise.

Apoi se bucurară toţi şi se cunună Dafir cu Doamna Chiralina şi făcură o nuntă pe poveste. Şi trăiră ei bine ca doi porumbei şi D-zeu le şi mai mări bucuria dân- dule şi un copilaş, pe care abia l vedeau.

Iar Afir rămase şi el tot la curtea împărătească şi fu prietinul cel mai din scurt a-lui Dafir.

Şi iată că odată veni la curtea împărătească un călugăr bătrân, bătrân şi aduse haine de vânzare. Şi erau hainele mai subţiri ca pânza de păiangen şi frumoase, că-ţi fugeau ochii de pe ele.

Şi Doamna Chiralina cumpără o cămaşă de acelea, dar cum o îmbrăcă căzu la pat şi să beteji la moarte. Atunci Afir la miezul nopţii când nu era nime la patul ei, întră mereuţ la ea şi o stropi cu lapte de turturică pe când ea aţâpise şi de loc i-a trecut, ca şi cum i-ai cu mâna.

Dar straja de noapte a văzut pe Afir, că a întrat în soba Doamnei Chiralina şi i-a spus lui Dafir.

Dafir crezând vorbelor oamenilor dela strajă, cari aveau ciudă mare pe Afir, îl închise în temniţă şi strângând judecătorii, îl judecară pe Afir la moarte prin ştreang.

înzadar se desvinovăţia Afir, că el e curai: ca

soarele şi nu e vinovat nici cât e negru sub unghie, el fu judecat la moarte şi pace.

Fiind ziua hotărâtă să se spânzure, se strânseze lumea şi ţara, să-i vadă sfârşitul lui Afir.

Atunci Afir văzând că tot o să moară, se rugă de împăratul şi de Dafir să-l lase să le spună o poveste minunată înainte de al spânzura. Ei se învoiră şi Afir începu: A fost odată . . . adecă începu să spună po vestea sa cu a lui Dafir, cum au păţit ei umblând după Doamna Chiralina. Şi ajungând el cu povestea până la locul unde se zice că au încălecat pe buştean şi a trecut gârla de păcură dincolo, Afir se făcu de piatră până la genunchi.

Atunci Dafir şi cu Doamna Chiralina îi ziseră să nu mai povestească, că ştiu acuma toate şi-l cred că e nevinovat. Dar el nu vru, el povesti mai departe, până deodată se făcîi de piatră până la brâu.

Nici acuma nu încetă, el povesti şi mai departe până gătă povestea, dar şi el se făcu tot de piatră de sus până jos.

Atunci lui Dafir îi păru rău după fratele său de cruce, dar éra prea târziu. Luă dară stanul acela de piatră şi-l duse în soba sa.

Şi visă într'o noapte Dafir şi Doamna Chiralina, că dacă voiesc să învie Afir, să-şi înjunghie copilul şi să stropească cu sângele lui stanul acela de piatră, că îndată va învia.

Şi se sfătuiră ei ce-i de făcut. Le părea rău după copil că atâta aveau, dar şi după Afir le părea rău că ştiau acuma că e nevinovat şi numai după binele lor a umblat.

Se puseră dară şi îşi înjunghiară copilul şi stropiră cu sângele lui stanul de piatră şi de loc înviă Afir şi zise frecându-se la ochi: „Vai! ce somn greu a fost pe mine! „

Şi Afir zise : „Că mult ai mai fi durmit tu, dacă nu aş fi fost eu să-mi înjunghii copilul, ca să te scap pe tine!" Vezi zise Afir, asta pentrucă n'ai ascultat de mine, nu ai crezut mie, ci minciunilor duşmanilor mei, dar las! că tot va fi bine.

Apoi luă Afir un cuţit,să tăiă la un deget, de curse
cât-va sânge cu care stropi copilul mort şi de loc înviă
copilul. Şi fii iar bucurie mare la curtea împăratului şi făcură de nou un ospăţ împărătesc, care ţinu 7 zile şi 7 nopţi de-arândul. Şi ajunse Dafîr împărat şi Doamna Chiralina împărătească şi trăiiă fericiţi câte zile le dă- duise D-zeu Şi. de cum-va nu au murit şi astăzi trăiesc.

Iar eu care încă fusesem la nuntaaia, încălecai deacolo p'un arici şi venii până aici, ş'apoi pe o şea
şi vă spusei aşea.

Dumnia-Voastră să
trăiţi Mai multe să
auziţi Dar şi eu să
trăesc !
Să vă mai povestesc !
Sfârşit
Gâcit!
Ciont
Pont!

Comunicată de Ioan Nemoian fost advocat În Caransebeş.

14. împăratul Roşu şi împăratul Verde.

A fost odată ca nici odată, că de n'ar fi fost nu s'ar povesti.

A fost odată un copil sărac, sărac, şi să naimia la lucru la unu şi la altul, ca să poată trâi. într'o zi sa
năimit la plug la un popă. Şi a arat elcu popa până la prânz şi după'ce a mâncat s'a culcat Petru, căaşa îl chema pe copil să doarmă o leacă.

Când a fost vremea să se scoale,a zis popa :Sus Petre! hai la lucru. Dar Petru a zis: Lasă-mă părinte să-mi visez visul. Şi popa l-a lăsat şi a arat singur.

La amiaz însă s'a sculat Petru, a mâncat şi iar s'a culcat. Când a fost să se scoale iar a zis lasă-mă părinte să-mi visez visul. Şi l-a lăsat şi a dur mit Petru până sara. Atunci s'a sculat şi s'a dus cu popa acasă şi popa i-a plătit ziua întreagă.

Şi a zis popa: Petre! acum să-mi spui ce visaşi tu ziua întreagă cât durmişi? Petru zise: Părinte! visul meu nu e de nasul tău!

Şi se mânie popa de vorbele îndrâzaeţe ale lui Petru şi-l pârî la împăratul Verde pentru vătămare de onoare. împăratul îi chiemâ la sine şi zise lui Petru.

Măi mucosule! îndată să ne spui, ce ai visat? Copilul zise: înălţate împărate! visul meu nu e de nasul
tău! împăratul să mânie şi-l bägă în temniţă.

Şi împăratul avea o lată frumoasă baş în vârsta lui Petru şi ei fiindu-i milă de Petru se ducea în toată ziua, să nu o vadă nime şi-i ducea mâncare în temniţă.

Şi azi aşa, mâne aşa, până de la o vreme se îndrăgostiră copii unul de altul şi crescură mari şi se făcu Petru un voinic de la pământ mândru şi frumos, iar fata ca o zână, o păreche colea şti ca doi boi de Haţeg.

Şi împăratul Roşu trimise carte la împăratul Verde şi-i trimise 3 bâte asemenea de lungi şi de

groase să-i spună, care e capătul gros şi care e capătul subţire?

Şi împăratul trimise după toţi învăţaţii să-i spună, dar nici unul nu-i putu spune.

Atunci fata împăratului merse cu prânzul cam târziu la Petru şi el îi zise: „Ce ai zăbovit aşa?" Fata zise: „taci Petre!" că o trimis împăratul Roşu la tata să-i spună, că dela 3 bâte, care-i capătul cel gros şi care e cel subţire. Şi tata nu ştie şi a trimis după toţi învăţaţii şi nu poate nime să-i spună. Şi tata e năcăjit şi i ruşine să nu dea răspuns vecinului său!" .

Şi zise Petru : Să te duci acasă şi să te culci şi când te scoli, să spui că ai visat ca să pună bâtele pe o apă curgătoare cruciş, că ele se duc cu capătul gros înainte şi aşa a şi făcut.

Atunci împăratul se bucură mult şi trimise bâtele cu răspunsul înapoi.

Şi împăratul Roşu îi mai trimise acuma 3 iepe una ca alta ca să-i spună, care-i iapa cea mai mică, care-i cea mijlocie şi care-i cea mai bătrână. Şi împăratul Verde iar îşi chemă învăţaţii să-i spună, dar nici unul nu fu în stare să-i deslege taina.

Fata când merse cu mâncarea la Petru, iar în povesti ce a trimis împăratul Roşu. Atunci Petru zise: „Tu să te duci acasă, să te culci şi când te vei scula să spui, că ai visat să pună într'un loc fân, într'unul ovăs şi întrunul lapte. Că iapa cea mai mare se va duce la fân, cea mijlocie la ovăs şi cea mai mică la lapte.

Cum ajunse fata acasă, făcu aşa cum o învăţă Petru şi fu bine, că cele neştiute să făcură ştiute şi se bucură tatăl ei şi trimise iepele cu răspunsul la vecinul său la împăratul Roşu.

Dar împăratul Roşu omul naibii nu se mulţâmi

cu cele trimise, ci îi plesni prin minte altă năzdrăvănie şi el era aşa că trebuia să facă ziua ce visa noaptea. Trimisă dară la împăratul Verde ştire, că cine se va afla să-i puşte păharul împărătesc prin fund cu săgeata de 99 mâji de fier, va căpăta de la el fata şi jumătate din împărăţie.

Că împăratul Roşu cercase în ţara lui, dar nu aflase pe nime, care să-i fi putut face lucrul acela.

Şi fata ducându-se într'o zi cu mâncare la Petru iar îi povesti ce a trimis împăratul Roşu. Atunci Petru îi zise: „Să te duci acasă, să te culci şi când te scoli să spui că ai văzut în vis pe un om, care poate să facă lucrul ce-l cere împăratul Roşu!"

Şi fata făcu aşa.

Şi împăratul adună pe toţi oamenii din oraş, ca să treacă pe dinaintea fetei spre ai vedea, dar nici unul nu fu cel visat şi văzut de fată.

Fata zise, să scoată şi robii din temniţe, că poate să fie între ei omul ce-l văzuse în vis. împăratul făcu aşa, dar nu fu nici unul. Atunci împăratul zise: mai este un rob închis de 9 ani, dar acela o fi şi mort, că nime nu iau mai dat de mâncare.

Şi trimise împăratul după Petru în temniţă, că el era robul acela şi fata cum îl văzu zise : „Acesta este taică! pe acesta l-am văzut eu în vis!"

Şi împăratul îl întrebă: Poţi tu să puşti păharul împăratului Roşu prin fund cu săgeata de 99 de mâji de fier? Petru răspunse: Măria Ta! pot, dar să trimiţi carte la împăratul Roşu, să mai aştepte 6 săptămâni: Până atunci să mă ţini bine cu bere şi cu mâncare, ca să prind puterile ce le-am pierdut în cei 9 ani cât am fost închis. împăratul se învoi.

Atunci Petru iar zise împăratului. „Să-mi faci o gomilă de 99 de stânjeni de înaltă şi să-mi aduci acolo 9 cuptoare de pită, 9 boi fripţi şi 9 acoave de

vin. Şi împăratul bucuros îi împlini pofta.

Atunci Petru chemă acolo cătane multe, cari mân- cară carnea şi băură vinul şi Petru le zise, să arunce săgeata sus pe gomilă, dar nici care nu putură face lucrul acela.

Atunci Petru luă săgeata cu degetul cel mic cum iai un ac şi o svârli în vârful gomilei.

Atunci se sui cu împăratul pe gomilă şi zise Petru împăratului. – „Ia uită-te prin ochian şi-mi spune ce vezi! „ şi împăratul uitându-se, spusă că vede pe împăratul Roşu mergând la biserică. Petru îi zise, să se mai uite odată: Şi împăratul uitându-se, spuse că acuma îl vede venind de la biserică.

Atunci Petru a luat săgeata şi când vru să bea împăratul Roşu din păhar, Petru svârli săgeata şi sparse păharul prin fund.

împăratul Roşu se cutremură de frică şi trimise carte la împăratul Verde, ca să-i trimită pe viteazul a- cela, să-i dea fata şi jumătate din împărăţie.

Dar împăratul Verde vrând acuma şi el să aibă aşa un viteaz zise lui Petru: „Să nu te duci la împăratul Roşu, că acela e un om rău şi te va prăpădi, mai bine rămâi la mine, să-mi fi ginere, că şi eu am fată de măritat şi ţară mare de împărţit!” Dar Petru zise: ba eu mă duc, că vreau să cunosc lumea, dar tu să nu-ţi măriţi fata până la un an, că eu voiu veni şi-ţi voiu fi ginere, că fata ta m’a mântuit pe mine de la moarte, să cade dară şi eu să nu o las pe ea!”

Şi plecă Petru în lume şi ’mpărăţie ca Dumnezeu să ne ţie, că cuvântul din poveste înainte mult mai este şi acu-i povestea mai frumoasă s-o ascultaţi Dumnia- Voastră.

Că cine o ascultă mult învaţă, cine o durmi, bin’ s-o ogini, dar nimic n-o şti. Aşa dar ascultaţi!

Eşind Petru din curţile împăratului Verde şi mergând înainte pe unde vedea cu cei doi ochi, iacă măre, că dă de un om care mânca pita de la 9 cuptoare şi breazda de la 9 pluguri şi' tot să văita că moare de foame. Petru cum l'a văzut a stat locului şi s'a mirat
de el. Şi omul acela care era „Flămânzilă" gol nu albul îi zise: Nu te mira de mine omule! ci te miră de viteazul împăratului Verde, care a puşcat cu săgeata de 99 măji de fier pâharul împăratului Roşu prin fund!" Atunci a zis Petru: „Eu sânt acela!" Şi l-a întrebat
Flămânzilă : Unde te duci ? – merg zise Petru la împăratul Roşu. Şi iar a zis Flămânzilă: ia-mă şi pe mine, că cine ştie de ce folos ţ-oi putea fi şi eu vr'o dată.

Şi Petru l-a luat şi au plecat amândoi pe drum înainte.

Şi mergând ei aşa iată, că întâlnesc alt om, care bea apa de la 9 mori şi tot zicea că moare de sete.

Ei sau mirat de el, dar „Săcilă" că el era acela le zise: nu vă miraţi de mine, mai bine miraţi-vă de viteazul împăratului Verde, care a puşcat prin fund păha- rul împăratului Roşu cu săgeata de 99 măji de fier. Şi Petru zise: De ce să ne mirăm de viteazul acela, că eu sângur sânt. Şi-l luară şi pe Săcilă cu ei şi plecară mai departe toţi trei.

Şi merseră ei aşa o poştată de drum şi să întâlniră cu un om, ce avea o piatră de moară în spate şi el avea numai un picior, dar pentru aceea fugea mai tare decât ori ce vietate şi se tot văita, că n'are loc unde să fugă. Ei au stat şi s'au mirat de „Fugilă" că aşa îl boteză ei, dar el le zise ca şi cei dintâiu; şi l-au luat şi pe el şi bai la drum nene toţi patru.

Mergând ei aşa şi vorbind mai despre una, mai despre alta, iată numai că văd un om îmbrăcat în 9

cojoace şi sta între 9 cară de lemne ce ardeau cu flăcări până în cer şi tot să văita că moare de frig. Cum îl văzură îi ziseră: Iată şi „Gerilă" bată-i stelele, n'auzi cum să vaită, că moare de frig şi el în mijlocul focului. Şi se minunară mtflt de el, dar el le zise ca şi cei dintâiu şi-l luară şi pe el cu ei şi merseră iar la drum.

Şi mergând ei toţi cinci o postată bunişoară, iacă numai ce dau de un om cu o puşcă, care când slobozia puşca, pocnia de se cutremura pământul şi el tot zicea, că nu pocneşte destul de tare, că abia o aude.

Şi Petru zise ortacilor: „Da nu auziţi pe „Pocnilă" măi! că ice că nu pocneştepuşca destul detare şiea pocneşte ca puşca lusfântuIlie.

Şi se mirară mult de el şi de urechile lui cele groase şi el le zise iară ca ceialalţi şi-l luară şi pe el cu ei către curţile împăratului Roşu.

Şi după multă cale şi împărăţie ca Dumnezeu să ne ţie, iată măre că ajung toţi 6 ortacii la curţile împăratului Roşu. Şi erau curţile acelea toate roşii ca sângele şi împăratul era roşu cu părul şi barba ca jidovii de aceea îl şi botezase lumea „împăratul Roşu!"

împăratul cum îi văzu aşa făpturi ciudate, îi întrebă că cine sunt şi ce caută?

Petru îi spuse, că el i-a puşcat păharul prin furrd şi a venit să-i dea fata şi jumătate din împărăţie cum s'a făgăduit. „Dar năgumenii ăştia cine-s? îl întrebă împăratul! – Aceştia sunt ortacii mei zise Petru.

— Bine pân' ne-om mai socoti şi îi luă frumuşel şi îi bägă în temniţă.

Şi le aduse acolo împăratul pita de la 99 de cuptoare şi 99 boi fripţi şi le

zise: „Până dimineaţă să mâncaţi aceste bucate, altfel nu-i bine de voi! vă arăt eu cu cine aveţi voi de lucru !

— Şi Petru întrebă pe Flămânzilă, de poate mânca tot!

Flămânzilă zise: mai pe atâta pot, dar să mă laşi să le mănânc colea de cătră ziuă, că de le mănânc a- cum, mi prea foame, până când ne-o mai da cineva ceva.

Când fu colea cătră dimineaţă Flămânzilă, mâncâ tot, de nu mai rămase nici o zdrumicătură, ba încă îl mai batjocuri pe împăratul, că nu-i în stare să sature pe nişte călători. Să vede că-i calic, numai numele îl poartă de împărat încolo sărăcie lucie.

Dimineaţa vine împăratul Roşu să-şi viziteze goştil şi văzând, că masa îi lins㠠zise lui Petru :

încă una Petre! am rânduit să ţi se aducă 300 acoave de răchie şi 300 acoave de vin. Dacă le vei putea bea bine, de unde nu, pe toţi vă omor, ca pe nişte pureci.

Şi Petru întrebă pe Săcilă, că poate el să le bea până dimineaţă.

Şi Săcilă zise: Sărac sufletul meu: că alea-s ni- mica la mine, numa mă întărât cum e mai rău, dar să mă laşi să le beau dimineaţă pe inima goală, că aşa îmi prieşte mie, altfel de le beau acuma, ce fac eu până mâne, că mă coc de sete.

Şi dimineaţa iar veni împăratul Roşu la Petru, să vadă de beuse tot vinul şi rachia ce-i adusese ori nu; şi văzând, că nu-l poate prinde pe Petru îi zise de nou:

Nici acum nu te slobod Petr&; până nu-mi vei face mai un lucru. „ Să-mi aduci apă vie şi apă moartă, de unde se bat munţii în capete, altfel să

ştî, că te prăpădesc !”

Şi împăratul avea o babă, carea nici pasărea nu se putea întrece cu ea; şi a zis împăratul, că el să-i a- ducă apă înaintea babsi.

Şi Petru a întrebat pe „Fugilâ" de poate el face lucrul acela?

Fugilă zise: „Cum să nu pot, dar fi bun mai leagăm o piatră de moară în spate, ca să pot merge mai repede!

Şi Petru îi lega piatra şi pleca Fugilă, îşi luâ mau. îndată ajunse la locul unde se ciocnesc munţi în capete,' luâ într'un vas apă vie şi în celalalt apă moartă şi plecă îndărăt. Pe drum iată că se întâlni cu baba ce plecase şi ea după apă.

Baba naibii celaică zise lui Fugilă: unde mergi voinice, prefâcându-se că nu ştie şi nu-l Cunoaşte?

Unde să merg! ia merg la împăratul să-i duc apă vie şi apă moartă, că-i trebuie nu ştiu la ce. Şi baba zise: Ia mai stai machii, nu te grăbi aşa, stăi să-ţi caut o leacă în cap, că ai vreme destulă şi de ajuns. Şi Fugilă se pusă jos şi baba începu ai căuta în cap, până când de la o vreme ădurm), iar baba hoaţă îi fură ul- cioarăle cu apă, îl lăsă adurmit şi na-o tată, ca să a- jungă înaintea lui acasă.

Şi văzând Petru, că nu mai vine Fugilă, i-a zis lui Pocnilă: „ia slobozi puşca măi Pocnilă, că o fi adurmit undeva Fugilă, de aia nu mai vine! „

Şi Pocnilă slobozi puşca, care pocni aşa de tare, de se cutremură pământul şi Fugilă sări trei stânjeni în sus de-i sări somnul cât colo. Acum văzu el, că la în- celuit baba, se întoarse dară înapoi, luâ altă apă şi plecă iar la drum şi tot ajunse înaintea babei la curţile împăratului.

1
1
2

Atunci împăratul, iar zise lui Petru:„Acumavoi nice, mai ai numai un lucru sâ-l faci şi de-l vei face mă spânzuri tu pe mine, iar de nu te spânzur eu pe tine![8] Şi împăratul avea o casă de fier. Casa aceasta o înroşi el de foc, de o făcu ca arama şi porunci lui Petru şi ortacilor lui, să doarmă peste noapte în ea. Şi Petru se duse cu ortacii lui şi Gerilă a dezbrăcat un cojoc şi a dat cu el într'un părete şi de loc s'a făcut ca ghiaţa de rece.

Şi a dat şi în al 2-lea şi în al 3-lea părete. Atunci Petru a zis: ia lasă un părete nu-l răci de tot, că altfel mor de frig.

Şi dimineaţa când veni împăratul, se minună când îi văzu vii. Atunci Petru nu mai vorbi multe, ci frumuşel îi tăiâ capul şi lui şi fetei lui, îşi luă ortacii şi hai napoi la drum către ţara lor şi ajunseră cu bine la curţile împăratului Verde. Fata împăratului abia îl apucă pe Petru.

Se cununară amândoi şi făcură o nuntă mare şi frumoasă num'aşa. Şi rămase Petru împărat şi peste ţara împăratului Verde, a socrului său şi peste a împăratului Roşu, pe care-l omorîse şi nime nu mai era fericit ca el.

Atunci zise Petru socrului său: „Acest vis l-am visat eu împărate, când am arat cu popa în ţarină, că voiu fi eu împărat în locul tău, de aceea am şi zis: că visul meu nu e de nasul tău!

Şi domni Petru cu înţelepciune peste ţările sale cu muieruşca lui şi de nu vor fi murit cum-va,că e de atunci — şi astăzi trăiesc!

Şi mă suii pe un cocoş,
Să na vin pe jos Şi
p'un arici De ajunsei

1
1
3

păn′ aici!

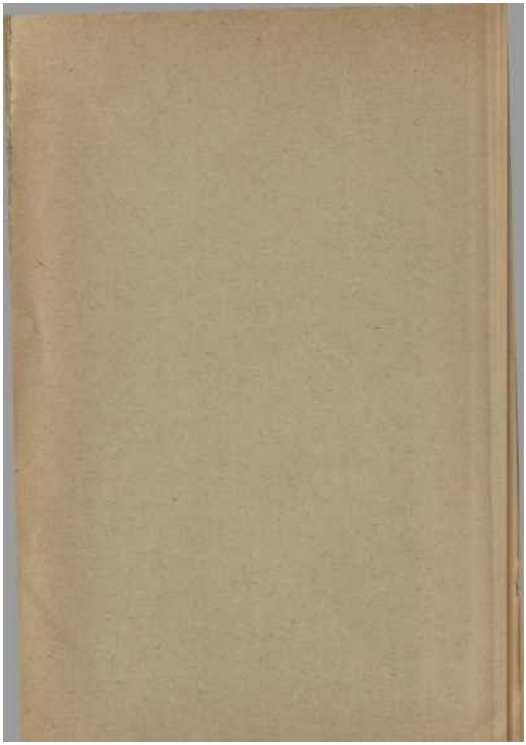

C u p r i n s u l .

Pag.

1..... Povestea unui vrăjitor ..... 3.
2. Vaca neagră..... 15.
3. Mârtanul cu clopoţele grumaz 23.
4..... Liman Viteazul ..... 29.
5..... Strigoiul ..... 35.
6..... Petru Cenuşă ..... 41.
7..... Pitică ..... 51.
8. Dumnezeu şi sfântu.....Petru 58.

9. Grăuntele de.....grâu 63.
10..... Doi fraţi ..... 67.
11..... Prinţesa „Nu ştiu” ..... 72.
12 Strâgoanea..... 84.
13. Dafir împărat şi doamna Chiralina..... 90.
14. împăratul Roşu şi împăratul Verde.....100.

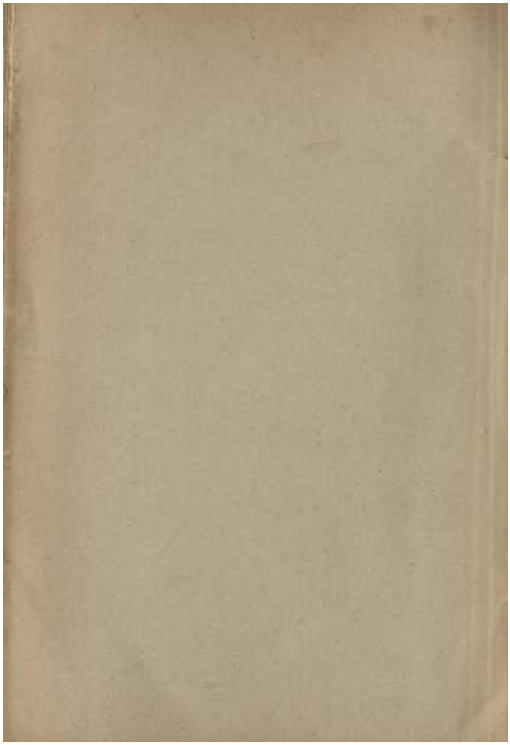

.-.r*

V

v

';